Anul IV.—No. 192 | 10 Banĭ în toată ţara | Miercurĭ 17 Ianuarie 1901

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 5.— pe an în toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe săptămână
— MARŢEA —

Spiniĭ îĭ intră în carne şi îl paraliseazǎ.—(Vezĭ pag. 1518 col. III).

AMOCUL

Nebunia furioasă a malaezilor

Neleda era o drăguţă mică javaneză, cu o faţă nostimă de chineză; ea eşia abia din copilărie, şi betelul (o plantă pe care o rumegă indigeniĭ) nu ĭ umflase încă buzele, nicĭ nu-ĭ înegrise dinţiĭ, nicĭ nu-ĭ rosese gingiile.

Trebuia să o vezĭ vie şi uşoară, îmbrăcată în haina eĭ multicoloră, din care îĭ ieşiaŭ goĭ umeriĭ admirabil rotunjiţĭ şi braţele frumos modelate; trebuia să o vezĭ, în timp de repaos, galeşă, aşezată în mijlocul paserilor sale, în mijlocul florilor sale, sub veranda care împodobeşte faţada căsuţeĭ sale făcută din bambus împletit şi al căreĭ coperiş este construit din rogojinĭ butucoase.

Cu frumosul eĭ pĕr legat la ceafă cu marĭ boldurĭ de aramă, ea necăjea miciĭ sĕĭ papagalĭ de tot felul şi grauriĭ roşiĭ cu aripile de un albastru închis.

Fericirea eĭ era să aibă trandafirĭ, regine-marguerite şi vineţele, florĭ exotice maĭ puţin rare în Java de cât la noĭ, kamboja Malaesieĭ, cu petalele galbine de asupra şi albe de desubt.

Din nenorocire, tînĕra fată, fie din cochetărie, fie din uşurinţă, nu descuraja nicĭ pe unul din respectuoşiĭ sĕĭ adoratorĭ. Aceasta îl făcu pe Jaja, inspectorul recoltelor coloniale din partea guvernuluĭ olandez, ca, renunţând să maĭ ia în serios pe Neleda, să-şĭ strămute stăruinţele pe lângă Sura, cu buzele roşiĭ ca sîngele, care de sigur era departe de a se putea compara cu Neleda.

Dar cel maĭ amorezat dintre javaneziĭ din marele sat saŭ kampong de Baya, era Brani, Brani impresariul luptelor de cocoşĭ. Işĭ uitase şi să maĭ mănînce şi să maĭ bea; dispreţuia chiar fiertura sa de orez. Cocoşiĭ rĕmăseseră uitaţĭ în coliviile lor.

Dar a păţit-o sĕracul băiat.

Intr'o seară, el află că Neleda a făcut o alegere irevocabilă. Dintre toţĭ suspinătoriĭ, frumoasa copilă a găsit de bine să primească propunerile de căsătorie ale luĭ Ulian, un fel de fanfaron.

La această ştire, Brani simţi că-l părăseşte sângele rece.

Cum să prefere Neleda pe Ulian, al căruĭ tată şi mamă fuseseră loviţĭ cu pietri pentru că comiseseră maĭ multe crime? Toată bogăţia rivaluluĭ sĕŭ se datora prosperităţeĭ pe care aceste crime o dăruiseră hanuluĭ pe care'l ţineaŭ părinţiĭ luĭ Ulian şi sub temeliile căruia eĭ îngropaŭ în fie care an o mică fată furată şi asasinată de eĭ,—urmând ast fel sfatul unuĭ bĕtrîn, un fel de vrăjitor, pe care îl găzduiseră până în ziua catastrofeĭ.

Şi Neleda nu se îngrozia să şĭ unească soarta cu a vlăstaruluĭ acestor blestemaţĭ.

Toate acestea, poate, fiind că Ulian are un inel de aur pe degetul cel mare de la mâna dreaptă, şi la brâŭ un pumnal cu mânerul de aur, ornat cu pietre scumpe, — câştigate prin tot atâtea fapte rele!

Brani intră în casă. Se aruncă pe pat şi încercă a se ameţi. El bea arac şi fumează opiŭ. Dar mintea i se rătâri.

Atuncĭ el făcu versurĭ în onoarea urîteĭ Sura, a căreĭ faţă o compara cu strălucirea luneĭ, ale căreĭ sprincene semănând cu două frunze din arborul ninbo le lăuda, lăudând ochiĭ eĭ scînteietorĭ, dinţiĭ negri, buzele de coloarea scoarţeĭ de mangustan, obrajiĭ de forma rotunjimeĭ unuĭ fruct frumos, piciorul turtit pe pămênt şi mersul majestos ca acel al unuĭ elefant. Sublimă perfecţiune: Sura era parfumată cu atîta artă, în cât era cu neputinţă de a se deosebi mirosul vre-unuia din parfumurile sale!?

Versurile însemnaŭ începutul nebunieĭ.

El îşĭ umpluse deja de treĭ orĭ pipa sa cu opium. Lucrul era de neînlăturat. Trebuia să ajungă amoc (nebun).

Beţia îl cuprindea, beţia de opiŭ, nebunia furioasă a malaezilor.

El fuge din locuinţa sa fără să'şĭ îmbrace vesta de lână vopsită, legându'sĭ numaĭ larga sa cingătoare în jurul brîuluĭ şi punîndu-şĭ o basma pe cap, el agită cu aer ameninţător crisul sĕŭ, acest teribil pumnal a căruĭ lamă pare că scînteie ca o flacără sclipitoare.

El aleargă la rivalul sĕŭ. Fanfaronul e încă în pat, poate că legănat de vre-un vis... Brani îĭ taie capul cu grozava armă.

Dar rĕsbunarea luĭ nu e completă. Sub stăpânirea otrăveĭ care circulă în vinele sale, Brani, de obiceiŭ blînd şi fricos, se jură ca să facă să piară şi aceea care este causa atîtor nenorocirĭ şi se îndreptează spre locuinţa Neledeĭ.

Din fericire pentru frumoasa fată, strigătul *amoc!* a rĕsunat în întreg kampongul; păzitoriĭ de noapte şi garda pun mâna pe arme. Un om care e *amoc* a devenit un pericol public. Dus de turbarea sa, el e capabil să omoare fără nicĭ un motiv pe toţĭ aceia pe carĭ îĭ va întîlni în drumul sĕŭ.

Pe când uniĭ bat thong thongul, alţiĭ urmăresc pe Brani. Eĭ n'aŭ uitat să înarmeze cu un bandhill, care este un fel de furcă mare a căreĭ descriere o dăm aicĭ maĭ jos după Russel Wallace, exploratorul Malaezieĭ.

Bandhill-ul este o armă extrem de ingenioasă. Este o furcă ale căreĭ două braţe sunt prevĕzute cu o plantă spinoasă (doerĭ), în aşa chip că spiniĭ intră în carnea pacientuluĭ şi nu numaĭ îl împiedică de a scăpa, dar îĭ paraliseazā în mod absolut mişcările şi îl fac de o docilitate perfectă.

Omul cel maĭ furios este îmblânzit numaĭ de cât de durerea oribilă ce-ĭ causează bandhillul.

Brani fu aruncat în închisoare şi judecat numaĭ de cât de un tribunal indigen, care'l condamnă să sufere până la moarte torturĭ oribile. Dar tribunalul olandez schimbă această condamnare şi Brani fu osândit la spînzurătoare.

Această beţie de opiŭ produce efecte teribile asupra organizmuluĭ malaezilor. S'aŭ vĕzut adese orĭ indivizĭ coprinşĭ de această nebunie furioasă comiţînd câte 15—17 asasinate. Răniţiĭ sunt atinşĭ mortal când cris-ul (pumnalul) este muiat în suc de rădăcină de upas.

Constant. Amero.

DIN ŢARA NOASTRĂ

TULCEA

Tulcea, capitala judeţuluĭ Tulcea, este un oraş cu vre-o 20.000 locuitorĭ, aşezat pe malul Dunăreĭ care în dreptul eĭ face un cot mare.

Tulcea este aşezat pe treĭ dealurĭ şi de aceea se vede de la o mare distanţă.

In general, Tulcea nu este oraş frumos, căcĭ are majoritatea caselor joase şi derăpănate, iar stradele, afară de câte-va maĭ principale, sunt strîmte şi murdare, iar unele nu sunt de loc pavate.

In Tulcea sunt două pieţe: o piaţă a legumelor şi alta a fructelor.

Piaţa legumelor este situată cam în centrul oraşuluĭ. Ea este foarte animată Marţea şi Sâmbăta, când vin şi ţĕraniĭ de prin satele din prejur.

Cea-l'altă parte este ceva maĭ de-

parte de cât aceasta. Ea este animată Jouia şi Dumineca când vin de asemenea de târguesc ţăranii de prin satele din prejur.

Din prima piaţă pleacă strada cea maĭ principală a oraşuluĭ care ţine până la malul Dunăreĭ.

Pe această stradă sunt aşezate prăvăliile cele maĭ de frunte ale oraşuluĭ.

Icĭ vezĭ o manufactură, dincolo o cârciumă la un loc cu o frezerie, maĭ încolo o cismărie împreună cu o ceasornicărie; căcĭ aşa sunt maĭ toate prăvăliele Tulceĭ, maĭ multe neamurĭ la un loc.

Pe această stradă, al căreĭ nume mĭ-a scăpat din vedere, se maĭ află hotel Carol, maĭ multe librăriĭ şi cele două farmaciĭ ale oraşuluĭ.

Lume multă se plimbă pe ea, atât în zilele de sărbătoare cât şi în zilele de lucru.

In Tulcea se găsesc o mulţime de naţiunĭ şi fie-care îşĭ are biserica sa. Ast-fel că, vezĭ icĭ o biserică romanească, maĭ încolo altă armenească, ceva maĭ departe alta turcească etc.

Instrucţia în Tulcea este întru cât-va răspândită; se găsesc maĭ multe şcolĭ primare precum şi un liceŭ.

Monumentul luĭ Mircea cel Bĕtrân este aşezat în partea de Est a oraşuluĭ lângă prefectură şi lângă grădina publică. Când l'am vizitat era neisprăvit.

Prefectura este o clădire frumoasă cu două caturĭ.

In faţa prefectureĭ se află situată grădina publică. Ea este foarte mică dar bine întreţinută. In ea se găsesc două chioşcurĭ şi lume multă o viziteză foarte des.

Monumentul anexăreĭ Dobrogeĭ este situat la margine, pe o movilă. Până la el conduce un fel de bulevard. Monumentul se compune dintr'o statuă reprezentând un ostaş român cu goarna într'o mână şi care şeade privind spre răsărit.

De aci, de sus de pe movilă, ţi se întinde înaintea ochilor un spectacol admirabil.

De o parte vezĭ Tulcea cum stă aşezată pe treĭ dealurĭ, de altă parte Dunărea iar de altă parte se întinde înaintea ochilor o verdeaţă nesfîrşită.

Am uitat să spun că în Tulcea se maĭ află o altă piaţă: piaţa de peşte, care este aşezată în partea de est a oraşuluĭ, lângă Dunăre.

Tulcea face mare comerţ cu peştele din care o parte îl exportă în alte oraşe, iar o parte îl vinde la ţăranii din satele din prejur.

In partea de Sud şi Sud-Vest Tulcea este înconjurată cu viĭ.

Tulcea este şi un mare centru industrial.

Când se va face linia de fer care are să unească cele 2 capitale ale Dobrogeĭ (Constanţa şi Tulcea), Tulcea va creşte şi din punct de vedere comercial cât şi din punct industrial.

Astă-zĭ nu le uneşte de cât o şosea principală.

I. C.

IN CASA TĂCERII

— Impresiĭ de călĕtorie în Spania —

Un distins ziarist german, care călĕtoreşte în Spania, a trimis ziaruluĭ sĕŭ o corespondenţă din care extragem următoarele pasagiĭ interesante, în care vorbeşte despre o vizită făcută la mânăstirea călugărilor trapiştĭ:

«Intr'o zi frumoasă de iarnă am făcut o escursiune de la Burgos şi după o oră ne aflam lângă istorica şi vestita mânăstire Cartuja de Miraflores. Am ciocănit la poartă cu cea maĭ mare modestie, pentru ca să putem vedea viaţa misterioasă a călugărilor, către stareţul cărora aveam şi o scrisoare de recomandaţiune.

In curênd auzirăm zărăind greŭ zăvorul şi un frate laic cu barba lungă şi creaţă ne privi cu fruntea încruntată şi numaĭ după ce i am arătat scrisoarea către stareţ, a devenit maĭ amical şi tăcênd ne lăsă să intrăm înăuntru.

Indĕrătul nostru se închise poarta cea mare şi grea şi ni se păru că afară rĕmân strălucirea soareluĭ şi bucuria. Totul în marele vestibul gothic este ast-fel întocmit în cât să provoace meditaţiunĭ în sufletul vizitatoruluĭ.

O lumină slabă străbate prin coperişul de cristal al galeriilor, plin de praf şi se reflectează pe pereţiĭ văruiţi alb. O adâncă tăcere domneşte peste tot locul, numaĭ din când în când întreruptă de sunetul unuĭ clopot care chiamă pe călugărĭ la rugăciune, tot la o jumĕtate de oră şi care le aduce aminte de moarte.

Visitatorul nu îndrăsneşte să calce maĭ tare de teamă de a nu întrerupe tăcerea cea mare şi vocea i se preface într'o şoaptă.

Fratele portar ne-a condus într'una din celulele goale. Probabil că era cea maĭ bună dintre toate, căcĭ avea un cămin frumos, împodobit cu o coroană regală, care era într'un mare contrast cu sărăcia ce domnea în celulă. De sigur, că acolo şi-a petrecut amurgul vieţiĭ Don Juan II de Castilia, obosit de lume şi de povara tronuluĭ.

Abia am intrat în celulă, şi portarul ne părăsi, probabil pentru ca să ne anunţe stareţuluĭ şi ast fel avurăm ocazia ca să privim puţin împrejur.

Camera era destul de mare şi cuprindea, afară de cămin, o masă rĕŭ cioplită, care pare că este zidită în perete. De asupra acesteia era o mică deschizĕtură prin care se da mâncarea frugală, şi un scaun şi o bancă. In fund se află o uşă mică, care duce într'o grădiniţă de vr-o 8 metri pătraţĭ, şi înprejmuită de ziduri înalte. Acolo fie-care călugăr îşĭ plantează cartofĭ şi fasole pentru hrană.

Din celula de jos duce un fel de scară în etajul prim. Acolo se află o mică capelă fără nicĭ o podoabă şi fără icoane şi maĭ în fund pe un catafalc înalt se află un sicriŭ negru ascuns după perdele. Acesta este locul de odihnă al unuĭ călugăr — acolo doarme el după ce s'a rugat înaintea crucifixuluĭ şi în acelaşĭ sicriŭ va fi îngropat în cimitir.

Călugăriĭ trapiştĭ părăsesc celula lor numaĭ pentru ca să meargă la capelă şi la liturghie şi apoĭ odată pe sĕptĕmână pentru ca să ia cu toţiĭ masa împreună, fără ca să vorbească între eĭ de loc. Regulele ordinuluĭ nu le permite a rosti alte cuvinte de cât «memento mori!» (Aduţĭ aminte de moarte).

După masă îşĭ pun gluga în cap şi se preumblă puţin în aer liber şi pleacă capul la pămênt, ca şi când pentru eĭ n'ar exista soarele, nicĭ florĭ, nicĭ păsărĭ, ci numaĭ pământul negru din care s'a născut omul şi în care se va preface după moarte.

Călugăriĭ aceştia în cea maĭ mare parte sunt din familiĭ distinse. Câte unul dintre eĭ, după ce se pocăesc, reintră în lumea profană.

La ora 6 toţĭ călugăriĭ se duc să se culce în sicriile lor, iar la 3 ore dimineaţa se scoală şi se roagă. Eĭ mănâncă pâne şi legume şi Dumineca peşte.

Ne-am presentat stareţuluĭ care ne-a primit foarte bine şi am conversat cu el, (el are voie să vorbească), apoĭ ne-a condus la cimitir.

Aicĭ este singurul loc unde străluceşte soarele, unde e verdeaţă, erburĭ stufoase în care cântaŭ vesel păsările.

Acolo în mijloc, pe un loc liber, se află o mare cruce de granit şi jur împrejur maĭ multe crucĭ micĭ de lemn, fără nume şi fără inscripţiĭ. Sub ele dorm somnul cel vecinic reposaţiĭ călugărĭ şi ni se părea, ca şi când razele strălucite ale soareluĭ ţes o aureolă de glorie asupra acestor tăcute morminte...

Corneliŭ.

BITOLIA

— Călĕtoriĭ pe la Româniĭ din Turcia —

Bitule (Bitolia) poate să aibă până la 40.000 de locuitorĭ, Turcĭ, Armânĭ, Bulgarĭ, Albanezĭ, Evreĭ şi Sêrbĭ. — Turciĭ sunt ca la 10.700, Bulgariĭ vr'o

7.000, Albanejiĭ 2.800, Sêrbiĭ 1.000, Armâniĭ 15 500; iar 1.000 de suflete sunt: Francejiĭ, Germaniĭ, Armeniĭ, şi Curziĭ. Aceştĭ din urmă, adică Curziĭ, pot fi, ba chiar trebuesc so cotiţĭ la turcĭ, în care caz numĕrul lor este în Bitulo de peste 11.000 de suflete. Printre Turcĭ se găsesc, în acest oraş, mulţĭ oamenĭ cu cultură, mulţĭ cu averĭ însemnate şi cu nume marĭ în imperiŭ. Bitule este considerat cu drept cuvînt ca centrul Macedonieĭ şi ca un punct strategic de o foarte mare însemnătate. Toate drumurile de către Albania de nord şi de sud, de către Epir, de către Salonic de către Bulgaria şi Serbia se taie în Bitule. Afară de aceasta chiar a şezarea acestuĭ oraş, cu o rodnică şi deschisă câmpie în faţă, acoperită la răsărit de masivul Murihova, şi cu puterniciĭ munţĭ în spate, prezintă o poziţie tare, cu mare putere de resistenţă, maĭ ales către nord.

Şcolile turceştĭ din Bitule sunt numeroase şi bine îngrijite şi daŭ cunoştinţe pe fie care an la un mare numĕr de tinerĭ şi de copiĭ. Ca şcoală superioară este un liceŭ numit de turcĭ *Mehtep Itadié*, adecă şcoală preparatoare civilă. Deosebit de aceasta maĭ este un gimnaziŭ numit *Mehtep Rujdié*. In Bitule aŭ turciĭ şi o şcoală militară cu gradul de liceŭ numită *Mehtep Arabié*, opt şcoale primare: *Mehtep Iptadié* (= şcoale începĕtoare) pentru băeţĭ şi o şcoală primară de fete. Geamiile sunt douĕ zecĭ şi patru la numĕr.

Bulgariĭ aŭ un gimnaziŭ de băeţĭ şi unul de fete, ambele cu internate şi vr'o cincĭ şcolĭ primare; iar armâniĭ grecomanĭ aŭ un liceŭ de băeţĭ unul de fete şi cincĭ şcolĭ primare, toate subvenţionate de silogul şi guvernul din Atena. Armâniĭ «curaţĭ», adecă ceĭ veniţĭ la armânism, aŭ un liceŭ cu 7 clase de băeţĭ şi cu internat, o şcoală primară de băeţĭ, o şcoală primară de fete şi o şcoală normală de fete cu internat. Liceul şi şcoala primară de băeţi se găseaŭ în casa lazariţilor cu chirie, ca şi internatul liceuluĭ; iar şcoala primară de fete se găseşte tot cu chirie într'o casă particulară, ca şi şcoala normală de fete şi internatul eĭ. Se vede decĭ că armâniĭ «curaţĭ» nu aŭ localurĭ de şcolĭ propriĭ, şi nu aŭ nicĭ biserică aicĭ. Armâniĭ grecomanĭ, din contră, aŭ foarte frumoase localurĭ de şcolĭ, şi de curând aŭ ridicat pentru o şcoală reală, o mare şi importantă clădire cu veniturile avereĭ rĕmase pe urma rĕposatuluĭ Musicu. Aceştia aŭ şi un arhiepiscop, care poartă titlul de exarh al Pelagonieĭ şi al tuturor Macedoniĭ de sus. Evreiĭ aŭ patru sinagoge. Bulgariĭ aŭ la marginea oraşuluĭ o singură biserică, saŭ maĭ bine un paraclis.

In Bitule am întâlnit şi câţĭ-va Armânĭ din Bosnia, veniţĭ după negoţ. Aceştia se aseamĕnă mult cu Voscopoleniĭ şi cu Gramoşteaniĭ, şi sunt întreprinzĕtorĭ şi bunĭ indus triaşĭ. *Victor Deville* vorbind despre aceştĭ Armânĭ Bosniacĭ zice: «Les «Tsintsars de Bosnie sont aussi ac «tifs et entreprenants. Ils excelent «surtout dans la fabrication d'objets «de filigrame et d'orfèvrerie». Ceĭ maĭ mulţĭ dintre vestiţiĭ lucrătorĭ de filigrame de la Veneţia sunt Armânĭ din Bosnia. Se maĭ găsesc Armâni şi în Herţegovina. Nu m'am putut informa asupra numĕruluĭ lor, totuşĭ se spune că în amêndouĕ aceste ţărĭ ar fi destul de numeroşĭ, că sunt rĕspândiţĭ şi la munte şi la mare, că aŭ o bună situaţie economică, şi că în oraşele şi târgurile pe unde se află eĭ, alcătuesc clasa cu avere şi influenţă. S'ar cuveni ca şi Armâniĭ Bosniacĭ şi Herţegovinenĭ să fie cercetaţĭ şi numĕraţĭ. Despre ceĭ din Serbia, din Bulgaria, din Grecia şi din Rumelia Orientală, tot avem oare cărĭ cunoştinţe, maĭ mult saŭ maĭ puţin complecte, iar despre Armâniĭ din Bosnia şi Herţegovina cunoştinţele noastre ne sunt cam prea puţine.

Să trecem la datinele de la moarte, de după moarte, de la înmormîntare şi la credinţele despre spirite şi supravieţuirea sufletuluĭ, atâtea lucrurĭ menite a ne întregi cunoaşterea vieţeĭ intime a poporuluĭ armânesc. Indată ce se perde speranţa că un om va maĭ scăpa de boală, familia cheamă pe preot spre a citi, a confesa şi a împărtăşi pe bolnav. Uniĭ fac *efcheliŭ* (s tul maslu) cu treĭ preoţĭ, alţiĭ fac agrăpniĭ (privigherĭ) la biserică. Maslul acesta de înaintea morţeĭ se face numaĭ cu treĭ preoţĭ, ceea ce aminteşte pe S-ta Treime, iar nu cu douĭ saŭ cu unul. Femeile, dacă sunt în timpul menstruaţieĭ, nu pot să asiste, iar toţĭ ceĭ-l'alţĭ, bărbaţĭ şi femeĭ, carĭ nu sunt împedicaţĭ de nimic a asista la acest maslu, sunt ţinuţĭ de datine de a fi postiţĭ şi în haine nouĭ şi curate. In timpul agonieĭ toţĭ ceĭ dimprejur păstrează o tăcere adîncă şi nu le este ertat a comunica de cât prin semne.

In momentul morţeĭ, se crede că Arhanghelul Mihail stă de a dreapta murinduluĭ, iar dracul stă de-a stânga. Ingerul păzitor stă la cap. In clipa eşireĭ sufletuluĭ, dracul face toate siorţările spre a avea loc la stânga sufletuluĭ celuĭ care espiră şi ast-fel a'l câştiga şi a'l duce în iad, iar Arhanghelul Mihail împedică pe drac în această stratagemă. Când murindul se chinue şi nu poate muri, Arhanghelul îşĭ întinde sabia peste el şi atuncĭ acesta îşĭ dă sufletul. La Albanovalahi şi la Epiriaţĭ există credinţă că murindul îşĭ dă sufletul prin faptul că Arhanghelul Mihail tae cu sabia capul celuĭ care moare, şi decĭ sângele mortuluĭ se risipeşte şi stropeşte toate obiectele din casă, de aceea peste treĭ zile de la înmormîntare se spală, departe de casa mortuluĭ, toate rufele din casă, şi chiar camera în care a avut loc încetarea din viaţă se văruеşte din noŭ. Megleniĭ cred că însuşĭ Arhanghelul Mihail conduce sufletul pe ceea lume. La Olimpianĭ este credinţă că sufletul nu se ridică de odată în cer, ci planează în aer 40 de zile, în care timp se duce prin toate locurile, pe unde a fost cât a a trăit; iar după împlinirea acestor 40 de zile se înalţă în cer, unde e raiul, căcĭ iadul e pe pămînt. La Albanovalahi saŭ Arnăuchenĭ se crede că sufletul unuĭ om botezat nu se poate preface în *vurculac*, ci numaĭ acela al unuĭ nebotezat. De aceea la Albanezĭ şi la Albanovalahĭ există credinţa că sufletele Turcilor se scoală şi es din mormînt şi se povesteşte că, pe când se ducea la groapă un Turc, pe drum prefăcêndu-se în mistreţ, a sărit din sicriŭ şi a fugit în pădure.

In unele comune din Albania şi Macedonia nicĭ nu se mănâncă carne de mistreţ din cauza credinţeĭ că mistreţul ar fi o reîntrupare a Turculuĭ. Se maĭ povesteşte că nişte vânătorĭ împuşcând odată un mistreţ, aŭ găsit la «degetul de la piciorul drept de dinainte (?!)» un inel de aur, ceea ce dovedeşte că acest mistreţ era reîntruparea unuĭ Turc, de oare ce Turciĭ se înmormîntează cu un inel în degetul de la dreapta. In unele locurĭ ca şi la noĭ Româniĭ din ţările de la Dunăre, se păzesc cu mare luare aminte ca să nu treacă vr'o pisică peste cadavru, căcĭ atuncĭ sufletul se face *vurculac*. La Voscopolenĭ, se împart la mormînt şi mere pere, gutuĭ, pentru ca mortul să ducă poame la morţiĭ maĭ de de-mult. Se obicinuieşte în unele părţĭ ale Macedonieĭ a se pune mortuluĭ bumbac în gură şi în urechĭ. Noaptea, femeile care privighiază cadavrul, nu trebue să plângă, căcĭ nu este bine.—Unele din aceste credinţe şi datine ce ţin de înmormântare, moarte şi de vieţuire de dincolo le am vĕzut şi cules eŭ însumĭ, iar pe altele le am adunat prin îngrijirea d-luĭ I Cioli, directorul liceuluĭ român din Bitule şi a d luĭ D. Lăzărescu Lecanta, fostul director al gimnaziuluĭ român din Ianina.

I. Neniţescu

RICHARD BLEU

(2)

I

Intendentul Snively dete numaĭ de cât ordin ca să fie deslegat sĕrmanul mulatru. Acesta îşĭ închisese o-

chiĭ de îndată ce dispăruse duşmanul sĕŭ. Când fu deslegat, rĕmase nemişcat. Dar nimenĭ nu fu surprins de aceasta.

Snively dete ordin la patru sclavĭ ca să-l ducă în grajdiul vecin, unde fu aşezat pe un pat de paie, pe jumătate leşinat şi horcăind

Negriĭ se împrăştiară în toate părţile, reîntorcându se la ocupaţiunile lor pe carĭ n'aveaŭ voie să le părăsească pentru un alt motiv de cât pentru spectacolul care trebuia să le servească drept învĕţămînt şi lecţie pentru viitor.

Tînĕrul plantator ameninţase indirect pe mulatru de a l pedepsi cu supliciul pompeĭ la prima ocasiune, dar această ocasiune nu trebuia să se producă nicĭ odată.

Blount Blackadder avea de gând să se ţină de cuvênt.

Treĭ zile maĭ târziŭ, mulatrul dispăru de pe plantaţiune. El aşteptase fără îndoială ca să-ĭ revie toate forţele, căcĭ rĕmăsese timp de douăzecĭ şi patru de ore, fără să facă o singură mişcare, pe patul de paie unde îl întinseseră camaraziĭ sĕĭ.

In tot timpul acestor douĕ-zecĭ şi patru de ore nu bĕuse, nicĭ nu mâncase nimic. El nu se plânsese de loc, nicĭ nu pronunţase vre-un cuvînt.

Apoĭ, a treia zi, nu maĭ fu găsit în nicĭ o parte.

Şi, în dimineaţa aceleiaşĭ zile, aproape în acelaş timp când se constata dispariţia luĭ, se descoperia, într'un ocol vecin cu plantaţiunea, cadavrul tinereĭ Silvia.

Capul mulatreĭ fusese despicat până la bărbie cu ajutorul unuĭ topor.

Instrumentul cu care se comisese omorul fusese găsit lângă cadavru.

Cât despre omorîtor, nimenĭ nu se îndouia un singur moment a-l numi. Acesta era, fără nicĭ o îndouială, mulatrul Richard Bleu.

Toţĭ locuitoriĭ plantaţiuneĭ cunoşteaŭ într'adevĕr simpatia luĭ faţă de mulatră; toţĭ văzuseră turbarea luĭ când înţelesese că avea ca rival pe tînĕrul sĕŭ stăpîn. Se ştia chiar şi aceea pentru ce fusese Richard condamnat la tortura pompeĭ.

Crima luĭ, de alt-fel, nu miră pe nimenĭ şi, maĭ mulţĭ sclavĭ carĭ îl cunoşteaŭ precum şi Snively însuşĭ, esclamară în faţa cadavruluĭ :

— Să dea Dumnezeŭ ca aceasta să fie singura luĭ rĕsbunare.

Cercetările cele maĭ active fură începute pentru a găsi pe mulatru. Dar n'avură nicĭ un resultat.

Indată ce crima şi dispariţia luĭ fură cunoscute în împrejurimĭ, plantatoriĭ şi coloniĭ, bogaţĭ saŭ săracĭ, toţĭ se puseră în căutarea luĭ.

Blood-mastiffiĭ—saŭ căiniĭ de sînge, aceste teribile animale pe carĭ p'oprietariĭ de sclavĭ le nutriaŭ în singurul scop de a le da drumul pentru a urmări pe negriĭ carĭ fugiaŭ,—blood mastifiĭ fură puşĭ pe urmele luĭ; dar cu toată fineţea mirosuluĭ lor şi cu instinctul sălbatec care îĭ face să spintece în bucăţĭ pe negriĭ pe carĭ îĭ găsesc, înainte de sosirea stăpânilor lor, vînătoriĭ de oamenĭ, eĭ nu putură descoperi ascunzătoarea mulatruluĭ asasin.

Acesta dispăruse...

II

Familia Blackadder

In timpul celor din urmă anĭ aĭ sclavieĭ saŭ maĭ bine zis pe timpul celor carĭ precedaseră ştergerea eĭ, n'a fost un singur loc, în toate Statele Unite ale Americeĭ, unde aceasta să fi fost maĭ dureros de crudă de cât în această regiune care merge de-alungul ţĕrmilor rîuluĭ Mississippi şi care e numită în general cu numele de «ţĕrmul».

Şi maĭ cu deosebire aceasta se putea zice despre însuşĭ statul Mississippi.

Pe cele maĭ străvechĭ ţinuturĭ, situate la rĕsărit de şirul munţilor Alleghany, această «instituţiune» a sclavieĭ era în cât-va maĭ stîmpărată prin obiceiurile patriarcale ale plantatorilor şi ale indigenilor : şi se poate zice aproape acelaşĭ lucru despre statele Kentucky şi Tennessee.

De alt-fel, în anumite regiunĭ ale Luisianeĭ, obiceiurile blânde şi liniştite ale creolilor avuseseră în mod real o fericită influenţă asupra condiţiuneĭ sclavilor.

Dar era cu totul alt-fel pe teritoriile plantaţiuneĭ de bumbac şi tabac din Mississipi, precum şi în anumite părţĭ ale ţĕrmuluĭ Luisianeĭ.

Mulţĭ din proprietariĭ acestor regiunĭ nu locuiaŭ acolo de cât o parte din an, cel mult şease lunĭ, şi conducerea şi supraveghiarea negrilor eraŭ aproape în continuŭ lăsate pe mâna unuĭ fel de contra-maestru, saŭ intendent, cea maĭ mare parte din eĭ iresponsabilĭ şi foarte aspri cu aceste vite omeneştĭ.

Cât despre proprietarĭ, de alt-fel, cea maĭ mare parte din eĭ nu eraŭ născuţĭ în ţară ; aceştia eraŭ venetîcĭ pe pămîntul pe care îl ocupaŭ şi adese-orĭ chiar, în Statele-Unite, eraŭ colonĭ veniţĭ din toate părţile lumiĭ, carĭ, fără nicĭ un motiv plausibil, se adunaŭ maĭ cu plăcere aicĭ de cât în altă parte, după ce şĭ pierduseră averea într'o mulţime de aventurĭ maĭ mult saŭ maĭ puţin marĭ saŭ maĭ mult saŭ maĭ puţin cinstite, şi adese orĭ aceştia nu eraŭ perlele oameniler oneştĭ, şi nu eraŭ de cât drojdiile tutulor naţiunilor din lumea întreagă.

Decĭ, pentru aceştĭ oamenĭ, sclavul negru nu era de cât un instrument viŭ, o vită omenească. Departe de a se îngriji de trebuinţele lor morale şi intelectuale, eĭ se ocupaŭ ca să-şĭ mulţumească trebuinţele materiale şi, după ce i aŭ cumpĕrat, nu se gândiaŭ de cât la lucrul pe care puteaŭ să-l ceară de la eĭ.

Să ne grăbim, totuşĭ, a adăoga că ar fi o greşeală de a crede că toţĭ plantatoriĭ din Mississipi eraŭ de această speţă contra natureĭ : ar fi de asemenea o greşeală de a cugeta că stăpâniĭ din Sud eraŭ maĭ puţin omenoşĭ de cât alţĭ oamenĭ ; uniĭ dintre eĭ eraŭ adevĕraţĭ filantropĭ. Dar cea maĭ mare parte din eĭ stricaseră prin «instituţiunĭ» obiceiurile ţăriĭ : crescuţĭ în prejudecata superiorităţiĭ raseĭ albe, eĭ eraŭ rĕĭ fără să o ştie.

Se poate, de alt-fel, că eĭ nu eraŭ maĭ puţin neomenoşĭ—mĕ tem,—de cât mine saŭ d ta; noĭ n'am fi putut fi în situaţia lor în acele timpurĭ, cu nişte antecedente ca ale lor.

Din nefericire e un fapt nediscutabil că oameniĭ cu inima bună şi compătimitoare, şi cu ideĭ largĭ, făceaŭ escepţiĭ printre plantatoriĭ teritoriilor din cursul de jos al rîuluĭ Mississipi.

Şi reputaţiunea acestor locurĭ era aşa de rea şi de bine stabilită, din acest punct de vedere, că era de ajuns să ameninţĭ pe un negru din Virginia,—saŭ chiar din statele Kentucky saŭ Tennessee,—că-l veĭ vinde saŭ dăruĭ unuĭ plantator din aceste ţinuturĭ cu renume rĕŭ, pentru ca acest sĕrman sclav să declare că e fericit şi mulţumit cu soarta luĭ, orĭ cât ar fi fost de grea munca pe care ar fi refuzat o înainte.

Acest cuvînt «ţĕrmul» era gogoriţa cu care se speriaŭ miciĭ negri şi groaza bĕtrânilor şi a adulţilor.

Plantatorul Blackadder era de origină din statul Delaware : el era din aceia carĭ contribuiseră maĭ mult, din toate puterile lor, pentru a da acesteĭ regiunĭ renumele rĕŭ de care se bucura. El emigrase în Mississipi, în tinereţea sa, după ce cumpĕrase, foarte ieftin, un teritoriŭ foarte întins, într'un district părăsit de indieniĭ chootawĭ.

El era sĕrac când a sosit în aceste locurĭ, şi se îmbogăţise aicĭ foarte repede, dar n'ajunsese, cu toate acestea, a lua loc printre aristocraţiĭ plantatorilor din acest Stat.

Şi, chiar pentru acest foarte mi serabil motiv, el nu încetase de a arĕta din ce în ce maĭ mult şi a prevala dreptul de despotism, privilegiul casteĭ sale, ce 'l avea faţă de nenorociţiĭ negri, pe carĭ steaua lor rea îĭ făcea să ajungă subt mâinile lor.

Trebue să spunem că pe cea maĭ mare parte din aceştia din urmă îĭ mânase pe teritoriul plantatoruluĭ Blackadder pornirile lor naturale păcătoase, caracterul lor rĕŭ saŭ greşelile lor.

Cât despre acesta din urmă, el îşĭ cumpĕra sclaviĭ plătindu-ĭ cât se poate de bine, orĭ carĭ ar fi fost antecedentele lor saŭ referinţele asupra lor, numaĭ să fi fost sănătoşĭ şi robuştĭ. Ast fel că «stocul» sĕŭ, cum zicea el când vorbia despre sclaviĭ sĕĭ, era considerat ca unul din cele maĭ rele din întreagă provincia în care 'şĭ instalase el colonia sa.

Cu toată reputaţiunea lor rea, eĭ îĭ munceaŭ mult; nimenĭ, de alt fel, nu se pricepea maĭ bine ca squirul Blackadder să scoată de la eĭ tot ce se putea câştiga. Căcĭ, dacă simţul de datorie nu era de ajuns pentru a-ĭ ţine pe calea cea bună, el avea biciul pentru a ĭ face să reintre pe adevĕratul drum saŭ pentru a-ĭ face să meargă maĭ repede.

De alt-fel el pusese acest biciŭ în mâinile unuĭ om care era gata tot-d'auna să se servească de el, când avea trebuinţă să facă aceasta. Acest om era Snively, intendentul saŭ contramaistrul, care, ca şi squirul, era originar din statul Delaware.

Pe plantaţiunea familieĭ Blackadder nu eraŭ, de alt-fel, oamenĭ carĭ să nu fi suferit pedeapsă, şi pielea şi carnea sĕrmanilor negri avuseseră adesea ocasiunea să cunoască tot ceea-ce era cunoscut *omeneşte*.

Une orĭ se recursese chiar la mutilărĭ,—numaĭ ca acestea să nu scadă valoarea victimeĭ,—şi aceste mutilaţiunĭ nu coprind numaĭ acele pe carĭ le puteaŭ produce curelele de piele: Dacă vre-unul din sclavĭ căuta, de exemplu, să evite o pedeapsă simulând o durere de dinţĭ, dintele era numaĭ de cât scos, orĭ presinta orĭ nu cel maĭ mic simptom de ruină.

Cu o ast-fel de disciplină, plantaţiunea familieĭ Blackadder prosperase şi nu e nicĭ o îndoială că ea ar fi devenit foarte bogată. Dar cu tot acest isvor de bogăţie, eraŭ motive carĭ îl mîhneaŭ şi îl ţineaŭ pe squir într'o situaţiune mijlocie, în raport cu aceea pe care el ar fi trebuit să o ocupe.

Principalul instrument de ruină al plantaţiuneĭ era propriul şi unicul fiŭ al squiruluĭ, tînĕrul Blount, a căruĭ cunoştinţă am făcut-o deja, şi care devenise de îndată ceea-ce se numeşte în limbajul zilnic «un băiat rĕŭ». El era nu numaĭ desfrînat, rĕŭ şi neascultător, dar pe lângă acestea afară din cale cheltuitor şi aceasta era ceea ce despera maĭ mult pe tatăl sĕŭ. Oameniĭ pe carĭ îĭ visita el eraŭ ceĭ maĭ de nimic din regiune; el îşĭ petrecea timpul la luptele de cocoşĭ, la cursele de caĭ saŭ în a face nesfîrşite partide de poker, până şi în mijlocul pădurilor, cu pungaşiĭ pe carĭ el îĭ numia amiciĭ sĕĭ şi pe carĭ el ştiuse să-ĭ atragă în mijlocul sĕŭ pe un diametru de cincĭ-spre-zece chilometri.

Cu toată supărarea sa, squirul nu putea să facă alt-fel de cât să fie indulgent pentru păcatele şi greşelile luĭ Blount care era fiul sĕŭ unic şi moştenitorul sĕŭ natural; de altfel şi el îşĭ petrecuse odinioară ca şi fiul sĕŭ aniĭ tinereţeĭ sale. Rivalul luĭ Richard Bleu avea decĭ de la cine să fi moştenit viciile sale şi caracterul sĕŭ rĕŭ.

Din această cauză baierele pungeĭ squiruluĭ, aşa de strîns legate pentru toată lumea, se deschideaŭ tot-d'a-una la dorinţa demnuluĭ sĕŭ fiŭ, cu toate că tatăl sĕŭ ştia în ce chip nedemn îşĭ întrebuinţa baniĭ.

Dar, în acelaşĭ timp, era departe de a fi tot aşa de generos faţă de fiica sa Clara.

Aceasta, care avea aproape douĕ-zecĭ de anĭ, era adorabil de frumoasă şi trecea drept o fiinţă înzestrată cu un oare-care numĕr de graţiĭ morale carĭ se potrivesc uneĭ tinere fete. Noĭ am vĕzut-o, cu ce uimire asistase maĭ deună-zi de pe balcon la pedepsirea mulatruluĭ. Dar, în realitate, ca toţĭ ceĭ l'alţĭ locuitorĭ aĭ plantaţiuneĭ, ea nu avusese nicĭ o dată simpatie pentru acesta din urmă; afară de aceasta, trebue să o spunem, spre lauda eĭ, că ea nu înţelegea aproape de loc gradul de cruzime al acesteĭ torturĭ şi că, obicĭnuită din cea maĭ fragedă tinereţe a eĭ să vadă pedepsindu-se cu asprime sclaviĭ aproape în fie-care zi, ea nu avea pentru eĭ mila pe care ar fi simţit-o de sigur o tênĕră fată europeană.

De alt fel, nu fusese ea obicĭnuită a nu considera pe nenorociţiĭ negri de cât ca pe o vită de nimic?

Sub o tutelă cu totul alta, Clara Blackadder ar fi devenit, fără nicĭ o îndoială, o tênĕră fată perfectă, în adevĕratul înţeles al cuvîntuluĭ, căcĭ din punctul de vedere moral saŭ intelectual ea avea toate calităţile naturale carĭ sunt socotite indispensabile pentru aceasta. Ea ar fi putut să fie, decĭ, tot aşa de bună pe cât era de frumoasă şi de graţioasă. Dar împrejurările aŭ făcut ca ea să se nască pe plantaţiunea Blackadder, şi cu aceasta am spus destul!

Pentru un observater maĭ atent de cât eraŭ tatăl saŭ fratele eĭ, în ceea ce o privea, cel puţin, ar fi fost evident, la prima privire, că o tristeţă pe care ea căuta cu greŭ s'o ascundă, pusese stăpânire pe ea şi întuneca toate evenimentele în ochiĭ eĭ.

Causa acesteĭ tristeţe era simplă pe cât era de puţin extra-ordinară, în America ca şi în Europa: omul pe care tatăl eĭ i-l destinase ca bărbat nu era acela pe care şi-l alesese inima eĭ; aceasta era causa.

Acesta din urmă era sărac în banĭ, dar bogat în toate calităţile carĭ pot să facă pe un om să fie stimat de semeniĭ săĭ: el era tot aşa de frumos pe cât era de cultivat spiritul sĕŭ, ceea ce altă dată, în America, era o raritate despre care cine va îşĭ putea face idee cu mare greutate. Acesta era, de alt fel, un strein; era, după cum se spunea, un irlandez; dar nimenĭ nu ştia de unde venise şi de când locuia în valea fluviuluĭ Missisipi.

Ast-fel era omul care ştiuse să cîştige simpatia Clareĭ Blackadder, şi, în acelaş timp, antipatia tatăluĭ şi frateluĭ eĭ.

Acesta era pe care ea vrea să'l ia de bărbat, cu toate că n'ar fi cutezat să mărturisească aceasta nimĕnuia, nicĭ chiar luĭ. Dar tatăl şi fratele eĭ îl respinseră cu nişte cuvinte carĭ nu se iartă şi nu se uită nicĭ odată.

Tînărul irlandez avusese destulă forţă de caracter şi stăpânire asupra sa însuşĭ pentru a nu rĕspunde la insultele lor, dar părăsise ţara şi chiar statul Missisipi, fără ca tînĕra fată să fi pronunţat vre-un cuvînt care să'l fi reţinut, chiar contra voinţeĭ familieĭ sale, dacă ea ar fi voit.

El plecase decĭ precum venise: nimenĭ nu ştia unde se dusese. Şi, probabil, că numaĭ Clara Blackadder se maĭ gândia la el.

Şi, ea se gândia la această dispariţiune, iar nu la pedeapsa de care o suferea Blue Dick, când o vĕzurăm pe balconul cameriĭ sale.

Ştirea că femeea sa din casă Silvia fusese aflată moartă şi fuga mulatruluĭ putură să o scoată abia cu greŭ din visările eĭ adîncĭ şi din amintirile despre omul pe care trebuia să'l iubiască până în cea din urmă zi a vieţiĭ sale şi care dispăruse ast-fel, fără ca ea să fi putut şti unde se dusese.

După cum prevĕzuse supraveghetorul plantaţiuneĭ, squirul Blackadder, la reîntoarcerea sa la plantaţiune, fusese foarte supĕrat pentru pedeapsa ce o suferise protejatul sĕŭ Richard Bleu. Il coprinse o groază de nedescris când auzi despre drama care urmase această scenă de barbarie.

— Ah! bătrânul meŭ Snively, esclamă el. Să fie decĭ adevĕrat că maĭ curând saŭ maĭ tîrziŭ păcatele noastre se ridică împotriva noastră?

— Se zice! murmură intendentul care părea că ştia multe din viaţa stăpânuluĭ sĕŭ... Se zice! repetă el de maĭ multe orĭ.

III

Schimbărĭ însemnate

Rugăm pe cititorĭ să ne dea voie să ne folosim de privilegiul nostru de povestitorĭ pentru a trece repede peste un timp de cincĭ anĭ carĭ urmară evenimentele carĭ formează, aşa zicĕnd, prologul naraţiuneĭ noastre.

In acest restimp, puţine lucrurĭ însemnate se întâmplaseră pe plan-

tațiunea squiruluĭ Blackadder; saŭ, cel puțin, nu s'a produs nicĭ un eveniment tragic, nicĭ pentru locuitoriĭ de pe plantațiune, nicĭ în administrațiunea acesteia.

Dar nicĭ pedepsele cu biciul, nicĭ tortura cu pompa nu slăbiră în violență, de și nu fură, de alt fel, așa de des aplicate.

Tot ceea ce forța poate să obțină de la mușchiĭ omeneștĭ, fu obținut de la nenorociţiĭ sclavĭ carĭ, în limbagiul lor, numiaŭ pe Snively «supravetor».

Totușĭ afacerile plantatoruluĭ nu mergeaŭ maĭ bine.

Blount se scufundase din ce în ce maĭ mult în desfrîŭ și cheltuelĭ, și toțĭ baniĭ ce putea să ĭ răpească de la tatăl sĕŭ, el îĭ lua. Incepuse chiar să se împrumute în comptul valoareĭ proprietățiĭ; se pusese chiar să vîndă sclavĭ când tatăl sĕŭ nu putea să-ĭ dea banĭ, și numĕrul acestora era așa de scăzut, în cât nu maĭ ajungeaŭ pentru a cultiva întreg terenul plantațiuneĭ.

Cu toate loviturile de biciŭ ale luĭ Snively, buruienile, plantele parasite începuseră să se arate pe câmpiile de bumbac și rugina se punea deja pe mașinile de deșirat. Totușĭ, într'o bună zi, după trecere de vre-o cincĭ anĭ, se produse o schimbare bruscă, de odată, pe toată întinderea proprietățiĭ.

Clădirile fură reparate, dependințele precum și locuința stăpânilor; și recoltele, supraveghiate cu îngrijire, oferiră privireĭ un aspect înfloritor cu care nu era obicinuit nimenĭ până atuncĭ.

(Va urma)

POVESTIRE MISCĂTOARE

despre o călĕtorie la polul Nord

Credem interesant a da cititorilor noștri următorul rezumat al conferințeĭ ținută deună-zi la Roma de ducele Abruzzilor și de căpitanul săŭ Cagni, despre expedițiunea ce aŭ făcut la polul Nord.

Plecarea de la Arhanghel

Ducele Abruzzilor, după ce rezumă călĕtoriile predecesorilor sĕĭ Parrej, Baffin, Nares, Greely, Payer, Nansen, vorbi de mijloacele necesare la o ast-fel de expedițiune și aduse marĭ laude vasuluĭ săŭ, *Steaua Polară*, «minunatul vas — a zis el — care în lupta cruntă cu ghiețurile, trebuia să repurteze o mare victorie. La 12 Iunie 1899, micul vas plecă de la Cristiania și, înaintând spre Nord pe lângă coasta Norvegieĭ, intră în Marea Albă și ajunse la 1 Iulie la Arhanghel de unde trebuia să îmbarce 120 de câinĭ.

Ducele continuă: «Mi-am găsit câinĭ: aceste biete animale țin rolul cel maĭ important într'o epedițiune; am găsit câinĭ de toate culorile: albĭ, negri, galbenĭ și înalțĭ de cel puțin 70 de centimetri. Insă vĕzîndu'ĭ așa slabĭ, neliniștițĭ și chinuițĭ de pișcăturile țânțarilor, m'am întrebat cu grije dacă aveaŭ să poată trage tot bagajul nostru pe o distanță de 1200 de mile și m'am îndouit.

«Eĭ bine, la urmă a trebuit să'mĭ schimb întru totul părerea și mi-a părut foarte rĕŭ de îndouiala mea de la început.

«Acum, după încercare, știŭ că aceștĭ câinĭ sunt singurul și adevĕratul ajutor în expedițiunile polare. Eĭ sunt sprintenĭ, gata orĭ-când de muncă; sunt nesimțitorĭ la frig, la sete, la foame; sunt neobosițĭ la trasul sănilor; nu cer nicĭ o dată mâncare și se mulțumesc cu mâncarea ce li se dă și orĭ când li s'ar da.»

In sfîrșit, la 12 Iulie plecarăm și câiniĭ salutară pămîntul cu lătrăturĭ infernale.

CĂTRE POL

Scopul călĕtorieĭ

Navigațiunea se făcu în împrejurărĭ extra ordinar de favorabile și în ziua de 21 Iulie vĕzurăm înainte insula Northbrooh și capul Flora

Dăduserăm peste ghețurĭ la 74 de grade, însă la 76° 20, regăsirăm ape libere.

Ducele descrise colibele luĭ Jakson de la Flora: una era în cea maĭ bună stare, părĕnd părăsită cu o zi înainte. Găsirăm acolo jurnale și scrisorĭ d'ale expedițiuneĭ luĭ André.

Ducele descrise în mod geografic arhipelagul Franț Iosef și resultatele călĕtorieĭ luĭ Leigh, Smit și Jakson, carĭ aŭ arătat ceĭ d'ântêĭ eroarea făcută de Payer și de alțiĭ când aŭ presupus că există insule marĭ și pămînturĭ necunoscute încă dincolo de pămîntul luĭ Peterman și al regeluĭ Oscar. Iată scopurile cu carĭ a plecat expedițiunea italiană din temperatura relativ blândă a capuluĭ Flora și din colibele ospitaliere ale luĭ Jakson: Să recunoască, partea septentrională a arhipelaguluĭ Franț Iosef, să se asigure dacă în marea Regineĭ Victoria, ast fel numită de Jakson, se află presupusele pămînturĭ și să înainteze cât maĭ mult spre nord, după ce va fi stabilit o stațiune pe coasta cea maĭ septentrională; în sfîrșit să caute calea spre polul Nord.

Strinșĭ de ghețurĭ

Ducele continuă cu descripțiunea călĕtorieĭ până ce expedițiunea a junse la stațiunea de iernatec, în baia Teplitz, unde vasul fu strîns de ghețurĭ.

Intr'o zi urîtă, ghețurile grămădindu-se în jurul vasuluĭ, se auzi d'o dată vasul trosnind din toate încheieturile; câiniĭ, prevĕzĕnd pericol, începură să latre cu furie.

Toțĭ săriră pe punte și se aprinseră focurile. Vasul era deja spart de ciocnirea ghețurilor.

Se puseră în mișcare pompele cu vapor și cu moara de vînt. Corabia fu golită de apă și bagajele fură scoase pe uscat. A fost o muncă grea de 24 ore. Tot ce era în vas fu aruncat pe uscat: materialul științific și merindele pentru un an. După 24 de ore, cu toțiĭ se așezară să se odihnească pe pămîntul acoperit de ghiață, gândindu-se că n'aveaŭ să se maĭ poată servi de sermana *Steaua Polară*.

Așteptarea

Se ridicară două corturĭ marĭ carĭ făceaŭ parte din echipament; cu pânzele vasuluĭ se construi al treilea cort. Spațiurile dintre corturĭ trebuiaŭ să servească de magazinurĭ. Se făcu în corturĭ pardoseală de lemne și se așezaŭ sobe; totușĭ temperatura din corturĭ varia între 5 și 16 grade sub zero. Cu toate astea sănătatea oamenilor era foarte bună și se datora faptuluĭ că aerul era maĭ uscat de cât pe bord.

Călĕtoriĭ îșĭ întoarseră privirile spre *Steaua Polară* sbuciumată de vînturĭ și observară că din steagul italian nu rĕmăsese de cât coloarea verde pentru ca să reprezinte speranța (aplause).

Un accident

Pe la Crăciun, ducele și căpitanul Cagni făcură o expedițiune în sanie și căzĕnd într'o crăpătură enormă de ghețarĭ, puțin a lipsit ca să nu'șĭ peardă viață. Cu această ocazie ducele și-a perdut două degete, carĭ i-aŭ fost tăiate.

Ducele povesti toate astea cu simplicitate, aproape ca și cum n'ar fi fost vorba de sine însușĭ.

Accidentul acesta îl împedică d'a lua comanda expedițiuneĭ către Nord și, cu o nespusă durere și cu o nobilă abnegațiune, cedă onoarea aceasta luĭ Umberto Cagni, pentru ca ast-fel expedițiunea să nu aibă a suferi nicĭ o pagubă și nicĭ o întârziere din causa sa.

Povestirea mișcătoare a luĭ Cagni

Căpitanul Cagni începu ast-fel povestirea celor două expedițiunĭ ale sale către pol:

Cu începutul anuluĭ noŭ se făcură pregătirile de plecare. Se scoaseră și se scuturară peile de ren, se orânduiră saciĭ, se închiseră în lăzĭ provizionile carĭ fuseseră împărțite în

porțiĭ și se pregătiră 13 săniĭ. Era prevĕzut un period de cel mult 47 de zile de înaintare spre Nord.

Prima expedițiune

Când puturăm să dispunem de cincĭ ore luminoase pe zi (aceasta era voința ducelui), adică Lunĭ la 19 Februarie, am plecat.

Ziua d'înainte fusese de adevĕrată odihnă. După obicĭnuita rugăciune de Duminecă, ne preumblarăm cu toțiĭ pe afară.

Plecarăm spre Nord, însă curând începurăm a simți o temperatură care devenia maĭ aspră cu cât înaintam.

Ducele ținuse să ne însoțească o bucată de drum, cu toate că'șĭ purta încă brațul în eșarpă și când ne despărțirăm de dînsul furăm salutațĭ de treĭ orĭ cu salutarea de soldat: Trăiască regele! (Aplause).

Ardoarea cânilor ne silia să înaintăm prea repede și apoĭ găsirăm ghiața de d'asupra prea de curând prinsă și acoperită cu un praf care se prindea de săniĭ. Praful acesta de ghiață era sălciŭ, căniĭ nu'șĭ puteaŭ astêmpĕra setea, din causa aceasta se lingeaŭ uniĭ pe alțiĭ.

Sosirăm la o înălțătură unde ne oprirăm ca să așteptăm. Viscolul ne sili să lăsăm căniĭ înlănțuițĭ, la aer liber. Cu cât înaintam, căniĭ se obosiaŭ tot maĭ mult.

La 52° sub zero

Suntem la 43° sub zero. Nopțile ce am petrecut atuncĭ aŭ rămas în amintirea mea ca cele maĭ grele ale expedițiuneĭ noastre polare. Aflându-ne într'un frig de 45 de grade, trebuia să ne batem cu mâinile saŭ între noĭ pentru ca să nu înțepenim Cu cât înaintam cu atât asperitatea ghețurilor devenea din ce în ce maĭ mare.

Ne stabilirăm campamentul pe o înălțătură de ghiață, în forma uneĭ spinărĭ de asin.

Termometrul arăta 47 de grade sub zero.

Oameniĭ trebuiaŭ să'șĭ facă fricțiunĭ pentru ca să nu înghețe și temperatura continuă a se coborî pînă la 52 de grade.

In așa condițiunĭ puținĭ pot să doarmă. La maĭ mulțĭ inșĭ între carĭ și eŭ, li se cojea pielea de frig.

Medicul ne sfătui să suspendăm înaintarea. Lemnul săniilor devenise așa tare și fragil în cât se spărgea ca sticla.

Hotărîĭ să ne întoarcem și pornirăm îndărăt pe urmele noastre îndurînd marĭ obosealĭ pentru a ne deschide o trecere printre movilele de zăpadă.

Ajungând la campament, căldura ne întremă curând.

Lăsarăm materialul care ne fusese de mare greutate și hotărîĭ să maĭ iaŭ un om. Fu ales mașinistul Stocken. Trebuia să plecăm din noŭ la începutul luĭ Martie. Toate pregătirile eraŭ făcute.

(Va urma)

DIVERSE

Osborne.—In castelul Osborne, situat în mijlocul celuĭ maĭ splendid parc de pe insula Wight, de o frumusețe paradisiacă, a murit Victoria, regina Engliterei. Tot acolo s'-a trăit cele maĭ fericite zile din viață, alături de soțul eĭ, prințul Albert, și totul din parc îĭ reamintea de defunctul eĭ soț.

Țĕrmul acoperit de pădurĭ se lasă spre mare formând o pantă ce abia se poate observa și din mijlocul uneĭ livezĭ rĕsare coperișul castelului regesc care se vede din depărtare de maĭ multe mile de pe stîncile carĭ se află în fața pe țĕrmul englez.

Castelul din Osborne a fost clădit după planurile și gustul prințuluĭ Albert; sub îngrijirea luĭ s'aŭ aranjat camerele și el a adunat acolo atâte lucrurĭ rare carĭ împodobesc castelul.

In parc se află arboriĭ pe carĭ i a plantat regina, prințul consorte, copiiĭ lor și musafiriĭ distinșĭ aĭ castelului și în fie care primă vară îmbobocesc florile carĭ aŭ fost sădite de prințul Albert.

In apropiere de Osborne se află satul Wippingham, preotul căruia a fost chemat la patul de moarte al regineĭ Victoria. Biserica din satul acesta a fost zidită după planurile prințuluĭ Albert. In această biserică a așezat regina, după moartea soțuluĭ eĭ, în amintirea luĭ, un medalion, și când 'ĭ a murit cel maĭ tînĕr ginere, principele de Battenberg, a ridicat o capelă în amintirea defunctuluĭ.

Insula Wight are o climă tot așa de dulce ca și Riviera, unde e vecĭ nică primă vară

Inghețul și zăpada sunt foarte rare în insulă. Plantele meridionale, mirtul și verbenele cresc acolo.

Regina Victoria iubia foarte mult această insulă frumoasă, unde, în bĕtrânețe și vĕduvie, aŭ mângâiat-o așa de duios amintirile tinereței sale.

—x—

Din viața regineĭ Victoria a Anglieĭ.—Suirea pe tron a regineĭ Victoria a fost una din cele maĭ romantice. La 20 Iunie 1837 muri, în după amiaza zileĭ, în castelul din Windsor, regele Wilhelm IV. Abia închise ochiĭ, și toțĭ miniștriĭ și persoanele înalte de la curte plecară la Londra, sosind acolo la 4 ore dimineața.

Toțĭ dormeaŭ în palatul Kent și nu știaŭ nimic despre moartea regeluĭ. O damă de onoare a principeseĭ de coroană Victoria voi s'o deștepte din somn, însă marĭĭ demnitarĭ declarară că eĭ înșĭ-șĭ voesc să ĭ comunice știrea.

Intrară decĭ cu toțiĭ în camera de dormit a principeseĭ care dormea adânc și din causa căldureĭ de vară dăduse la o parte plapoma de mătase. Demnitariĭ se opriră șovăind.

Atuncĭ bĕtrânul archiepiscop de Canterbury apucă plapoma și acoperi încet pe principesă.

Aceasta nu se deșteptă, ci dete din noŭ la o parte plapoma, cu picioarele. Demnitariĭ fură din noŭ cuprinșĭ de genă și, în fine, eșiră tiptil din odaie intrând în sala de așteptare, unde le eși înainte mama Victorieĭ, care auzise de la o damă de curte a eĭ marea veste.

Ea alergă numaĭ de cât la fiică-sa și o deșteptă cu cuvintele:

— Scoală-te, Regina Anglieĭ, și primește maĭ întêiŭ de la mamă-ta, omagiĭ de supunere.

Scurt după aceasta ieși și noua Regină a Anglieĭ,—în cămașă numaĭ până la genunchĭ și zise:

— Scuzațĭ că v'am făcut să așteptațĭ atâta. Apoĭ îngenunchiă dinaintea archiepiscopuluĭ de Canterbury, după ce însă îșĭ aruncă pe umerĭ un șal.

Scenele acestea zăpăciseră așa de mult pe ceĭ de față, încât nimenĭ nu-șĭ da seamă de ceea ce era în realitate. Unchiul tinereĭ Regine, principele de Sussex și Cumberland voi să'ĭ sărute mâna, în semn de supunere, dar Regina l'a oprit, apoĭ l'a îmbrățișat ea și l'a sărutat.

Depărtându-se toțĭ, maĭ rĕmase prințul *Wellington*, care puse o scrisoare înaintea Regineĭ zicênd:

— Majestate, trebue să subscriĭ un document de stat, care încă ierĭ trebuia să fie resolvat.

Victoria luă documentul și începu să citească. Abia vĕzu ce este și în gălbeni: era sentința de moarte a unuĭ soldat, pe care trebuia s'o confirme.

— Dacă ațĭ făcut'o să mĕ deștep tațĭ din somn și într'o cămașe numaĭ m'ațĭ silit să ocup tronul, bine; dar nu vețĭ pretinde doar ca să iscălesc o sentință de moarte numaĭ în cămașe ca cel d'ântêĭ act al domnieĭ mele.

— Cum vrețĭ, Maj. Voastră, rĕspunse Wellington.

— Mulțumesc! zise regina, și a scris sub sentința de moarte: «*Grațiez să se dimită îndată din armată. Sper că va fi bun cetățean*».

Grațiatul era sir James *Lawson*, maĭ târziŭ unul din ceĭ maĭ popularĭ poețĭ aĭ Engliteriĭ.

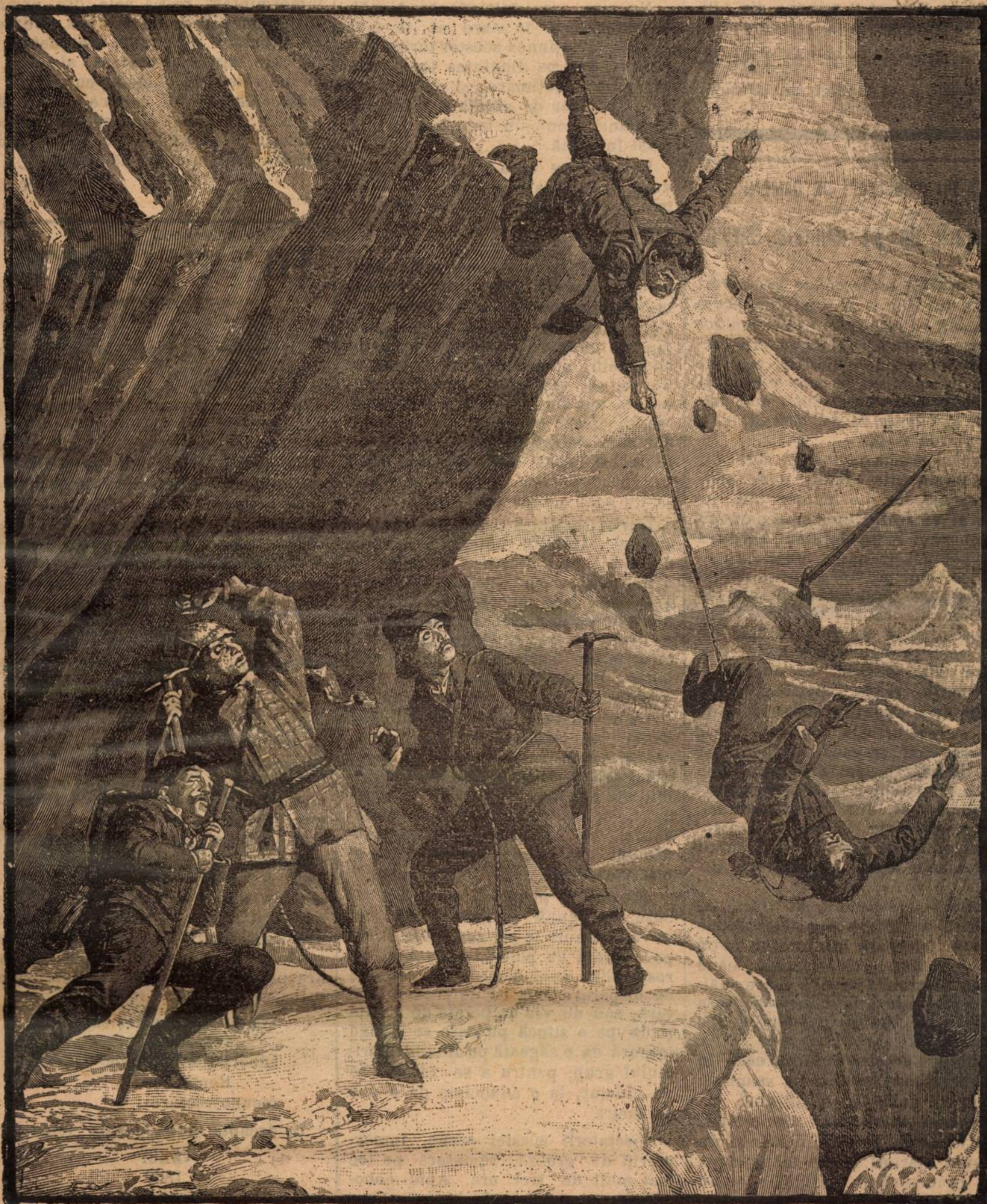
Anul IV.—No. 193 | 10 Banĭ în toată ţara | Miercurĭ 24 Ianuarie 1901

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 5.— pe an în toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
—MARŢEA—

Trecură ca o săgeată pe dinaintea primuluĭ grup pentru a se zdrobi de un ghieţar.—(Vezĭ pag. 1526 col. II).

ALPIĬ OMORÎTORĬ DE OAMENĬ

Ghieţariĭ de pe muntele Cervin

Un învĕţat profesor, de la universitatea din Zürich, a ţinut, maĭ acum vre-o câţĭ va anĭ, înaintea discipolilor sĕĭ, o conferinţă asupra căderiĭ corpurilor în spaţiŭ, dându-se pe sine însuşĭ ca exemplu, de oare ce el lunecase, într'o zi, pe marginea uneĭ prăpastiĭ, şi căzuse în ea, fără ca, însă, să'şĭ piardă viaţa.

Norocul acesta e foarte rar, dar se întâmplă câte odată; între puţinele casurĭ fericite putem cita pe acela al vicaruluĭ uneĭ marĭ parochiĭ din foburgul Saint Germain, care s'a făcut călugăr în urma uneĭ promisiunĭ solemne pe care avusese timpul să o facă în cursul căderiĭ sale de pe un munte, în Elveţia.

Acest preot a avut, în timpul căderiĭ, aceleaşĭ impresiunĭ ca şi profesorul din Zürich. La început o frică foarte mare, apoĭ o grămadă de gîndirĭ, amintirĭ şterse deja de mult, suvenirurĭ din copilărie, chiar din cea maĭ fragedă, carĭ reapar toate de odată; apoĭ visurĭ nedesluşite, în sunetul uneĭ muzicĭ vîjiitoare; apoĭ nimic; şi când cine-va are norocul să-şĭ revie în fire, la deşteptare nu-şĭ aduce aminte să fi simţit vre-o durere când a căzut pe pămînt.

Profesorul, maĭ mult, nu stă la îndoială să declare, poate cam prematur şi în tot cazul într'un ton puţin cam fantezist, că moartea, când cine-va se aruncă de la o mare înălţime, este de sigur moartea «cea maĭ plăcută» pe care poate să şi-o aleagă omul.

In chipul acesta, căderile carĭ, în ţĕrile muntoase, şi maĭ cu seamă în Elveţia, se numĕră, la sfîrşitul fie căruĭ sezon, într'o listă de o elocvenţă funebră, pot să dea acelora carĭ sunt martorĭ la ele mângâierea să se gândească că victimele «n'aŭ suferit». Dar ce spectacol înfiorător este atuncĭ când se produce o ast fel de catastrofă; un om, legat de alţĭ oamenĭ cu frînghia, lunecând pe o pantă, se poticneşte de o piatră care se mişcă, iar une orĭ pune piciorul în gol, acoperit în mod făţarnic de zăpadă, cade peste cap, încearcă în zadar să se reţină, şi, cu ochiĭ rătăciţĭ, cu vocea înăbuşită, năvăleşte în prăpastie, trăgênd după sine şi pe tovarăşiĭ sĕĭ.

Nu este oare într'adevĕr înspăimîntătoare, şi în stare să te facă nebun, situaţiunea acestor turiştĭ carĭ vĕd trecênd pe dinaintea lor, cu o repejune ameţitoare şi ca într'un haos sburător de ghiaţă şi de bucăţĭ de stâncĭ, douĭ din tovarăşiĭ lor, rĕmaşĭ în urmă?

Episodul pe care îl reprezintă gravura noastră, s'a petrecut pe Muntele Cervin, faţă în faţă cu Zermatt, care e unul din marile centre de escursiunĭ alpine.

Muntele Cervin e maĭ puţin înalt de cât muntele Blanc, dar presintă maĭ multe greutăţĭ şi maĭ marĭ pericole. Omul se urcă în lungul uneĭ muchie de stîncĭ, acoperită peste tot de poleiŭ, şi pe care escursioniştiĭ nu pot să înainteze de cât cu miĭ de precauţiunĭ, în patru labe, pentru a folosi o expresiune vulgară dar care represintă foarte bine realitatea, şi legaţĭ unul de altul cu o frînghie, ceea-ce face ca pericolul să fie egal pentru toţĭ.

Intr'o Duminică seara, douĭ ascensioniştĭ, Andreiŭ Seiler, un locuitor din acele împrejurimĭ, şi unul din amiciĭ sĕĭ, un om cu totul tînĕr căruia vrea să-ĭ facă onoarea de a-l duce pe culmea munteluĭ Cervin, porniră la drum cu treĭ călăuze. La urcare, totul merse foarte bine; dar, la scoborîre, pe coasta italiană, care e îngrozitor de rîpoasă, călătoria nu întîrzie de a deveni foarte primejdioasă. Seiler, un alpinist încercat, crezu că face bine încredinţând pe tovarăşul sĕŭ la două din călăuze şi trimiţindu-l înainte, pe când el, legat de a treia călăuză formă ariergarda, cu intenţiunea ca să taie drumul maĭ scurt printr'un loc şi maĭ periculos.

Aceasta fu pierirea luĭ. Abia făcuse, împreună cu ghidul sĕŭ, câte-va drumurĭ în zig zag, când, tiriţĭ pe o pantă de poleiŭ, nenorociţiĭ se rostogoliră unul peste altul, cercênd cu disperare să se ţie de vre-o ridicătură, saŭ de vre un perete de ghiaţă şi de pe o stîncă pe care se găsiaŭ trecură ca o săgeată pe dinaintea primuluĭ grup, pentru a se zdrobi de un ghieţar, la o adâncime de o mie de metri.

Spectatoriĭ acesteĭ scene, înmărmuriţĭ de groază, rĕmaseră pe loc maĭ mult de treĭ ore. Apoĭ coborîră creasta şi puţură, după nouĭ pericole, să ducă trista ştire la Zermatt.

A doua zi de dimineaţa, vre-o 20 de călăuze se îndreptară spre locul unde trebuiaŭ să se găsească resturile risipite ale celor douĭ nenorociţĭ. Eĭ duseră cu eĭ douĭ sacĭ, — acestea sunt sicriele acestor triste exploraţiunĭ.

Şi chiar în aceeaşĭ seară, preotul, foarte adese-orĭ chiemat la asemenea înmormîntărĭ, rostia cele din urmă rugăciunĭ pentru aceste nouĕ victime ale munteluĭ fără milă, ale gheţaruluĭ care atrage şi omoară, ale Alpilor ucigătorĭ de oamenĭ, cum îĭ numesc călĕuzele, de oare-ce eĭ omoară pe uniĭ din cauza plăceriĭ, din cauza curiosităţiĭ pe alţiĭ şi pe mulţĭ din pricina orgoliuluĭ lor lăudăros.

E N

DIN PLOEŞTI

— Douĕ monumente —

Despre oraşul Ploeştĭ am scris ceva în acest ziar No. 83 şi tot atuncĭ am maĭ scris puţin şi de cele douĕ monumente, carĭ sunt fala oraşuluĭ: monumentul vĕnătorilor şi statuia libertăţeĭ. In acel numĕr al «Ziaruluĭ Călĕtoriilor» (83), am făcut o descriere generală a oraşuluĭ, pe când în acesta descriŭ numaĭ cele douĕ monumente ale Ploeştiuluĭ; de aceea în acel numĕr am scris puţin despre aceste monumente, astă-zĭ însă, avênd spaţiŭ maĭ întins, voĭ face o descriere aproape complectă a lor.

* * *

Statuia Libertăţeĭ e maĭ veche, ridicată maĭ de mult timp, decĭ se cuvine să scriŭ de ea maĭ întêĭ.

Statuia e aşezată în piaţa Unireĭ, are în faţă marele şi frumosul palat al societăţeĭ cooperative. Statuia este înconjurată de un mic grilaj de fer.

Libertatea, — cuĭ îĭ e şi ridicată statuia, — e reprezentată printr'o femee îmbrăcată în costum roman, în mâna stângă ţine o hârtie, iar în dreapta o suliţă. Femeea are înfăţişare frumoasă, înfăţişare câştigată maĭ cu seamă şi prin posiţia, pe care i a dat o artistul, — stând în picioare proclamă libertatea. Această femee şeade pe o bucată de peatră. Peatra are patru feţe, pe fie care este câte o inscripţiune; aşa în faţă:

«Cetăţenilor ploeştenĭ
apărătoriĭ
Libertăţilor publice
România
recunoscĕtoare».

In dreapta (după posiţia femeeĭ):

«Anul
1869
Martie 26»

In stânga:

«Anul
1881
Iunie 11»

Iar în dos:

«Monument
ridicat
prin subscripţie
naţională».

Această peatră cu inscripţiunĭ este aşezată pe alte treĭ, în formĭ de scară. Statuia e simplă, dar expresivă.

***

Al doilea monument e al vînătorilor. Acesta e unul din admirabilele lucrărĭ ale luĭ George Vasilescu.

Monumentul este aşezat în rondul al II lea (de la gară) pe bulevard; e mare şi înalt.

Soclul monumentuluĭ e ast fel format: patru trepte, pe ultimele sunt aşezate două tunurĭ, carĭ aŭ fost date, mi s'a spus, dearsenal, — sunt din rĕzboiul de independenţă din 1877 şi 78. In cele patru colţurĭ sunt patru bucăţĭ micĭ de patră, pe carĭ sunt puse şrapnele; lângă acestea sunt alte patru pietre maĭ marĭ, pe carĭ staŭ soldaţĭ vânătorĭ, căcĭ în onoarea lor e ridicat monumentul. Fie-care soldat are o altă poziţie: unul prezintă arma, altul e în poziţie de atac, un al treilea ţine goarna în mână şi puşca la umăr, iar al patrulea ţine puşca puţin aplecată. Ceĭ patru soldaţĭ par că sunt naturalĭ.

Deasupra treptelor e o bucată mare de piatră, pe care se află două tabele cu inscripţiunĭ şi două basreliefurĭ. Basrelieful din spre oraş reprezintă o luptă: monumentul e bine prins. Se vĕd turciĭ într'o parte, românii într'alta — ambele armate în sufleţite de luptă. Jos rănіţĭ şi morţĭ, icĭ o luptă piept la piept, colo un turc cu iataganul în aer, gata să lovească, maĭ departe un tun românesc gata să aducă moartea în cetele turceştĭ.

In dreapta (din spre oraş) e o tabelă cu următoarele cuvinte:

«Recunoştinţă eternă
Vînătorilor din Prahova

căzuţĭ la asaltul Griviţeĭ în ziua de
XXX August MDCCCLXXVII
şi tuturor vitejilor luptătorĭ pentru
independenţa ţăreĭ, libertatea patrieĭ
şi mărirea neamuluĭ românesc»

Basrelieful din spre gară e şi maĭ frumos. Pe un deal se vede o căsuţă; alăturĭ un drum; în jos o apă; într'o parte lume multă, preoţĭ, domnĭ, doamne, copiĭ, într'alta un ţăran cu boĭ. Pe drum vine România — o femee trasă într'un car de triumf — ca al romanilor — de doĭ caĭ, şi trece peste un pod de lemn aşezat peste apă. Privirile tuturor sunt îndreptate spre ea.

In stânga (din oraş) se află o altă tablă cu aceste cuvinte:

«In anul MDCCCIIIC
Sub domnia regeluĭ Carol I şi a regineĭ Elisabeta
Cetăţeniĭ ploeştenĭ prin subscripţie naţională
ridicat-aŭ acest monument
întru gloria armateĭ române
şi a oştenilor batalionuluĭ II vĕnătorĭ
carĭ aŭ reînviat vitejia strămoşească
în rĕzboiul independenţeĭ
MDCCCLXXVII MDCCCLXXVIII»

Deasupra acesteĭ pietre se află o coloană înaltă pe care, în spre oraş, se află o ramură de frunze de laur, peste ea o goarnă, maĭ jos cuvintele:

«Vitejieĭ
Româneştĭ»

In spre gară aceeaşĭ ramură cu goarnă, însă cu cuvintele:

«Eroilor
de la
Griviţa»

In vĕrful coloaneĭ se află un vultur ţinĕnd în cioc un steag românesc.

Acest monument e istoria întreagă a luptеĭ de la Griviţa, luptă pe care am câştigat o victorios, prin ajutorul bravilor noştri oştaşĭ. Onoare lor!

Laudă se cuvine şi comitetuluĭ care s'a format pentru ridicarea acestuĭ monument. E bine că într'un colţ s'a pus o tablă, care spune din cine a fost compus:

«Comitetul de acţiune:
iniţiator
Ion Grigore Sorescu

Membriĭ: Nicolae Pruşan, Niţă L. Gogoaşe.

Casier: Mihalache Dumitrescu.

Secretar: Zaharia Ovesa.

1896—97».

Raphael.

Viaţa femeilor în palatul Şachuluĭ Persieĭ

Medicul francez dr. Feuvrier, care a stat treĭ anĭ la Curtea Şahuluĭ Persieĭ, a căpătat de la acesta permisiunea ca să viziteze şi apartamentele femeilor Suveranuluĭ Persieĭ.

Medicul Feuvrier a dat publicaţieĭ o carte «Treĭ anĭ la Curtea Persieĭ» în care descrie în mod fermecător viaţa femeilor în interiorul misterios al acestuĭ palat regal din Orient.

La început dr. Feuvrier, când era însărcinat de Şach cu tratamentul vre uneia dintre femeile sale, trebuia să se anunţe la şeful eunucilor, întitulându l Escelenţă. Acesta îl însoţea până la o uşă, care se afla la capĕtul unuĭ coridor, unde îl aştepta eunuciĭ acelеĭ femeĭ, care dorea să-l consulte.

Maĭ târziŭ i s'a permis să se ducă direct, sub conducerea unuĭ eunuc, la apartamentul damelor, carĭ îl chemaŭ la consultare.

In mijlocul uneĭ curţĭ marĭ se ridică un feeric palat de marmoră, numit Chaba (palatul somnuluĭ).

Apartamentele frumoaselor haremuluĭ, carĭ sunt păzite de 40 eunucĭ albĭ şi 40 negri, nu închid numaĭ vasta curte, ci se prelungesc şi în curţile laterale.

Intre femeile palatuluĭ există o oare-care hierarchie La primul rang aparţin acelea, carĭ se trag din viţă princiară şi aĭ căror copiĭ sunt îndreptăţiţĭ la succesiunea tronuluĭ; afară de acelea, sunt aşa numitele favorite, carĭ în multe privinţe sunt preferate înaintea celor l'alte locuitoare ale haremuluĭ. Aceste femeĭ de rangul întâiŭ locuesc în propriile lor apartamente. Toate cele-l'alte depind de acestea.

Costumul de casă al damelor haremuluĭ este egal, pentru toate, fie tinere saŭ bĕtrâne. El constă dintr'o jachetă saŭ vestă, care abia ajunge până la talie şi ast fel scoate la iveală un fel de cămaşă. După aceea se compune dintr'o rochie scurtă ca a baletistelor şi ciorapĭ albĭ. Pĕrul este învĕlit cu o naframă. Când femeea ese din apartamentul eĭ se îmbracă cu o manta lungă, care'ĭ acopere corpul de la cap şi până la picioare.

La ocasiunĭ deosebite frumoasele femeĭ ale haremuluĭ desfăşură un lux ne maĭ auzit şi caută să se întreacă prin podoaba hainelor.

In cazul acesta ele strălucesc de pietre scumpe, de broderiĭ de aur şi argint. Luxul acesta îl pot face numaĭ femeile princiare şi favoritele, carĭ ştiŭ profita de momentele de slăbiciune ale stăpânuluĭ lor, ca săĭ ceară marĭ sume de banĭ.

Medicul francez cunoaşte un caz, când o femee din harem a cumpĕrat de la un negustor din Teheran o materie preţioasă până la cel din urmă metru, pentru suma de 30,000 de francĭ, pentru ca nicĭ una dintre rivalele eĭ să nu poată avea o haină din materia aceasta. Prin urmare o risipă nebună, *in optima forma.*

Medicul francez se bucura în mare grad de încrederea soţieĭ favorite a defunctuluĭ Şach, Emin Agda, care suferea de o boală de ochĭ şi a fost silită să se supună uneĭ operaţiĭ la Viena. La cea maĭ mică ameliorare a ochilor eĭ, Agda arăta luĭ dr. Feuvrier, cea maĭ mare recunoştinţă. Intr'o zi ea îĭ arătă toate juvaericalele, vr'o 4—500, compuse maĭ cu seamă din nasturĭ, inele şi lanţurĭ de gât cu diamante, smaragde, rubinurĭ, etc. Ea făcu medicului cadoŭ un splendid inel cu briliante.

Femeile din harem îşĭ fac toaleta timp de maĭ multe ore, vopsindu-şĭ unghiile de la mâinĭ şi de la picioare

cu roşu, iar sprâncenele cu negru. Afară de aceea 'şĭ fac o splendidă coafură, împodobindu-se cu agrafe de briliante, ca să placă şi maĭ mult Şachuluĭ, stăpânul lor absolut.

Corneliŭ.

RICHARD BLEU

(3)

III

Schimbărĭ însemnate

In curtea din năuntru şi în cartierul rezervat pentru negri, această schimbare era şi maĭ surprinzătoare. In locul feţelor cenuşiĭ ale negrilor pe carĭ le întâlneaĭ înainte, în locul spatelor vărgate de loviturĭ de curea şi pline de rănĭ, rĕŭ ascunse sub zdrenţuitele haine de culoare stinsă, nu întâlneaĭ de cât oamenĭ carĭ respiraŭ tinereţă, putere şi sănătate şi a căror piele neagră saŭ bronzată ca statuile nouĭ, şi spatele şi umeriĭ eraŭ ascunşĭ sub şalurĭ roşiĭ strălucitoare, pe când pantaloniĭ, cu dungĭ multicolore, coboraŭ până la genunchiĭ lor.

In loc de înjurăturĭ, ameninţărĭ şi strigăte, în loc de plesnetele biciuluĭ luĭ Snively şi în loc de vaietele oamenilor loviţĭ maĭ mult saŭ maĭ puţin pe dreptul, se auzeaŭ hohote vesele de rîs, convorbirĭ copilăreştĭ; şi, seara, la sunetul clopotuluĭ, se formaŭ marĭ ronduri în curtea dinăuntru; şi, maĭ mult încă, Sambo, urcat pe pompă şi aşezat sub obelisc, altă dată atît de temut, cânta un cântec naiv, al căruĭ refren era cântat de toţĭ într'un ansamblu grotesc, de amiciĭ sĕĭ, bărbaţĭ şi femeĭ, şi adeseorĭ întrerupt de nesfîrşitele hohote de rîs şi de esclamaţiunile nebuneştĭ ale acestor marĭ copiĭ carĭ rămîn tot d'a-una negri, în patria lor de origină saŭ sub căldurosul soare al statelor de Sud.

Această schimbare se esplică uşor. Căcĭ nu maĭ este acelaşĭ «supravetor» şi, maĭ cu seamă, nu maĭ e acelaşĭ «massa».

Tot personalul s'a schimbat, de la stăpîn până la ceĭ din urmă negri. Un plantator, tip *patriarcal*, a urmat tiranuluĭ, călăuluĭ. Squirul Blackadder a plecat împreună cu toţĭ aĭ sĕĭ. Puţinĭ din vecinĭ pot să ştie ce s'a făcut. Prin modul sĕŭ de viaţă, prin cruzimea sa, prin slăbiciunea sa faţă de fiul sĕŭ, el îşĭ pierduse deja de mulţĭ anĭ toate drepturile casteĭ sale, toate drepturile pe carĭ ar fi putut să le aibă la respectul vecinilor sĕĭ şi chiar la simpatia lor.

Fiul sĕŭ l'a condus, de alt-fel, până la uşa falimentuluĭ Pentru a înconjura aceasta el a trebuit să'şĭ vînză proprietatea. El n'a păstrat de cât pe aceia din sclaviĭ sĕĭ pe carĭ nu putuse să ĭ vîndă din causa nesupuneređ lor şi a viciilor pe carĭ le câştigase sub influenţa exemplelor deplorabile ale stăpînilor lor. Squirul Blackadder ĭ-a dus cu sine, spre Vest, unde a hotărît să se stabilească din noŭ.

Această expresiune... *spre Vest*, vorbind despre un om care emigrează de pe ţărmiĭ fluviuluĭ Mississipi, poate să pară puţin clară şi puţin corectă. Dar în această epocă se descoperise un noŭ «vest» pentru coloniĭ de toate felurile. Aşa se numia, în alt mod, California, şi aceasta era pe atuncĭ o ţară aproape necunoscută. Nu era de cât puţin timp de când aparţinea Statelor-Unite. Sgomotul descoperireĭ vestitelor mine de aur nu ajunsese încă în regiunile pe carĭ le străbate partea de jos a fluviuluĭ Mississipi.

Nu era decĭ bogăţia minelor sale de aur, ci aceea a terenuluĭ sĕŭ cu mult maĭ mare de cât în altă parte, ceea ce atrăsese pe Blackadder în aceste regiunĭ imense: era bogăţia pămîntuluĭ... şi trebuinţa de a se duce departe, pentru a scăpa de societatea prea boclucaşe şi prea puţin respectabilă de care se vĕzuse înconjurat încetul pe încetul, în regiunea Indienilor Choctavĭ şi care se numia Mississipi de jos.

Dar el nu plecase singur.

Treĭ saŭ patru alte familiĭ, aproape de aceeaşĭ valoare, atât din punctul de vedere material cât şi moral, se hotărîseră să emigreze împreună cu el.

...Pe aceştĭ emigranţĭ îĭ vom urma pas cu pas.

Cu toate că trecuseră treĭ lungĭ lunĭ de când părăsiseră ţĕrmul oriental al rîuluĭ Mississipi, îĭ vom regăsi uşor. De alt fel eĭ nu merg de cât ziua, ca nişte oamenĭ descurajaţĭ saŭ puţin sigurĭ de eĭ înşişĭ şi de proiectele lor, prin nesfîrşitele preriĭ. Spectacolul ce-ţĭ oferă o ceată de emigranţĭ este departe de a fi banal. Şi nu cunosc pe nimenĭ care l'ar putea privi fără să-l intereseze, maĭ mult saŭ maĭ puţin.

Cât despre mine, aceasta mĕ duce înapoĭ într'o epocă plăcută, cu suvenirurĭ frumoase şi chiar în perioada care a fost maĭ romantică din povestirea noastră...

Marele wagon de Conestoga, cu coviltirul sĕŭ de pânză groasă, devenită albă sub răpăielile şi razele arzătoare ale soareluĭ, poartă cu mândrie numele de «corabia preriilor».

Această încărcătură de unelte şi de obiecte de tot felul, amestecate cu mobilele absolut trebuincioase uneĭ case saŭ cu toţĭ ceĭ l'alţĭ penaţĭ portativĭ carĭ fac să-ţĭ renască cu plăcere amintirea locurilor pe carĭ le aĭ lăsat în urmă, şi ţĭ reamintesc maĭ cu seamă datoriile pe carĭ le aĭ faţă de persoanele scumpe carĭ se ascund pe jumătate sub coviltirul alb.

Bărbaţiĭ, robuştĭ, cu faţa bronzată de soare, carĭ înconjoară aceste vagoane, călărĭ şi cu puşca pe umĕr, aleargă de la o margine la cea l'altă a convoiuluĭ.

Dacă emigranţiĭ din Sud sunt ast fel, apoĭ cortegiul oamenilor coloraţĭ carĭ îĭ însoţesc fac fără îndoială din acest spectacol o serie de tablourĭ curioase pe carĭ nu le maĭ uiţĭ dacă le-aĭ vĕzut o singură dată. Şi acesta era exact spectacolul pe care îl oferea ceata emigranţilor din Missisipi carĭ se îndreptaŭ spre California dinpreună cu amicul lor Blackadder şi sclaviĭ lor.

In realitate, această caravană era din cele maĭ puţin importante carĭ s'ar fi putut întîlni în prerie pe timpurile acelea.

Ea se compunea numaĭ din şease vagoane şi nu era însoţită şi apĕrată de cât de vre o opt saŭ zece oamenĭ albĭ.

Această călĕtorie era plină de primejdiĭ. Toţĭ o ştiaŭ aceasta, înainte chiar de a fi pornit la drum. Dar forţa împrejurărilor îĭ împedicase singură să plece într'un numĕr maĭ mare; şi, pentru cea maĭ mare parte din eĭ, pericolul dinaintea căruia emigraŭ, şi pe care îl lăsaŭ în urma lor, era cel puţin tot aşa de temut ca şi acela care se putea găsi înaintea lor.

Eĭ urmaŭ unul din acele vechĭ drumurĭ trase de neguştorĭ, pe carĭ emigranţiĭ le foloseaŭ cu bucurie când puteaŭ face aceasta, maĭ cu seamă când veneaŭ din statele de la sud vest. Acest drum mergea, străbătând Arkansas, în direcţiunea fortuluĭ Bent; apoĭ de acolo, urcând aproape brusc spre Nord, mergea pe la poalele Munţilor Stîncoşĭ până la spărtura cunoscută sub numele de «Trecătoarea luĭ Bridger».

Pe timpul acesta, trecătoarea şi drumul care abia se cunoştea, şi pe care mergeaŭ înainte emigranţiĭ, precum şi drumurile de cea l'altă parte a munţilor, eraŭ vestite ca sigure şi fără pericol. Aceasta, bine înţeles prin asemănare şi relativ la aceea ce fusese altă dată!..

Indianiĭ fuseseră îngroziţĭ şi depărtaţĭ printr'un spectacol cu care eĭ nu eraŭ obicinuiţĭ, adică vĕzând că circulă prin străvechile lor ţinuturĭ de vînătoare importante corpurĭ de trupe din Statele-Unite, saŭ în momentul expediţiuneĭ de Donifan, în statul New Mexico, saŭ cu ocazia celor făcute în Croke şi în Kearney, în California.

Intr'un timp foarte scurt, aceasta făcuse ca atacurile lor să fie maĭ rare contra caravanelor de neguştorĭ şi chiar asasinarea vînătorilor era mult maĭ rară.

Nicĭ unul din tovarășiĭ luĭ Blackadder nu era prea brav și nu se simția sigur nicĭ de el însușĭ nicĭ de tovarășiĭ sĕĭ: ast fel eĭ înaintaŭ cu cele maĭ marĭ precauțiunĭ, trimițênd înaintea convoiuluĭ eclerorĭ, în timpul zileĭ, și înconjurând campamentele lor de sentinele, pentru timpul nopțiĭ. In chipul acesta, prudențĭ și neîncrezătorĭ, putuseră să ajungă, fără piedicĭ, până la fortul de Bent, unde se odihniseră câte-va zile și unde îșĭ reînnouiseră în cât-va proviziunile gureĭ.

In timpul acesteĭ oprirĭ, a căreĭ trebuință era simțită, le fusese presintat un vînător indian, un choctaw, care vorbia destul de limpede limba englezā și care se oferi să le servească de conducător în marșul lor spre Nord, cel puțin până la trecătoarea Bridger. Emigranțiĭ primiseră oferta luĭ cu bucurie și porniseră la drum sub conducerea luĭ. După câte-va zile de mers, sosiseră ast-fel la Biju Creeck, un mic rîușor care se varsă în Plata, care era din cele maĭ încântătoare și pitorescĭ fluviĭ ale mareĭ preriĭ.

Intr'o seară, eĭ îșĭ așezară campamentul pentru noapte, după regulele obicĭnuite la oameniĭ carĭ străbat preria și carĭ trebue să se aștepte în fiecare moment, la o surpriză. Aceasta însemnează că vagoanele ermetic închise fuseră așezate unul la spatele celuĭ l'alt, în chipul ca să formeze între ele un cerc saŭ maĭ bine zis un *corral*, după expresiunea comercianților carĭ călĕtoresc în caravane și vin din Noul Mexic.

Emigranțiĭ eraŭ în ziua aceea maĭ veselĭ ca de obiceiŭ. Eĭ observară la orizont, cam pe la amiazĭ, Munțiĭ Stâncoșĭ, cu Long's Peak, care îșĭ înalță cu mândrie culmea sa acoperită de zăpadă vecĭnică, ca un far protector pentru călătorĭ, și le arată drumul spre pământul făgăduințeĭ a căruĭ intrare o închide. Ghidul lor îĭ făcuse să spere că vor sosi la fortul Saint-Vrain în ziua următoare, înainte de a se face noapte.

Acolo vor fi la adăpostul atacurilor din partea Pieilor-Roșiĭ. Nu vor maĭ fi silițĭ să trimită înainte eclerorĭ pe drum nicĭ să păzească lagărul noaptea, cu sentinele, pe veghiarea cărora nu puteaŭ să comteze de cât foarte puțin, căcĭ eraŭ silițĭ să întrebuințeze pentru aceasta aproape esclusiv negri, cu scop de a menaja forțele oamenilor, însărcinațĭ în timpul zileĭ cu apărarea caravaneĭ.

Acolo, în sfîrșit, puteaŭ să se odihnească și să doarmă în deplină liniște pentru ântâia dată de la plecarea lor.

Nenorociților nicĭ nu le trecea prin minte că chiar în această oră atât de mult dorită, pe când priveaŭ la Long's Peak ca spre un far al mântuireĭ și pe când culmea acoperită de zăpadă se colora în roșu sub sărutările apusuluĭ de soare, o nenorocire amenințătoare venia din aceastā parte, unde eĭ credeaŭ că vĕd scăparea și venea în grabă pentru a-ĭ înghiți.

Eĭ nu puteaŭ să o vază nicĭ să o ghicească. Nenorociții n'aveaŭ nicĭ o teamă.

Ast fel, când fură cu toțiĭ adunațĭ pentru a lua mâncarea de seară, eraŭ veselĭ ca niște oamenĭ carĭ după lungĭ treĭ lunĭ de nesiguranță, socotesc că aŭ ajuns în fine în port.

Cât despre negri carĭ auziaŭ pe stăpâniĭ lor vorbind fără a lua măsurile obicĭnuite de precauțiune, veselia lor și hohotele lor de rîs eraŭ de neînchipuit. Totușĭ, pentru cea maĭ mare parte din eĭ, aceasta era cea din urmă cină pe care o luaŭ și vedeaŭ în această zi soarele pentru cea din urmă oră. Inainte ca astrul lumineĭ să vină ca să înaurească din noŭ cu razele sale culmea Long's Peak, jumĕtate din eĭ dormiaŭ somnul cel din urmă. Locul pe care îl închiseseră cu atâta îngrijire cu ajutorul vagoanelor lor avea să le servească drept cimitir...

IV

Sĕlbatecii

Cam la cincĭ mile depărtare de locul unde emigranțiĭ se așezaseră pentru a trece noaptea, și aproape în aceeașĭ oră, o altă ceată îșĭ așeza lagărul pe câmpie, printre tufișurĭ.

De alt-fel, nu exista nicĭ o asemănare cât de mică între aceste două companiĭ de călătorĭ saŭ de emigranțĭ, cu atât maĭ mult din punctul de vedere al aspectuluĭ pe care-l presinta personagiile carĭ le compuneaŭ și al limbeĭ pe care o vorbiaŭ, de asemenea eraŭ cu totul deosebițĭ și în ce privește modul de campare și obiectele de carĭ se serviaŭ.

Ceĭ din urmă venițĭ eraŭ călărețĭ; eĭ nu eraŭ înconjurațĭ nicĭ de vagoane, nicĭ de care de vre-un fel oare care și nicĭ chiar de corturĭ pentru a se pune la adăpost.

Punând piciorul pe pământ, eĭ se mulțumiseră de a bate câțĭ-va țărușĭ în mijlocul ierburilor înalte și să lege de eĭ caiĭ lor cu ajutorul curelelor destul de lungĭ pentru ca aceștia să poată mânca saŭ să se poată culca.

Apoĭ, pentru eĭ, întinseseră, nu departe de acolo, mantalele lor de piele de bivol, care le servia, mulțumită dimensiunilor lor enorme, drept adăpost și saltea în acelașĭ timp.

Eĭ eraŭ aproape vre-o două duzine de toțĭ, dar toțĭ, fără escepțiune, eraŭ bărbațĭ. Nicĭ un copil și nicĭ o singură femee nu se găsia între eĭ.

De asemenea eĭ eraŭ toțĭ tinerĭ, afară de vre-o două saŭ treĭ.

Pentru a recunoaște coloarea pieleĭ lor, ar fi trebuit să fie supuș la spălăturĭ repetate, căcĭ tot ceea ce, din această piele, nu era acoperit de cămașa lor care le ajungea aproape până la genunchĭ, apoĭ continuată prin tuzlucĭ de piele, era așa de bine acoperită de zugrăvelĭ, în cât nu li se putea vedea pielea, nicĭ chiar pe un spațiŭ de doĭ banĭ; era decĭ, greŭ, dacă nu chiar imposibil ca să spuĭ ce coloare avea.

Dar, cu toate acestea, era în afară de orĭ-ce îndoială că aceștĭ oamenĭ eraŭ indianĭ, și corpurile lor, zugrăvite și tatuate, goale, sub pielea de bivol, de la gât și până la mijloc, arătaŭ că eĭ eraŭ «pe picior de rĕzboiŭ».

Un om cu esperiență și în curent cu obiceiurile din preriĭ, ar fi putut recunoaște aceasta după chipul în care sĕlbaticiĭ eraŭ înarmațĭ. Maĭ toțĭ aveaŭ puscĭ și lăncĭ.

Pentru o partidă de vînătoare, eĭ ar fi avut săgețĭ și arcurĭ, de oare-ce triburile Pieilor Roșiĭ preferă să vîneze cu acest fel de arme.

Eĭ aveaŭ lăncile lor legate în mod ordinar de alungul șeleĭ, purtaŭ tomahawkul (topor indian) la centură, și toțĭ eraŭ înarmațĭ de asemenea cu lazzo (laț), arma lor teribilă și preferată.

Printre eĭ se găsea un rĕsboinic care-țĭ atrăgea atențiunea prin înfățișarea sa bărbătească și măreață, și după care se putea ghici ușor că era șeful lor. Imbrăcămintea luĭ, maĭ bogată și maĭ desăvîrșită, arăta rangul luĭ. Dar purtarea luĭ față de tovarășiĭ sĕĭ ar fi fost ea singură de ajuns pentru a-l arăta ca atare.

Intr'adevĕr, toțĭ păreaŭ că nu numaĭ se tem de el dar îl și respectează, ca și cum dreptul de a-ĭ conduce i-ar fi fost dat de cu totul alt ceva de cât o chestiune de moștenire.

Cât despre el, se vedea că era obicĭnuit să fie ascultat și să poruncească, nu ca un despot, ci cu o bărbăție de ton și într'un chip în cât n'ar fi suferit nicĭ cea maĭ mică nesupunere și nicĭ cea maĭ mică discuție.

Când se dete jos de pe cal, în locul ales de el pentru a trece noaptea acolo, el dete frînele caluluĭ sĕŭ unuĭ indian care ridică numaĭ de cât șeaua și duse animalul la câțĭ-va pașĭ de acolo pentru a-l lega, ca și pe ceĭ-l alțĭ, de un țăruș înfipt în mijlocul ierburilor înalte.

In timpul acesta, șeful, ridicând de pe umeriĭ sĕĭ o măreață haină de piele de lup, cu totul alb, o întinsese pe iarbă, chiar în locul unde pusese piciorul pe pămînt, și se culcase acolo în lungime

Apoĭ, scoțînd o pipă din buzunarul brodat al haineĭ sale de desubt, o aprinse și păru că se cufundă cu plăcere în gîndurile sale singuratice.

S'ar fi zis că nu maĭ avea trebuinţă să se ocupe de afacerile cam pamentuluĭ, şi că era sigur că nicĭ unul din tovarăşiĭ sĕĭ nu va îndrăzni să vie să l deranjeze.

Nimenĭ, într'adevĕr, nu cuteză să 'şi permită aceasta, afară de omul care luase din mâinile sale frînele caluluĭ sĕŭ şi care era, în mod evident, ataşat pe lângă persoana şefuluĭ. Acest om nu veni, de alt fel, de cât pentru a-ĭ aduce mâncarea, după ce i o preparase; apoĭ, când stăpînul sĕŭ isprăvi, el îĭ pregăti locul unde trebuia să se culce.

Dar, între aceştĭ doĭ indianĭ, nu se schimbă nicĭ o vorbă.

De alt fel, acelaşĭ lucru se întîmplă aproape în întreg lagărul, unde nu se deteră de cât ordinele trebuincioase pentru a aşeza sentinelele şi câte-va instrucţiunĭ acestora în privinţa unuĭ spion saŭ a unuĭ eclerour care trebuia să vie să vorbească cu şeful. Indată ce spionul ar sosi, probabil pe la miezul nopţiĭ, el trebuia să fie dus la şef.

Inainte de a se întinde pe preţioasa sa manta de blană, şeful îşĭ luă din nou pipa, o umplu cu tabac, apoĭ rĕmase cât-va timp fumând, ţinênd ochiĭ aţintiţĭ asupra luneĭ, care urca încet orizontul.

Imediat, blînda lumină străluci prin atmosfera curată a preriilor, îmbrăţişă culmile Munţilor Stîncoşĭ, carĭ păreaŭ de argint şi de azur; apoĭ căzu de a-dreptul asupra şefuluĭ, desinând toate trăsurile feţeĭ sale regulate, pe care se putea citi uşor o energie şi o severitate de neîmblînzit.

Cât despre culoarea feţeĭ sale, ar fi fost imposibil de recunoscut, chiar dacă ar fi luminat-o soarele iar nu luna.

Dungĭ late de rumenelĭ o străbăteaŭ de la o margine la alta, pe un fond galbin ca aurul, desenând ciudate arabescurĭ pe fruntea şi pe obrajiĭ luĭ. Faţa luĭ seamănă maĭ mult cu o pajură brodată din mătăsurĭ viĭ de cât cu obrazul unuĭ om.

Trăsurile sale, totuşĭ, sub culorile bizare, lăsaŭ să apară unele liniĭ mlădioase carĭ arătaŭ pe omul tînĕr şi se vedea că acest june, fără masca aceea care îl desfigura, ar fi fost frumos, chiar foarte frumos.

El avea umeriĭ viguroşĭ şi largĭ. Totul în el arăta forţă şi curaj.

Totuşĭ, era ceva în mariĭ sĕĭ ochĭ negri, pe când străluceaŭ la lumina argintie a astruluĭ de noapte, care arĕta cu totul alt-ceva de cât bunătatea. Dintr'un moment într'altul lăsa să-ĭ scape câte un suspin, care semăna cu răgetul înăbuşit al unuĭ tigru în pîndă, şi o strălucire sinistră trecea repede prin privirea luĭ

(Va urma).

POVESTIRE MISCĂTOARE

despre o călĕtorie la polul Nord

A doua expediţiune

La ziua de 11 Martie, avênd soarele d'asupra orizonuluĭ, însă jos de tot, A. S. R ducele ne însoţi şi asistă la prima noastră luptă cu movilele de zăpadă. Despărţirea fu maĭ puţin entusiastă, însă maĭ emoţionătoare de cât cea din Februarie.

Termometrul arăta de la 40 până la 50 grade sub zero. Noaptea de 15 spre 16 a fost cu deosebire crudă şi termometrul se cobori la 52 de grade sub zero. Celuĭ maĭ bun dintre câiniĭ noştri i-a îngheţat un picior şi am fost nevoiţĭ să 'l ucidem.

Să trăim fără să îngheţăm; aceasta era problema care trebuia rezolvată şi plăcerea zileĭ era pentru noĭ să ţinem în mâinĭ gamela cu supă pentru ca să nu îngheţe ultimele lingurĭ de supă ce maĭ eraŭ în fund.

Starea hainelor noastre era deplorabilă; mantalele noastre eraŭ acoperite de un strat gros de ghiaţă. Toate hainele noastre eraŭ de postav, afară de încălţămintea care era de pele de ren, ca acea a eschimoşilor şi în care pusesem un fel de iarbă foarte uscată pentru ca picioarele noastre să fie apĕrate de umezeală.

Intoarcerea luĭ Querini

Condiţiunile înaintăreĭ mĕ sfătuiră să nu maĭ întârziŭ d'a trimite îndĕrăt la baia Teplitz grupul hotărît de maĭ înainte să se întoarcă cel d'ântêiŭ. Ast-fel, în ziua de 23 Martie, locotenentul Querini cu Ollier, care servea de călĕuză, şi cu maşinistul norvegian Stocken, porniră îndĕrăt, lăsându-ne o parte din rezerva noastră de haine.

Eraŭ $10^1/_2$ ore când dînşiĭ ne părăsiră şi curênd în urmă vĕzurăm dispărênd săniile luĭ Querini după gheţurile carĭ închideaŭ orizonul. Sĕrmaniĭ tovarăşĭ de luptă şi de sacrificiĭ! aceea era ultima dată când îĭ maĭ vedeam.

Intoarcerea luĭ Cavalli

La 31 Martie caravana noastră se micşoră încă, şi ceĭ carĭ trebuiaŭ să se întoarcă de astă dată eraŭ doctorul Cavalli, călĕuza Savoy şi marinarul Cardenti. Doctorul Cavalli se depărtă strigându-ne o ultimă dată: «Călĕtorie bună». Insă noĭ nu avurăm forţa d'a rĕspunde. Ne gândeam la viaţa noastră şi la a lor care era încă maĭ aspră. Despre Querini şi despre tovarăşiĭ sĕĭ nu duceam însă nicĭ o grijă, crezênd că eĭ se aflaŭ deja în siguranţă la cartierul de iarnă de la baia Teplitz.

Inaintare teribilă

Continuarăm a înainta, cu busola în mână, rĕmânênd une-orĭ blocaţĭ de zăpadă până la două zile.

Devenind maĭ favorabile condiţiunile meteorologice, înaintarea se făcu maĭ repede, de şi une orĭ dădeam peste canale carĭ ne sileaŭ să facem ocolurĭ maĭ, ducênd săniile pe mâinĭ.

Insă ceĭ treĭ tovarăşĭ aĭ meĭ, călĕuzele Petigaz şi Fenouillet şi marinarul Canepa înduraŭ cu mare bravură orĭ-ce soiŭ de oboseală. Adese orĭ pentru a acoperi canalele şi a face un pod pentru sâniĭ, se întrebuinţaŭ sloĭ marĭ de ghiaţă, unicul material de care se putea dispune în acele părţĭ.

Şi, cu modul acesta, cu atâtea greutăţĭ, isbuteam să străbatem de la 10 până la 15 chilometri pe zi.

In seara de 17 Aprilie—continuă Cagni, ajunseserăm la 84 grade de latitudine: înaintea noastră se întindea şesul cât ţinea vederea.

Speraserăm, visaserăm chiar să ajungem la 87 grade; însă socoteala merindelor, pe care o făceam de zecĭ de orĭ pe zi, ne sili să renunţăm la acest ideal. Prin urmare îmĭ mărginiĭ aspiraţiunile la 86° 30', adică la atâta cât îmĭ trebuia ca să întrec latitudinea extremă la care a ajuns Nansen, şi care a fost de 86°14'.

Steagul italian pe latitudinea 86° 33'

Când, în seara de 25 Aprilie, ajunserăm la 86° 33' şi ne oprirăm, eram zăpăcitĭ. Victoria ne dădea ameţeală. Tăceam cu toţiĭ. D'o dată eŭ strigaĭ din toată puterea plămânilor: Trăiască regele! şi desfăşuraĭ d'asupra gheţarilor steagul italian.

Seara, aflându ne în cort, ne-am înveselit cu cognacul farmacieĭ noastre. Şi am vorbit îndelung de familiile noastre depărtate şi de mulţumirea ce avea să simtă prinţul şi comandantul nostru.

Termometrul arăta 35 de grade sub zero.

Călĕuzele vorbeaŭ despre scumpiĭ lor cu dulcea siguranţă că ziua următoare aveaŭ să pornească pe drumul de întoarcere în patrie.

Intoarcerea

Cagni povesti în urmă întoarcerea care, din causa câtor-va incidente, a fost şi maĭ dramatică.

Maĭ aveam merinde pentru 30 de zile. Părăsiĭ o sanie şi spuseĭ oamenilor meĭ să se urce în cele l'alte. Acesta era primul lux pe care puteam să ni'l permitem după atâtea zile.

Intoarcerea se făcu repede: la 27 ajunserăm la punctul unde ne oprisem la 21. Găsirăm câte-va urme, însă cea maĭ mare parte fuseseră a-

coperite de zăpadă saŭ spulberate de vînt. *Messicomo*, cânele care la înaintare mergea în frunte, descoperea în tot d'auna vr'un punct al primeĭ treceri.
La 28 Aprilie, formarea unuĭ noŭ canal, larg, ne sili să ne abatem de la calea veche.
Câniĭ, slăbițĭ și obosițĭ acum, fuseseră apucațĭ de un fel de diaree care'ĭ stirșia.
Micșorarăm sarcinele. Era cu neputință de rezistat cu porția de mâncare redusă. La 1 Maĭ ajunserăm la 85°. La 2 Maĭ furăm blocațĭ de un viscol care învĕluia tot, săniĭ, oamenĭ, cânĭ. Hotărîrăm să ne oprim maĭ mult timp, cu atât maĭ mult cu cât eŭ mĕ simțeam sleit de o deranjare de care sufeream de 20 de zile. Cu ajutorul uneĭ cantitățĭ de opium am isbutit să scap de ea. Mĕ dureaŭ foarte tare glandulele maxilare și simțeam junghiuĭ prin mâna mĭ înfășurată. Imĭ descoperiĭ mâna, îmĭ tăiaĭ eŭ însumĭ partea de deget înghețat și după două zile am putut să plec. (Aplause viĭ).

Situațiune foarte gravă

La 8 Maĭ ne aflam la o distanță ceva maĭ mare de 100 de mile de insulă; făcuserăm 170 de mile în 12 zile. La 13 Maĭ eram la gradul 49 de latitudine. Situațiunea era foarte gravă, însă nu spuneam nimic oamenilor meĭ. In adevĕr, dacă nu isbuteam să străbătem distanța înainte de desgheț, cu greŭ ne-am fi putut întoarce.
La 16 Maĭ eram la 50° de longitudine.
Incepea desghețul, însă din când în când ningea și intram în zăpadă până la șoldurĭ; într'un noŭ îngheț nu maĭ era de sperat și merindele se micșoraŭ. Câniĭ eraŭ din ce în ce maĭ istovițĭ, însă lupta pentru viață ne făcea să ne risăm și să biruim. Ne agățam de ghețurile rupte, sărind peste canale, făcĕnd une orĭ băĭ extra ordinar de recĭ și foarte neplăcute.
Galetele și pasta de carne se terminaseră; rĕmâneaŭ câniĭ și Canepa știa să împărțească pe unul în 22 de părțĭ cu cea maĭ mare îndemânare.
Aceste bucățĭ de carne de câne eraŭ sfâșiate de tovarășiĭ meĭ cu o poftă furioasă. Petrecurăm jumĕtate de zi blocațĭ pe o insuliță, chinuițĭ de nespuse torturĭ materiale și morale. Luna Iunie ne venea foarte tristă.
In ziua de 8 Iunie ne hrănirăm numaĭ cu carne de câne, iar celor-l'alțĭ cânĭ carĭ maĭ eraŭ în viață le eraŭ d'ajuns oasele și mațele tovarășuluĭ lor omorît. In acea zi eram la 81°30", adecă la 20 de mile de pămĕnt, însă dorul de pămĕnt era întrecut de acela al alimentelor.

In ziua de 9 Iunie, pe la 2 ore, luminându-se timpul, vĕzurăm două insule. In zadar ne încercarăm să prindem o focă. A doua zi, Duminecă, după rugăciune, plecarăm din noŭ D'o dată Petigax strigă:
«Pămĕnt! Pămĕnt!»
Eraŭ alte două capurĭ. Serbătorirăm descoperirea aceasta cu 60 grame de cafea ce maĭ aveam și din care eșiră treĭ litri de cafea lichidă, pe care o găsirăm foarte escitantă.
In zilele de 10 și de 11 făcurăm numaĭ șease saŭ șeapte mile. Părăsiĭ o altă sanie, așa că nu ne maĭ rĕmăseseră de cât două. Aruncarăm o parte din haine și din sacĭ pe carĭ câiniĭ îĭ roaseră.
Eraŭ 4 ore în ziua de 13 când poposirăm, după 16 ore de mers, și am dormit adânc. Maĭ aveam zece câinĭ Rupseserăm cozile tîrnăcoapelor și nu maĭ aveam de cât unul.

Scăpațĭ!

In ziua de 20 furăm din noŭ blocațĭ pe o insulă de ghiață, la distanță numaĭ de câte-va mile de pămînt.
Am luptat îndelung, cu o sforțare extremă, căcĭ eram cuprinșĭ de o nespusă grijă: ghiața plutitoare pe care ne aflam era transportată de curent către un munte mare de ghiață Când insula noastră plutitoare se sparse de munte, noĭ fugirăm îndată pe acesta, și ast fel scăparăm. (Aplauze)
Pe la 10 ore după amiazĭ, în aceeașĭ zi ajunseserăm din noŭ la coliba unde dormiserăm și, după un mers aproape neîntrerupt de 24 de ore, ne aflarăm în brațele tovarășilor noștri.
Și eŭ avuĭ onoarea d'a înmâna prințuluĭ acel mic steag tricolor care fâlfâise pe punctul cel maĭ apropiat de pol care a fost atins până acum.

Ia din noŭ cuvîntul ducele Abruzzilor

Ducele Abruzzilor povestì despre condițiunile de traiŭ și despre starea sufletească a celor rĕmașĭ cu dînsul în timpul expedițiuneĭ luĭ Cagni. In ziua de 12 Iunie, dînsul se duse la Capul Germanieĭ pentru ca să aștepte întoarcerea primuluĭ grup, acela al luĭ Querini. In curs de treĭ zile făcu observațiunĭ asupra plantelor și a animalelor și putu să determine mărimea exactă a pămĕntuluĭ luĭ Frantz Iosef
In ziua de 16 auzi o voce cunoscută, despre care crezu că e a luĭ Querini. Insă nu; era vocea luĭ Savoy, care, venind în avant gardă, anunța întoarcerea grupuluĭ Cavalli, rĕmas îndĕrăt din causa unuĭ canal care se deschisese în ghiață, împedicându'ĭ de a'șĭ urma calea.
Ast-fel află ducele că locotenentul Querini trebuia să fie deja întors de oare ce plecase cel d'întâĭ.
Grupul Cavalli sosise în ziua de 22 la capul Frigida și de acì se duse cu ducele la baia Teplitz. Sănĕtatea tuturor era în stare bună.
Ducele reîncepu viața de la capul Germanieĭ și de la capul Frigida, în așteptarea luĭ Cagni. Și, după 104 zile de despărțire, putu să îmbrățișeze pe comandant și pe ceĭ-l'alțĭ oamenĭ aĭ expedițiuneĭ.
In vremea asta, începură să se desfacă puțin ghețurile în jurul *Steleĭ Populare*; însă ghețarul care o prinsese și o plecase pe o coastă dura încă; se formase un mic canal pe care expedițiunea se sili să'l lărgească prin mine și tîrnăcoape.
Atuncĭ oameniĭ constatară că vasul era pe ghiață și în partea ascunsă. In sfârșit isbutiră să lărgească canalul, ajutațĭ de vînturĭ; apoĭ, împinșĭ puțin de vînt, puțin de curent și puțin de mașinĭ, rĕușiră să iasă la larg. Vasul fusese reparat în timpul lipseĭ luĭ Cagni.
La capul Flora, ducele primi știrea despre moartea regeluĭ Umberto. Dureroasa veste despre moartea regeluĭ sĕŭ îl mâhni adânc; însă, în mijlocul uneĭ așa marĭ nenorocirĭ, găsi mângâiere în sentimentul onoareĭ ce 'ĭ făcuse și al glorieĭ ce adusese numeluĭ italian.
In acest moment o sbucnire formidabilă de aplause întrerupse pe duce.
Reîncepêndu'șĭ vorbirea, ducele expuse resultatul experiențelor sale științifice și descoperirile sale asupra fauneĭ și a floreĭ poluluĭ.
Dînsul termină zicĕnd:
«Italia, care s'a hotărît, cea din urmă să facă studiĭ polare, care e cea din urmă care a încercat călĕtoria la pol, a rĕușit cea d'întâĭ, întrecĕnd pe toate cele l'alte națiunĭ».

H. GUY

Chiar ceĭ vitejĭ aŭ frică

Timpul frumos, marea liniștită. Impins de un vînt răcoros, încrucișătorul *Amiral*, în drum spre Terra-Nova, fuge cu repeziciune. Așezațĭ la extremitatea punțeĭ dinaintea podulul, treĭ marinarĭ vorbesc fumând Claudiŭ Lamigrane, un flăcăŭ din Provincia, mic, slab, îndesat, bronzat la fată, Jean Madvïc, din Landivisan în Bretagna, gogemite uriaș și Corentin Cohervan, un novice.—
«Aș! strigă novicele, un viteaz ca tine, Lamigrane, un uriaș ca tine Madvïc mărturisițĭ că ațĭ avut frică. Aceasta nu trebuie să fi provenit din lucrurĭ ordinare. Iată povestirĭ pe carĭ aș dori să le aud într'o zi ca

această când n'avem nimic de făcut de cât să omorîm timpul.

— Dacă asta te face să petreci, mousse, [1] vreaŭ bucuros să încep, cu condițiune că Madvi își va avea rîndul. Dar să nu te aștepți la una din acele povestirĭ de strigoĭ, misterioșĭ, fantasticĭ, cum se povestește copiilor. Nu. Dacă am tremurat, odată în viața mea, a fost numaĭ înaintea unuĭ adevĕrat pericol, foarte real. Nimic maĭ mult, iată: a venit pe neașteptate, fără să se anunțe. Vezĭ, micuțule, e frumos a fi se meț, după ce dăduşĭ dovezĭ de vitejie în maĭ multe câmpurĭ de bătae și aĭ fi rĕmas, fără a nu fi mișcat, în picioare, în mijlocul ghiulelor și gloanțelor; eŭ o spuĭ și maĭ isteț e acela care mĕ va desminți! Surprisa, neașteptarea, necunoscutul pot ca să facă un fricos din cel maĭ curagios om. D'altmintrelea, ascultă povestirea mea: îmĭ veĭ spune la sfîrșit dacă un orĭ care altul în locul meŭ n'a fi simțit ca și mine un fior de groază.

«Scena se petrece la Tonkin. De șease lunĭ «*Triumfătorul*», unde serveam, era ancorat în baia d'Along, aproape de gura fluviuluĭ Roșu. Locul nu era sigur la această epocă. Țĕrmurile fluviuluĭ eraŭ bântuite de Pavilioane Negre [2] Și pentru, a înlătura bătăliĭ nefolositoare, tot echipagiul era consemnat pe bord.

«Intr'o noapte, iată că mașina pentru a distila apa de mare se strică. Indată, zece marinarĭ, eram din numĕrul lor, primesc ordinul ca să facă aprovisiune de apă. Ne îngrămădiră, în zorĭ de ziuă în barca cu vaporĭ, cu cantitatea de butoaie pe carĭ trebuiam să le umplem la fluviŭ.

«Treaba noastră terminată, ne rĕmâneaŭ câte-va ore de libertate. Plecarăm în plimbare. «Maĭ ales, ne recomandase sub locotenentul, nu vĕ despărțițĭ, mergețĭ cot la cot!» Iată-ne pe drum, braț la braț, patru camarazĭ și eŭ. Dar eram nerăbdător de a fi singur și de a merge în libertate. La prima cotitură a drumuluĭ, rup rîndul amicilor. «Bună seara, companie!» Și mĕ găses în curînd singur, în mijlocul câmpuluĭ, într'un câmp de orez imens, mărginit departe, dar departe de tot, la o distanță de aproape o leghe, prin o masă de stâncĭ negricioase înconjurate de mărăcinĭ înalțĭ.

«Soarele nu maĭ era arzĕtor. Un vînt căldut alerga pe câmpurĭ. Aspiram aerul din adîncul plămânilor, fericit de a mĕ duce și întoace pe «pardoseala vacilor» Din nefericire, la Tonkin, e «pardoseala bivolilor» cum ar trebui să se zică. Pretutindenĭ unde sunt mlăștinĭ, eștĭ sigur că aĭ să întîlneștĭ o trupă din aceste animale, așa de adânc înfundate în nomol, după obiceiul lor, că d'abia poțĭ să le deosibeștĭ ochiĭ lor marĭ și nările fumegânde.

«Eŭ nu știam aceasta. Care nu 'mĭ fu mirarea, trecênd pe dinaintea mlaștinelor ca să zăresc o sută de bivolĭ al căror cap numaĭ se vedea? De departe, aĭ fi zis că e un câmp de coarne. «Fiĭ cu băgare de seamă! îmĭ ziseĭ, aceste patrupede aŭ reputațiunea de a nu fi sociabile. Trebue să nu le provoc.

«Fără să fac sgomot, cu pașiĭ mĕrunțĭ, mergeam dar de alungul mlaștinelor. La trecerea mea patriarchiĭ trupeĭ nu se mișcară. Aveaŭ aerul de a nu mĕ vedea. D'almintrelea, eram bine ascuns ca după un meterez în iarbă. Aidem! totul mergea bine. Nu mi se va întâmpla nimic de astă dată.

«De odată, în momentul când mĕ credeam scăpat, un bivol tînăr ese din noroiŭ mugind și se precipită spre mine.

«Fără să 'nebunesc de groază, fără să-mĭ perd cumpătul, mĕ înțepenesc bine pe picioare și mĕ pregătesc să înlătur lovitura. Trebue să vĕ spun că, copil fiind, îmblânzeam, în țara mea, pe ceĭ maĭ rĕĭ taurĭ din Camargue Să apucĭ pe bestiĭ de coarne, să le arunceĭ la pămînt dintr'o smunciturǎ, e un joc care în provincie se numește «ferrade». La șeasesprezece anĭ, eram așa de exercitat în acest joc, că de maĭ multe orĭ în șir am câștigat premiul I. Toate acestea vi le spuĭ, pentru ca să vĕ explic pentru ce nu mĕ emoționaĭ în alt mod de mânia bivoluluĭ tînĕr. «Lamigrane, amicul meŭ, mĕ gândeam, pregătește-țĭ mâna». Și așteptaĭ neclintit.

«Bivolul venea asupra mea, furios, plin de noroĭ. Imĭ luaĭ vînt, săr. Una! două! Și iată animalul care se rostogolește cu cele patru pi ioare în aer.

«N'aștept, vĕ gândițĭ, bine, ca el să se ridice. Odată lovitura făcută, fug din toată puterea picioarelor, plec fără să maĭ îmĭ cer restul. D'abia făcusem două sute de pașĭ când aud îndărătul meŭ un sgomot infernal, un galop surd, înăbușit. Mĕ întorc fără să mĕ opresc. Ce e oare ceea ce vĕz?

«Toată cireada pe urmele mele, patru sute de pi ioare groase galopând în urmărirea mea. De astă dată nu maĭ merg încet. Indoiesc iuțeala Nu maĭ alerg, sbor. Aerul îmĭ suflă pe la urechĭ. Doamne! nu maĭ aveam de cât o singură speranță de scăpare; aceste stâncĭ și dese tufișurĭ pe carĭ le zărisem din depărtare începêndu-mĭ plimbarea. Ele nu maĭ eraŭ prea îndepărtate. Dacă isbutiam să le ating, eram scăpat! Dar aveaĭ puterea să fac aceasta? Deja pierdeam rĕsuflarea, și mĕ simțiam că slăbesc. Intr'un moment, mi se păru chiar că monștriĭ câștigaŭ teren. Hotărît să'mĭ vînd scump viața, scot, fugind, revolverul din centură. Il încarc cu o mână febrilă. Apoĭ, fugind mereŭ, întorc capul și privesc înapoĭ.

(Va urma).

[1] Elev marinar.

[2] Un fel de sectă de chinezĭ boxerĭ.

DIVERSE

Pieile roșiĭ — Un mare ziar german primește din Statele Unite, și anume din Dacota, următoarele amĕnunte foarte interesante:

Un preot mergea cu niște copiĭ de indienĭ să curețe și să împodobească o biserică pentru sĕrbătoare. Se urcaŭ pe un deal și ajunseră la jumĕtate de cale, când de odată copiiĭ încep a striga într'un glas: «Părintele Bos!» Se uită preotul îndĕrăt, nu vede nicĭ urmă de Bos. «Unde îl vedețĭ?» întreabă el. Eĭ arată un punct negru pe o colină foarte depărtată. «Dar de unde știțĭ că e el?» «Il vedem», ziseră copiiĭ. «Ce trăsură are?» «O trăsură cu douĭ caĭ» «Ce caĭ?». «Spot și Paint». «Cum e îmbrăcat?» «Cu manta albă de praf și cu pălărie de pae».

M'am speriat și am căzut pe gândurĭ, căcĭ abia vedeam un punct negru. Trecu un timp, căruța se apropie, putuĭ vedea și eŭ că nu se înșelaseră de loc copiiĭ.

«Altă dată am arĕtat copiilor un boscar; acesta foarte dibaciŭ, umbla așa de repede cu mâinele și cu picioarele, încât nouĕ ne făcuse cea maĭ complectă ilusie, ne părea că în adevĕr făcea ceea ce zicea că face, zice preotul. «Dar care ne a fost mirarea vĕzênd că nu tot așa se întîmplase cu copiiĭ de indienĭ. Aceștia nu scăpaseră din vedere nicĭ o mișcare, orĭ cât de iute ar fi fost și decĭ prinseră toate șiretlicurile bosforuluĭ.

In privința auzuluĭ ne dă următorul fapt: «Ca și copiiĭ de alb, aŭ obiceiŭ și ceĭ de indian, de suflă celuĭ întrebat la lecție. Dar cu ce perfecție! Așa de încet suflă vorbele în cât maĭ mult auzĭ din când în când câte un S slab; dar cel de la tabelă aude tot, cu desăvîrșire tot!»

Pe cât vĕd de bine, tot așa de bine și iscusit desemnează conturele și posițiile animalelor și plantelor. Nu maĭ puțin exact fac din lut orĭ-ce figură, minunat de asemănător și de bine.

In privința talentuluĭ de a vorbi, de a se însoți de cele maĭ potrivite și maĭ plastice gesturĭ, sunt iară-șĭ actorĭ vrednicĭ de toată lauda.

Y.

Anul IV.—No. 194 10 Banĭ în toată ţara Miercurĭ 31 Ianuarie 1901

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 5.— pe an în toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARŢEA —

Corpul este legat de un stîlp, tăiat în bucăţĭ şi dat câinilor.—(Vezi pag. 1534 col. III).

Câiniĭ sfinţĭ şi turnurile tăceriĭ

Asia centrală nu maĭ este astă zĭ acea regiune misterioasă, locuită, după cum se pretindea nu de mult, de un popor primitiv, care întrecuse pe toate cele-l'alte popoare pe calea civilizaţiuneĭ...

Se ştie astă-zĭ că întinsul platoŭ aşezat între Tibet şi catena munţilor Altaĭ n'a fost nicĭ odată ocupat de cât de deşerturĭ de nisip şi de pustietăţĭ ierboase. Aicea s'aŭ format micĭ state barbare.

Aceste state, saŭ maĭ bine zis cele câte-va oraşe carĭ le formează, sunt, ca să zicem aşa, legate între ele prin o populaţiune nomadă (călĕtoare) compusă maĭ ales din kirghizĭ şi calmucĭ, budhiştĭ cea maĭ mare parte, şi carĭ păstrează nişte obiceiurĭ de înmormîntare maĭ mult de cât ciudate,—am putea zice revoltătoare.

Pentru toţĭ budhiştiĭ din Asia modul de a face înmormîntarea celor morţĭ este de a le expune cadavrele la aer liber, lăsându-le pradă vulturilor şi câinilor.

Ceremonia înmormîntăriĭ se face în câte-va felurĭ. Le vom arĕta aicĭ. Să ne aducem însă aminte, nu pentru a justifica, ci pentru a esplica nişte obiceiurĭ aşa de odioase, că caritatea este sufletul budhismuluĭ, şi că sunt unele locurĭ în Asia unde această virtute este împinsă, chiar faţă cu ceĭ necredincioşĭ şi blestemaţĭ, până la abnegaţiune şi la jetfirea de sine însuşĭ. Modul de a trata ast-fel pe morţiĭ lor îşĭ are origina în obligaţiunea caritabilă care impune adepţilor sĕĭ aceeaşĭ credinţă de a veghia asupra trebuinţelor tutulor fiinţelor de o rasă maĭ inferioară. Omul e mort, saŭ maĭ bine, — după aceeaşĭ religiune,—sufletul sĕŭ a trecut deja în alt corp omenesc: din acest moment, pentru ce să nu-şĭ aibă animalele profitul lor din cadavru?

Pornind de aci, iată cum procedează calmuciĭ din Asia centrală.

Când unul din aĭ lor a trecut din viaţă la moarte, i se leagă împreună mâinile şi picioarele defunctuluĭ, şi cadavrul sĕŭ, spînzurat de o prăjină, este dus într'un loc pustiŭ, unde este expus timp de câte-va ore venerilor fiarelor sĕlbatice şi pasĕrilor răpitoare.

Rudele şi amiciĭ se aşează la o anumită distanţă şi observă ceea-ce urmează să se întîmple.

Dacă animalele invitate la acest banchet se aruncă asupra cadavruluĭ, atuncĭ, ca şi coprinşĭ de regrete, părinţiĭ şi amiciĭ se reîntorc să ia corpul şi îl duc într'alt loc unde îl acoperă cu pietre şi îl lasă în pace.

Dar dacă nu se arată nicĭ un vultur, nicĭ un şoim şi nicĭ un uliŭ, rudele şi invitaţiĭ se indignează; eĭ se reîntorc lângă cadavru; îl desvelesc de linţoliul luĭ şi îl hulesc zicîndu-ĭ:

— Om blestemat! Nu eştĭ bun să fiĭ mâncat de cât de lupĭ! Animalele nu te voiesc! Li e scîrbă să se atingă de carnea ta criminală!

Şi mortul, judecat şi blestemat, este lăsat în voia întîmplăriĭ.

La uniĭ din aceştĭ nomazĭ calmucĭ există credinţa în zile fericite şi zile nefericite, carĭ înfluenţează mult asupra moduluĭ de înmormîntare.

Dacă un om moare într'o zi fericită, este îngropat, şi pe mormîntul luĭ este împlîntat un mic drapel; dacă moare într'o zi nenorocoasă, corpul i se aşază simplu pe pămînt şi e acoperit cu o bucată de postav, apoĭ este aruncat fiarelor sĕlbatice. La calmucĭ, amiciĭ s'aŭ rudele mortuluĭ staŭ în observare ca să vază ce animal va sfâşia maĭ întêĭ cadavrul; şi atuncĭ se hotăreşte, după specia căreia îĭ aparţine fiara, dacă sufletul defunctuluĭ este fericit saŭ nenorocit.

Principiĭ nu sunt expuşĭ nicĭ odată în acest chip. Dacă mor într'o zi nenorocoasă, rĕmăşiţele lor se aşează în pămînt, şi dacă mor într'o zi norocoasă li se arde corpul cu mare ceremonie şi se ridică un mic monument sub care se aşează cenuşa lor.

In pustietăţile Tartarieĭ, budhiştiĭ transportă cadavrele în vîrful munţilor saŭ în fundul rîpelor şi acolo le lasă ca pradă fiarelor sĕlbatice şi păsĕrilor răpitoare. «Nu e nimic maĭ groaznic de vĕzut, zice un călĕtor, de cât aceste resturĭ de oamenĭ pe carĭ şi le dispută cu înverşunare vulturiĭ şi lupiĭ».

Doctorul Meignan, găsindu-se la Urga, oraş aşezat la marginea Mongolieĭ, a fost de faţă la înmormîntărĭ de acest fel. El a vĕzut transportându-se morţiĭ cu faţa descoperită, înveliţĭ într'un simplu linţoliŭ de pînză, la câţĭ-va kilometri de oraş. Acolo eraŭ puşĭ jos pe pămînt şi asistenţiĭ, rînduiţĭ în jurul lor, umpleaŭ aerul cu strigăte sfîşietoare. Deja, la o mică distanţă, câiniĭ dedeaŭ tîrcoale, şi în aer sburaŭ corbiĭ şi vulturiĭ. Călĕtorul observă că natura pare că a predestinat în mod straniŭ aceste paserĭ pentru rolul lor odios, înzestrându-le cu ghiare şi cu ciocurĭ ascuţite.

Când membriĭ familieĭ defunctuluĭ cred că aŭ plătit tributul de regrete, îmbrăţişează picioarele cadavruluĭ şi se retrag acoperindu-şĭ figura cu un vĕl.

«Nimic, zice doctorul Meignan, nu poate să egaleze scena care se petrece puţin în urmă. Câiniĭ se apropie scîrşnind din dinţĭ, iar păsĕrile se coboară încet încet făcênd să se audă în aer croncănitul lor sinistru. După ce a trecut o oră de la ceremonia funerară nu maĭ rĕmîne din mort de cât căpăţîna şi vĕlul; dar acela care a asistat la acest groaznic prînz, rĕmîne aşa de adînc isbit de spectacol, în cât mult timp nu poate să se gîndească la alt-ceva».

La marginea oraşuluĭ unde se fac aceste funerariĭ grozave, nu poţĭ face un pas fără ca să te împiedicĭ de o căpăţînă de om orĭ de oase, saŭ să nu te împleticeştĭ în vre-un linţoliŭ...

E destul de hidos acest lucru? Da; dar aceasta nu e nimic pe lângă cele ce se petrec în Thibet.

In această ţară sunt patru felurĭ de înmormântare: arderea, scufundarea în fluviŭ şi lacurĭ, expunerea pe vârful munţilor; al patru lea care se întrebuinţează maĭ de obiceiŭ, consistă în a tăia cadavrele în bucăţĭ şi a le arunca de mâncare câinilor.

Sĕraciĭ nu aŭ pentru înmormîntarea lor de cât câiniĭ carĭ rĕtăcesc prin mahalale; dar pentru oameniĭ de elită se întreţin în bisericile lor câinĭ «sfinţĭ», şi în aceste bisericĭ sunt duse cadavrele bogaţilor thibetanĭ.

Iată cum se procedează în cazul acesta.

Când a murit un om bogat, preotul (lamas) este invitat să rostească rugăciunĭ lângă el, şi, după bogăţia familieĭ, se duce în biserică o anumită cantitate de unt destinat să fie ars înaintea idolilor.

La câte-va zile după aceea, cadavrul este dus la locul unde se găsesc «tăietoriĭ». Aceştia, după ce aŭ legat corpul de un stîlp, îl taie în micĭ bucăţĭ pe carĭ le daŭ spre mîncare câinilor din bisericĭ.

Ar zice cine-va că maĭ rĕmîn oasele. Răbdare! ele sunt zdrobite în nişte piue, şi amestecate cu făină, se fac din ele nişte plăcinte pe carĭ le daŭ de mîncare tot câinilor sfinţĭ.

Budhiştiĭ nu sunt singuriĭ în Asia carĭ obicinuiesc ast-fel de înmormîntărĭ. Ghebriĭ, Parsiĭ din India, obicinuiesc de asemenea să expună corpurile în aer liber, ca pradă pentru paserile răpitoare.

La turcomanĭ, călĕtorul Blocque-

ville a vĕzut un cimitir ghebru ; acesta e un turn gros, înalt abia de câțî va metri de-asupra pămîntuluĭ.

«Interiorul e împărțit în compartimente zidite : fie-care din ele, are dimensiunea unuĭ om e pardosit pe jos cu pietre. Unul din aceste compartimente servește ca intrare în cavourile unde sunt depuse cadravrele.

«In aceste turnurĭ se păstrează câtva timp cadavrele până ce se daŭ de mâncare câinilor sfințĭ.

«Aceste turnurĭ poartă numele de turnurile tăceriĭ».

Const. Amèro

Din Dobrogea

AGI-GHIOL

Agi ghiolul (astă-zĭ Amara[1]) este un sat foarte frumos, cu vre o 1200 locuitorĭ așezat la poalele a treĭ dealurĭ și la o depărtare de vre-o 15 kilometri de Tulcea.

In partea de sud, Agi ghiolul este udat de un ghiol (lac), care dă în marele lac Razelm. Acest lac este plin cu apă sărată și cu nămol bun pentru diferite boale,— de aceea în Agi-ghiol vin vara diferite persoane din o mulțime de sate, ca să facă băĭ.

Agi-ghiolul, vĕzut de departe, seamănă maĭ mult cu o grădină de cât cu un sat, fiind acoperit maĭ de toate părțile cu viĭ carĭ ocupă aproape jumĕtate din întinderea sa ; căcĭ nu se găsește nicĭ un locuitor, care să nu aibă măcar un petec cât de mic de vie.

Dealurile la poalele cărora este așezat Agi-ghiolul, sunt acoperite în partea superioară cu mărăcinĭ. De pe vîrful acestor dealurĭ o priveliște admirabilă țĭ se întinde înaintea ochilor ; de o parte vezĭ Agi-ghiolul la poale, ceva maĭ departe Sari ghi olul și Calica, sate din apropierea Agi ghioluluĭ ; de altă parte, vezĭ marele lac Razelm ca o masă infinită de apă și satele Sabangeak și Sarichiol ; cel d'intêiŭ cătun care ține de Agi-ghiol, cel de al douilea cel maĭ mare sat din întreaga Dobroge ; și în fine de altă parte vezĭ un șir de alte dealurĭ carĭ pleacă din acestea, care șir este așezat pe două rîndurĭ, lăsând la mijloc o vale acoperită de iarbă verde și florĭ mirositoare.

Pe aceste dealurĭ pasc vitele locuitorilor din Agi-ghiol.

Populația Agi ghioluluĭ este compusă din : românĭ carĭ formează majoritatea, bulgarĭ vre o 200 și câțĭ-va grecĭ și sêrbĭ ; toate aceste popoare îșĭ aŭ limba, religia și obiceiurile lor deosebite, căcĭ în nicĭ o parte a țăreĭ românești nu se găsesc atâtea popoare trăind la un loc și avênd limba religia și obiceiurile lor deosebite ca în Dobrogea.

Asupra acestor elemente străine, în unele părțĭ ale Dobrogeĭ, elementul românesc nu a putut produce nicĭ o cauză stricătoare.

Puține s'aŭ spus până acum asupra locuitorilor din Dobrogea, de aceea voĭ face o mică descriere despre locuitoriĭ din Agi-ghiol.

In privința corpuluĭ și a fisionomieĭ se aseamĕnă cu ceĭ-l'alțĭ, de aceea trec peste acest punct.

Locuitoriĭ Agi-ghioluluĭ sunt bogațĭ căcĭ fie-care are o căruța și o pereche de caĭ (boĭ nu se prea găsesc) ; fie-care are un petec de pămînt fie el cât de mic și fie-care o vacă care'ĭ dă lapte.

Eĭ sunt întru cât-va religioșĭ ; ca obiceiŭ religios putem nota pe acesta : vara saŭ în alt timp al anuluĭ, dar maĭ cu seamă vara când sunt bucatele pe câmp, duc la biserică, Dumineca saŭ sĕrbătoarea, pepenĭ, strugurĭ saŭ alt-ceva ; pe la sfîrșitul slujbeĭ le împart egal, cu preotul.

De asemenea eĭ sunt foarte deșteptĭ

Locul prim al floreĭ Agi-ghioluluĭ, îl ocupă vița de vie, care dă strugurĭ de foarte bună calitate. Dintre toate cerealele, în Agi-ghiol se cultivă maĭ mult orz ; pămîntul produce de la 8 până la 10 kile[2]) pe ectar. Se maĭ produc în Agi ghiol și pepenĭ carĭ întrec în gust pe toțĭ ceĭ-l'alțĭ. In Agi ghiol se găsesc mulțĭ caĭ și multe vacĭ ; dar puținĭ boĭ. De asemenea se găsesc nenumĕrate oĭ și capre.

Din punct de vedere industrial, Agi ghiolul fabrică maĭ mult brînză, din care o mare parte se exportă în Tulcea ; maĭ sunt în Agi ghiol și alte câte-va industriĭ, dar sunt cu totul neînsemnate.

Primăria din Agi-ghiol este un local foarte frumos, la spatele căruia vine școala cu 5 clase primare și 2 profesorĭ, iar după școală biserica și în fine după biserică cimitirul românesc.

Am zis cimitirul românesc, ca să se facă deosebire, căcĭ în Agi ghiol maĭ este încă un cimitir ; acesta este cimitirul bulgăresc care este așezat în partea de Vest a satuluĭ, la margine, și pe drumul ce duce către Sari ghiol.

La Agi-ghiol se maĭ găsesc maĭ multe cârciumĭ și o ceinărie, căcĭ ceinăriĭ aŭ maĭ toate satele din Dobrogea

Agi-ghiolul este legat de Tulcea printr'o șosea principală și maĭ multe drumurĭ ordinare.

I. C.

[1]) Și-a luat numele de Amara, de când prefectul Nenițescu a schimbat numele streine ale tutulor satelor și le-a înlocuit cu nume române.

[2]) Chila Dobrogeană este cu totul deosebită de chila românească.

Camera de dormit a împĕratuluĭ Chineĭ

Iată cum descrie celebrul romancier francez Pierre Loti, într'o scrisoare din Peking, camera de dormit a împĕratuluĭ Chineĭ :

«Un miros discret de ceaiŭ în camera aproape cu totul întunecoasă, un miros de florĭ uscate și de mătase veche. Nu poate fi nicĭ odată luminată, ciudata cameră, care se deschide numaĭ spre o sală mare și întunecoasă și ale căreĭ ferestre primesc o palidă lumină dintr'o curte tristă, prin geamurĭ de hârtie de orez.

Un pat-alcov, lung și scund, are perdele și o plapomă de mătase albastră. Nicĭ un scaun nu se afla în această cameră, dar nicĭ n'ar fi fost loc pentru ele ; nu sunt de loc cărțĭ—nicĭ nu s'ar putea citi aicĭ. Pe maĭ multe mese lucrate din lemn negru se află glastre de «bibelots» ; micĭ vase din bronz saŭ din nefrit cuprind buchete artificiale cu foĭ de sidef și de fildeș.

Un strat de praf pe toate aceste obiecte arată că nimenea nu maĭ locuește aicĭ. Unde ne aflam, în ce casă închisă suntem ? Cine locuia în dosul acestor zidurĭ vechĭ, carĭ sunt de o mie de orĭ maĭ înfricoșate de cât toate zidurile temnițelor noastre din Occident ? El a fost, invizibilul înpĕrat, fiul ceruluĭ, al căruĭ imperiŭ este maĭ mare de cât Europa noastră și care domnește ca o fantomă peste 500 milioane de supușĭ.

Dincolo de camera de dormit se află micĭ apartamente particulare cu atmosfera de pivniță. Aicĭ predomineazä lemnul de abanos ; se vede un pian cu tonurile cele maĭ frumoase pe care a învĕțat împĕratul să cânte ; un harmoniŭ și un mare instrument muzical care cântă triste cântece chineze.

Iată și camera de culcare, strîmtă și scundă ca și o cabină de corabie, cu miros de ceaĭ și de trandafirĭ uscațĭ. Aicĭ 'șĭ păstra împĕratul scrisorile. Pe perete două saŭ treĭ tablourĭ fără cadre.

In momentul când părăsim camera solitară, ordonanțele noastre se urcară în palatul imperial. Unul dintre eĭ zise cu voce veselă :

— Acum, băețĭ, cel puțin putem zice că am dormit în palatul împĕratuluĭ Chineĭ !

C. S.

RICHARD BLEU

(4)

IV

Sĕlbatecii

Era ciudat lucru ca un om așa de tînĕr,—căcĭ părea aproape sigur că n'avea maĭ mult de două zecĭ și cincĭ de anĭ,—să fi câștigat o așa

de mare influenţă asupra unor oamenĭ aşa de sĕlbaticĭ şi aşa de puternicĭ ca aceia carĭ îl înconjurau. Evident că el era fiul vre-unuĭ şef mult timp şi pretutindenĭ respectat în prerie, saŭ vre-un tînĕr brav ale căruĭ fapte însemnate îĭ câştigaserĕ pentru tot-d'a-una respectul şi veneraţiunea tovarăşilor sĕĭ.

Această bandă, asupra căreia el exercita autoritatea sa, nu putea să fie de cât o parte din indienĭ, în expediţiune de rĕsboiŭ, după cum am presupus, aparţinînd unor triburĭ importante din preria întinsă. Aceia carĭ o compuneaŭ, prin aspectul lor, păreaŭ a fi nişte tinerĭ rĕsboinicĭ gata la toate aventurile, de carĭ se întîlneaŭ adesea, altă dată, pe câmpiĭ, şi carĭ eraŭ spaima vînătorilor şi a comercianţilor.

Şi era ceva surprinzător să vezĭ în fruntea lor pe acest tînĕr şef care se ţinea totuşĭ la distanţă de tovarăşiĭ sĕĭ şi ajunsese, cu toată această reservă, care semăna a dispreţ, să-ĭ ţină în regula şi respectul necesar.

Pe când eĭ îşĭ făceaŭ pregătirile pentru mâncarea de seară şi pentru noapte, el îşĭ fuma liniştit pipa. Dar când, după ce se postaserĕ sentinelele, oamenĭĭ sĕĭ adormiră pe blănile lor de piele de bivol, el continuă să fumeze şi să viseze, cu ochiĭ deschişĭ, pe blana sa albă.

Era un loc singuratic acĭ unde acesta şi rĕzboĭnicii sĕĭ îşĭ aşezaseră campamentul lor. Era de un pitoresc cu adevĕrat romantic. Eĭ îşĭ aleseseră, ce e drept, un fel de scobitură, saŭ maĭ bine zis o boltă, tăiată în stîncile de la basa Munţilor stîncoşĭ, şi al căreĭ fond era o prerie întinsă cam de vre-o două hectare, şi acoperită cu iarbă destul de scurtă, dar foarte deasă. Această boltitură era închisă de treĭ părţĭ de stîncĭ ascuţite, foarte înalte, şi tăiate în două de un pîrâiaş, saŭ maĭ bine zis un torent care cădea din înălţimea aceste stâncĭ, într'un fel de prăpastie, formând o cascadă de vre o două-zecĭ şi cincĭ metri înălţime.

Partea liberă se deschidea spre rĕsărit, şi de acolo era o vedere plăcută care se întindea într'un şir de ondulaţiunĭ uşoare, până la ţĕrmiĭ drăgălaşuluĭ rîŭ pe care 'l-am admirat deja şi care poartă numele de Biju Creek.

Cu luna care strălucea de asupra pajişteĭ de un verde închis, caiĭ indienilor aşezaţĭ icĭ şi colo, culcaţĭ saŭ mâncând, rĕsboinicii adormiţĭ pe hainele lor de pieĭ, torentul care se strecura ca un şearpe la câţĭ va paşĭ de eĭ şi strălucea ca o plangică cu sută cu argint, cascada bubuitoare şi scânteetoare, puţin maĭ departe, apoĭ circul de stâncĭ sombre care înconjura această scenă, s'ar fi compus unul din cele maĭ frumoase peisagiĭ ce şi-ar fi putut închipui cine-va, nu numaĭ în mijlocul munţilor stêncoşĭ, dar chiar în cele maĭ splendide locurĭ din Jura saŭ din Elveţia, carĭ singure ar putea să dea o idee călĕtorilor cărora le sunt necunoscute poeticele peisagiĭ ale Americeĭ de Nord.

Toate acestea păreaŭ, însă, a nu avea nicĭ un farmec, nicĭ o atracţie pentru tînĕrul şef, care nu privea nimic, cu toate că îşĭ ţinea ochiĭ deschişĭ marĭ, de când se culcase pe iarbă.

Evident că era ocupat cu un lucru maĭ serios şi de sigur că nu era peisagiul pe care'l contempla orĭ de câte orĭ se ridica pe coate pentru a privi în depărtare, în direcţiunea rîuluĭ Biju Creeck.

Dacă cine-va, observîndu'l, ar fi urmat direcţiunea privirilor sale şi ar fi analisat expresiunea de plictiseală care-ĭ acoperea câte odată faţa când se culca, întocmaĭ ca şi când ar fi fost coprins de frigurĭ, pe blana sa, şi dacă cine va ĭ-ar fi putut citi în creer, ar fi vĕzut aceste gândurĭ:

«Waboga întârzie. El ar fi trebuit să sosească de vre-o oră şi jumĕtate. Sunt foarte mirat de aceasta şi mĕ întreb că ce l'a putut împiedica de a fi exact la întâlnire. Să fie oare lumina aceste blestemate lune care l'a pus în imposibilitate de a fura un cal de la aceştĭ nemernicĭ emigranţĭ? Saŭ că vre-o întâmplare oare care, saŭ vre-o întâlnire neplăcută ĭ-a putut face să nu aibă încredere în călăuza lor? De sigur s'a întâmplat ceva neprevĕzut...»

Apoĭ, un moment maĭ tîrziŭ, cum nu vedea pe nimenĭ venind, el murmură aproape cu glas tare:

«Atît maĭ rĕŭ! Orĭ va veni orĭ nu, eŭ îĭ voiŭ ataca chiar în această noapte, înainte de rĕsăritul zorilor. Nu vreaŭ să maĭ aştept. Oh! rĕsbunarea mea! scumpa mea rĕsbunare! In sfîrşit voiŭ fi rĕsbunat! Cât de fericit aş fi dacă aş putea să pun mâna pe eĭ de viĭ! Trebue să ĭ am pe toţĭ *în viaţă*, sub stăpînirea mea! Acesta şi numaĭ acesta va fi modul meŭ de a mĕ rĕsplăti de toate suferinţele îndurate din partea lor, după cum nădăjduiesc deja de atîta timp. Moartea lor nu mi-ar fi de ajuns pentru a mĕ mulţumi!»

Şi un zîmbet îngrozitor contractă faţa luĭ, pe când îşĭ reaprindea pipa şi se culca din noŭ pe pielea sa de lup.

Dar numaĭ de cât, el reîncepu să esploreze în depărtare preria cu privirea sa întrebătoare, şi se gândia:

«Ce să fie totuşĭ, ce poate să reţină pe acest choctaw? Poate că am făcut rĕŭ că m'am încrezut în el. Dar e singurul care ştie să vorbească limba engleză bine, şi toate cele-l'alte n'ar fi de ajuns pentru a le câştiga încrederea. El e un dobitoc şi de sigur nu va fi isbutit. Dar îĭ voiŭ avea! Iĭ voiŭ avea viĭ, orĭ cât m'ar costa aceasta! Şi dacă acest indian m'a tradat? Dacă le va fi spus să se păzească? Dacă îĭ va fi lăsat în fort şi dacă va fi prevenit pe soldaţi? Dar nu, nu! el nu va fi cutezat să facă aceasta nicĭ odată! De sigur se va fi gândit la teribila mea rĕsbunare. Şi apoĭ, el îĭ ureşte pe albĭ maĭ mult chiar de cât mine, şi aproape pentru motive şi maĭ puternice. De alt-fel, el nu va cuteza să facă aceasta! Dacă va fi făcut-o, mizerabilul!...»

Monologul şefuluĭ fu întrerupt de odată.

Gîndurile sale luară de odată un alt curs, căcĭ auzia un sgomot năbuşit şi regulat, care venia din prerie, din depărtare.

Era sgomotul galopuluĭ unuia saŭ al maĭ multor caĭ; dar era aşa de slab, aşa de nedesluşit, în cât, numaĭ o urechie deprinsă, ca a luĭ, ar fi putut să-l recunoască, şi cu atât maĭ mult să ĭ ştie causa.

Intr'o secundă, atitudinea şefuluĭ fu cu totul schimbată, o strălucire de bucurie trecu ca o scînteie prin ochiĭ luĭ. Toată puterea luĭ de activitate părea că ĭ vine dintr'odată.

Totuşĭ, aproape în acelaş moment se culcă din noŭ, şi, înlăturând iarba, îşĭ alipi urechia de pămînt.

După câte-va secunde de ascultare, el murmură, mulţumit:

«Acesta e un călăreţ, singur. El se apropie. Acesta trebue să fie choctawul! In sfîrşit! Am rĕzbunarea în mână!...»

Se ridică şi privi în depărtare, spre rĕsărit.

Un lung şir de coline foarte joase venia până la intrarea în scobitura în care îşĭ aveaŭ indianiĭ lagărul. Creasta acestor coline era încoronată de câţĭ-va mărăcinĭ rarĭ. Intr'un loc unde mărăciniĭ eraŭ maĭ împrăştiaţĭ, observă o mică pată neagră, maĭ neagră de cât frunzişul. Ochiul sĕŭ exersat observase, de alt fel, numaĭ de cât că acest punct nu maĭ era acolo unde fusese cu un moment înainte.

Pe când el examina cu atenţiune acest punct, de odată, ca şi cum ar fi ieşit din tufiş, se auziră treĭ lătrăturĭ, urmate aproape imediat de un lung şi lugubru urlet, semănând cu urletul lupuluĭ din preriĭ. Dar şeful înţelese repede că nu era de cât o greşeală, căcĭ acest urlet plângător se repetă în curênd cu nişte intonaţiĭ carĭ se deosebeaŭ uşor de cele dinainte.

In acelaşĭ timp când acest strigăt se reînouia pentru a treia oră, şeful auzi unul asemenea, puţin maĭ depărtat de lagăr, care părea că rĕspunde celuĭ dintâiŭ. Acesta era rĕspunsul sentineleĭ aşezată în acest loc, nu departe de caĭ.

Acest din urmă strigăt se deosebia puţin de cele dinainte; dar această deosebire era aşa de slabă în cât numaĭ un indian ar fi putut-o observa. Şeful ştia că aceste signale fuseseră înţelese de cele două sentinele şi de spion şi că acesta era informat acum că nicĭ un pericol nu 'l împedica să se apropie.

Câte-va minute maĭ tîrziŭ, mărăcinii carĭ înconjuraŭ lagărul trozneaŭ uşor, ca la trecerea vre-uneĭ fiare sĕlbatice; apoĭ pe cerul albastru se desină curat silueta unuĭ om călare, slab luminat de lună.

Era un călăreţ îmbrăcat în acelaş chip ca şi Feţele Palide; dar, când sosi maĭ aproape, pe când luna îl lumina maĭ bine, se putu vedea că faţa luĭ avea coloarea arămiie a indianilor. El continua să se apropie de lagăr, în trap, schimbă câte va cuvinte cu sentinela cu glasul năbuşit, apoĭ se apropiă de şef, care se ridicase pentru a-l primi. Chipul în care acesta din urmă îl salută şi-l îmbrăţişă îĭ arătă că era aşteptat cu nerăbdare.

— Waboga nu este exact la întîlnire, zise şeful cu un ton de imputare. Acum a trecut de miezul nopţiĭ şi Waboga ştie că noĭ trebue să atacăm pe emigranţĭ înainte de rĕsăritul soareluĭ.

— Şeful galban n'are nevoie să se neliniştească chiar de loc, rĕspunse indianul choctaw cu calmitate. Locul pe care Feţele-Palide şi l'aŭ ales, la sfatul meŭ, pentru a se odihni în noaptea aceasta, nu e departe de aicĭ. Ne trebue abia o oră pentru a ajunge acolo, luând în acelaş timp toate precauţiunile necesare. E fără voia luĭ Waboga dacă a întârziat.

— Ah? şi cum?

— Feţele-Palide aveaŭ bănuielĭ şi îl supraveghiaŭ deja de ierĭ. Eĭ întîlniseră câţĭ-va vînătorĭ ducându-se la fortul de Saint-Vrain, în momentul când soarele se ridica la orizont şi rămăseseră împreună până la amiazĭ; vînătoriĭ aŭ spus de sigur ceva Feţelor-Palide şi aceştia aŭ început să devie bănuitorĭ.

— Cine sunt aceştĭ oamenĭ?

— Nu ştiŭ cum iĭ chiamă.

— Pagubă că nu ştiĭ. Eĭ ar fi plătit scump indiscreţiunea lor.

— In tot cursul zileĭ următoare, Waboga a putut vedea că Feţele-Palide îl supraveghiaŭ.

— Atuncĭ eĭ n'aŭ voit să şĭ stabilească lagărul în locul în care ne înţeleseserăm noĭ?

— Şeful galben să fie liniştit în privinţa aceasta! Eĭ se găsesc în acel loc. Bănuelile lor nu eraŭ aşa de tarĭ pe cât s'ar fi putut crede; eĭ aŭ dat voie călăuzeĭ lor să-ĭ conducă într'un loc pe care 'l alesese acesta pentru a petrece noaptea acolo. Şi Waboga a ales locul de lângă rîŭ, care îĭ fusese indicat de către şeful galbin.

— Bine!

— Aceasta e totul ce doreşte să ştie şeful?

— Câţĭ sunt eĭ?

— Nouĕ albĭ, fără să numĕr femeile şi copiiĭ. Cât despre negri, eĭ sunt aproape de cincĭ orĭ maĭ nu meroşĭ, afară de femeĭ şi de copiĭ.

— Puţin importă negriĭ. Vorbeşte-mĭ de Feţele pălide.

— Şeful caravaneĭ este un bărbat de vre-o cincĭ zecĭ şi cincĭ până la şease zecĭ de anĭ, un plantator. Waboga l'a recunoscut. El îşĭ aduce aminte de el, de pe când locuia, în copilăria sa, de cea l'altă parte a mareluĭ fluviŭ, în frumoasa ţară în care străbuniĭ sĕĭ aŭ fost jefuiţĭ de albĭ.

— Acest plantator, are el cu sine vre-un membru al familieĭ sale?

— Un fiŭ, în vîrstă de vre-o douĕzecĭ şi patru de anĭ, portretul tatăluĭ sĕŭ. Apoĭ fiică-sa, care este o adevĕrată femee şi care nu seamănă întru nimic cu fratele sĕŭ. Ea este bună şi tot aşa de frumoasă ca o floare din prerie.

— Aceasta e ea, da aceştia sunt eĭ!» murmură şeful.

Ochiĭ luĭ străluciră în noapte, cu o expresiune de triumf diavolesc.

— Oh! scumpa mea rĕsbunare, atât de mult aşteptată! A sosit ziua!

Dar, repede, îşĭ recăpătă sângele rece şi continuă să întrebe pe spion.

— Şi ceĭ l'alţĭ albĭ?

— Printre cele-l'alte Feţe Palide, continuă choctawul, este un om înalt şi puternic, care e însărcinat cu conducerea caravaneĭ, cu toate că el face totul după ordinele date de plantator. El are un biciŭ lung de care se serveşte pentru a atinge umeriĭ sclavilor carĭ rĕmîn în urmă. El e tot aşa de aspru ca şi stăpâniĭ sĕĭ.

— Il recunosc, cred, după această des ri re. Dacă acesta este el, atuncĭ îşĭ va avea şi el pedeapsa.

— Cele-l'alte şease Feţe Palide...

— Puţin importă cele l'alte. Spune-mĭ numaĭ cum sunt eĭ înarmaţĭ. Vor face eĭ resistenţă?

— Nu cred.

— Putem pune mâna pe eĭ de viĭ?

— Pe toţĭ?

— Pe ceĭ patru dintîĭ.

— Cred că da.

— Destul! zise şeful şeian, căcĭ acesta era tribul căruia aparţineaŭ rĕsboinicii Şefuluĭ galbin. Apoĭ, în torcĕndu se spre unul din tovarăşiĭ sĕĭ, el zise:

— A sosit timpul. Deşteptaţĭ pe rĕzboinicii voştri, dacă nu sunt deşteptĭ. Cât despre choctaw, el să se ţină pe aproape de noĭ pentru a ne duce în lagărul emigranţilor.

Apoĭ, reînturnîndu se la locul unde trecuse o parte din noapte, îşĭ luă armele sale pe carĭ le lăsase aşezate pe pămînt, aproape de el, şi la îndemînă.

Omul care era ataşat cu serviciul pe lângă el îl ajută să se îmbrace, şi îĭ aduse calul, pe când rĕzboinicii se ridicaŭ în picioare unul după altul, îşĭ adunaŭ armele şi pieile de bivol, cu carĭ se acoperiaŭ, apoĭ se îndreptară spre caiĭ lor. Cel maĭ bun şi cel maĭ deprins din escadroanele de cavalerie din Statele Unite ar fi cheltuit de sigur, pentru a se pregăti şi a se urca pe şea, de două orĭ maĭ mult timp de cât i a trebuit aceşteĭ trupe de şelenĭ.

Zece minute după ce primiseră ordinul de a se urca pe cal, eĭ eşiaŭ din locul de campament, avînd în fruntea lor pe şef şi pe spion, hotărîţĭ pentru orĭ-ce întâmplare.

V

Un trădător

După cum ştim deja, emigranţiĭ îşĭ aşezaseră vagoanele lor pe ţĕrmul miculuĭ rîuleţ, cunoscut sub numele de Biju Creeck.

Acest loc ales saŭ maĭ bine indicat de călăuza lor indiană, care ĭ condusese direct până aicĭ, cu intenţiune, fusese primit de eĭ cu plăcere, de oare-ce era aşezat într'o cotitură a rîuluĭ, în formă de potcoavă, care o înconjura aproape complect.

Acest loc avea o întindere de aproape două hectare; era acoperit cu iarbă înaltă, despre care s'ar fi putut zice că era de curând cosită, atât de regulat crescuse.

Ca siguranţă se părea imposibil ca să alegĭ un alt loc maĭ bun.

Rîul al căruĭ curent era destul de puternic, se arăta a fi destul de adînc şi ţĕrmiĭ sĕĭ păreaŭ destul de rîpoşĭ pentru a împiedica orĭ ce încercare de a trage la mal. Maĭ mult, intrarea în acest loc, prin lărgimea sa foarte mică, părea că se poate apăra uşor.

Călăuza lucrase cu dibăcie, oferind emigranţilor acest loc, pe care eĭ s'ar fi păzit să'l refuze. De alt-fel, eĭ nu păstraseră nicĭ o teamă de el, după plecarea vînătorilor. Ce interes ar fi avut el ca să'ĭ trădeze.

Şi ce putea să facă el singur?

Era evident că-l conducea în direcţiune bună: singură vederea munţilor Stâncoşĭ, al căror profil se arăta la orizont, le dovedia aceasta.

Atuncĭ de ce să se teamă?

Ca acesta să nu'ĭ dea pe mâna uneĭ bande de sălbatecĭ?

Nimic nu era maĭ puţin probabil, de oare-ce el însuşĭ petrecuse maĭ mult timp chiar de cât eĭ la fortul de Bent. De alt-fel, eĭ îl primiseră, când el se oferise lor, de oare ce era un indian choctaw, al căruĭ trib nu era chiar de loc duşmănos albilor.

Afară de de asta, el vorbia perfect de bine limba engleză, ceea-ce părea

să dovedească că el îşĭ părăsise de mult timp tribul. In sfîrşit, cum să bănuiască pe o călăuză, care îĭ condusese chiar în locul acela pe care şi l aleseseră eĭ, cu scop de a petrece noaptea acolo?

Şi cum să presupună eĭ, vĕzând acest rîŭ cu ţĕrmiĭ rîpoşĭ care li se părea o apărare, ca el să ĭ fi dus într'o cursă din care nu puteaŭ să scape.

Singura împrejurare care, pentru un moment, ar fi putut să deştepte bănuelile lor, era stăruinţa cu care vînătoriĭ încercaseră a ĭ convinge ca să se păziască de el. Dar după ce l'aŭ supraveghiat, în curs de o zi întreagă, albiĭ terminaseră prin a uita înştiinţările acestor nomazĭ, uniĭ gândindu se că vînătoriĭ o făcuseră aceasta din gelozie, indianul putând să fie un vînător ca şi eĭ şi, prin urmare, să fie un concurent de temut pentru eĭ, alţiĭ zicându şĭ că aceasta era o glumă de prost gust a acestor alergătorĭ prin preriĭ, carĭ încercaseră să'ĭ sperie.

Un singur om, dintre emigranţĭ, vĕzuse ceva straniŭ în stăruinţa pe care indianul o pusese pentru a ĭ a-duce la locul acesta de campament, care era aşezat la o depărtare oare care de drumul mare al caravane lor: în trecerea lor, el observase maĭ multe poziţiunĭ carĭ ar fi fost foarte bine potrivite pentru a trece noaptea acolo. Atuncĭ, pentru ce, se gândia el, să vie să se închiză în a cest fel de peninsulă mărginită de un rîŭ?

Acest om era Snively care, in-stinctiv, avea un fel de aversiune pentru Pielea Roşie, cu toate că a cesta era un choctaw şi vorbia des-tul de corect limba luĭ. Neapărat că acest sĕlbatec nu era cinstit, de oare-ce venia, ca şi eĭ, din văile de jos ale fluviuluĭ Missisipi. De alt fel, Snively părea că are puţină în re dere în această recomandare, fie ea făcută în favoarea uneĭ Pieĭ Roşiĭ, saŭ a unuĭ negru, saŭ a uneĭ Feţe Palide.

Când îşĭ comunicase bănuielile la câţĭ-va din tovarăşiĭ sĕĭ, eĭ îĭ rĕs-punseseră că choctawul nu putea să-l tradeze, pentru motivul puter-nic că el era despărţit de tribul sĕŭ deja de mult şi că eĭ îĭ promiseseră o sumă foarte însemnată, pentru a-ĭ resplăti serviciile, dacă ĭ făcea să a jungă fără vre un accident în Munţiĭ Stîncoşĭ.

Snively, în faţa partideĭ luată de cea maĭ mare parte din camaraziĭ sĕĭ, încetase de a maĭ insista, dar continuă să supraveghieze pe indian cu îngrijire; toată ziua îl observase şi îşĭ promisese de a îndoui supra-veghiarea în timpul nopţiĭ urmă-toare. Dar el nu se gîndise la obo sealǎ şi la plăcerea de a se găsi într'un campament care părea, în definitiv, destul de sigur. Şi, pe la miezul nop ţiĭ, el dormia greŭ, când choctawul, punînd mâna pe cel maĭ bun cal al caravaneĭ, plecă fără sgomot.

El condusese calul de hăţurĭ, tî-rîndu l până în dosul uneĭ stîncĭ destul de înalte, apoĭ îl făcuse să coboare pe ţĕrmul rîuluĭ, pe un drum cunoscut de el deja de mult. Sosit aicĭ, era în siguranţă şi putu să se depărteze, după cum voia, de cam pament, apărat de vederea sentine lelor de către malul cursuluĭ de apă care era foarte înalt.

Numaĭ graţie uneĭ întîmplărĭ des-tul de straniĭ fu observată lipsa luĭ către sfîrşitul nopţiĭ.

Calul pe care îl luase era o iapă care nutria un mânz de vre o câte va săptămânĭ. De oare-ce acesta din urmă era foarte frumos, tînĕrul Blackadder voise să-l ducă cu sine, cu toate că tatăl sĕŭ fusese de părere să-l vinză.

Va urma

Pustiirile cauzate de furnicele albe

Misionarul francez Lebeuf a făcut o descriere în «Zambesi Mission Re-cord» asupra pustiirilor cauzate de furnicile albe, aşa numitele termite, în ţinutul african Rhodesia.

Se cunosc ast-fel de descrierĭ din India, dar în Africa termitele bântue alt-fel de cum şi-a putut cine-va în-chipui până acum.

Misionarul francez scrie: «Nu este lucru neobicînuit pentru un colonist, ca, întorcându se acasă de la munca câmpuluĭ, să-şi găsească cu totul mân-cată haina atârnată în cuiŭ, precum şi cărţile de pe masă. Câte odată aces-tea sunt atât de mâncate, în cât dacă n'ar şti că aŭ fost acolo, s'ar crede că nici n'aŭ esistat.

Dar aceasta nu este totul. Când colonistul se deşteaptă a doua zi din somn vede cu uimire în lumina zo-riĭor un obiect în forma unuĭ glob care se ridică la o mică depărtare de pat pe pardoseala de cărămidă şi la vĕ f are două găurĭ, în tocmaĭ ca şi craterul unuĭ mic vulcan.

La o examinare maĭ de aproape observă el că aceste găurĭ aŭ forma şi mărimea părţiĭ interioare a cismeĭ, pe care din nebăgare de seamă a lăsat o pe pardoseală. Acestea aŭ fost mâncate de o mare grămadă de fur nicĭ, ne maĭ rĕmânênd nimic din cisme de cât cuiele şi inelele de metal.

Lucrul acesta se întêmplă şi cu cele l'alte obiecte de îmbrăcăminte aşa cu orĭ şi ce alt obiect destructi onal ast fel în cât termitele sunt o adevĕrată plagă pentru coloniştiĭ din

Corneliŭ

H. GUY

Chiar ceĭ vitejĭ aŭ frică

«Ah! ce tabloŭ, copiiĭ meĭ! In chipuiţi-vĕ o masă năruindă, o ava-lanşe vie scoborându se îndărătul meŭ! Bivoliĭ mĕ urmăreaŭ cu atâta furie în cât se împungeaŭ uniĭ pe alţiĭ; aceĭ de pe marginĭ daŭ năvală în ceată ca să'şĭ facă un loc; alţiĭ se ridicaŭ în două picioare şi înain-taŭ aşa, aproape purtaţĭ de veciniĭ lor. Aĭ fi zis o singură bestie enor-mă, monstruoasă, fantastică, cum se vede în visurĭ urîte, un bloc fără formă de carne fumegândă, acoperit cu coarne de sus până jos!

«Judecaţĭ încremeneala mea. In mĕsură ce mĕ apropiam de stâncĭ, bivoliĭ se părea că'şĭ domolesc cursa. S'ar fi zis c'aveaŭ frică. De o dată, trupa se opreşte scurt. Un moment, ca şi cum ar sta la îndoială, bivoliĭ rĕmân pe loc, sorbind aerul cu nările resfirate. Apoĭ se despărţesc, ceĭ maĭ mulţĭ întorcêndu-se îndĕrăt.

«Domnul să fie lăudat, mĕ gândiĭ; eram scăpat! In faţă, iată le stâncile. O strimtă cărare, urcătoare, întor-chiată, le ocolea. Apuc pe ea cu pas sprinten, deschizêndu'mĭ un drum a-tât bun cât şi rĕŭ printre mărăciniĭ încîlciţĭ.

«Urcêndu mĕ, tot urcêndu-mĕ, sosesc la un fel de grotă formată din două enorme blocurĭ de pămênt. Ele se ating la vîrf, apoĭ mergênd se despart, ast fel că se găsea, jos, un spaţiŭ gol, tot aşa de negru ca o gură de de cuptor. «Bună treabă! mĕ gân deam. Iată o peşteră unde trebue să fie rĕcoare. Voĭ putea dar să mĕ o-dihnesc la adăpost». Mĕ îndrept către intrarea peşteriĭ. Eram pe prag, vream să intru, când de o dată..

«Nu, nu, nimic nu poate să vĕ dea o idee de iuţeala aceluĭ atac. Un re sort care se destinde, o umbră mare aruncată care ţîşneşte în întuneric, ceva de mlădiere, bruscheţă, de gre oiciune; o masă greoaie care se abate asupra mea, iată prima mea impre-siune. Nu înţeleseĭ, nu simţiĭ nimic, de alt-fel când cădeam doborît sub o greutate: o rĕsuflare caldă îmĭ a-tingea faţa. Atuncĭ instinctual, or beşte, apăsaĭ cocoşul revolveruluĭ pe care îl aveam în mână. Patru focurĭ, o horcăitură surdă, sensaţia unuĭ corp mare care cade brusc. Rĕmăseĭ un moment fără gândire. Apoĭ, puţin câte puţin câte puţin, simţurile îmĭ revin. Deschid ochiĭ. La douĭ paşĭ de mine, molatec, nemişcat era în tins un tigru, rănit de moarte.

«Primul meŭ gând fu să'mĭ pipăĭ membrele. Nicĭ unul stricat Umărul, numaĭ, mĕ ustura puţin. Picăturĭ de sânge pe mână mĕ făcură să constat că eram rănit. Nu era maĭ nimic. O uşoară lovitură de ghiare. Aidem!

Avusesem noroc. Ş'apoĭ, eram mândru de tot de a fi ochit aşa de just. O adevĕrată lovitură a soarteĭ darnu-mĭ pasă! Bestia era bine atinsă. Un animal regesc, pe credinţă. Il vĕzuĭ sbătêndu-se în cel din urmă spasm. Labele luĭ, teribilele luĭ labe, se întinseră. Şi apoĭ, maĭ nimic. Ea era moartă.

«Eĭ bine! credeţĭ? In acest moment avuĭ frică, oh! dar, o frică nebună, neraţională. Eŭ care până atuncĭ nu tremurasem, vĕzênd corpul nesimţitor al duşmanuluĭ meŭ, privind înfricoşetoriĭ luĭ dinţĭ între carĭ puţin lipsise ca să fiŭ zdrobit, fuseĭ coprins de groază. Tremuram, mĕ învêrteam pe călcâe. Rĕmăseĭ astfel câte va momente, perdut, fără gândire. Apoĭ, brusc, dintr'o săritură mĕ depărtaĭ, fugind din toată iuţeala, ca şi cum încă aş fi avut o trupă de bivolĭ pe urmele mele.

«Eram aşa de turburat în cât nu mĕ gândisem să ridic revolverul. Rĕmăsese pe câmpul de bătaie. Dar acum, nu maĭ aveam trebuinţă de el. Bivoliĭ eraŭ departe. Avuĭ de altmintrelea bunul simţ ca să fac un înconjur spre a evită mlaştinele.

«Alergând, îmĭ venisem în fire, redeveniĭ învingĕtorul. Şi mi era ruşine de mine însumĭ. «Cum, mĕ gândeam, când orĭ ce pericol e îndepărtat, când mĕ regăsesc, ca prin minune, aproape sănătos şi nevătămat după o ast-fel de aventură, să încep să tremur din toate membrele? Aide, Lamigrane, îmĭ ziceam, nu eştĭ de cât o găină plouată. Nu eştĭ un om!».

«Aveam dreptate să mĕ mustrez, proasta mea frică persista. Fu o împrejurare neaşteptată ca îndată să'mĭ capĕt îndrăsneala. Inchipuiţi-vĕ că în momentul când, fugind mereŭ spre mare, treceam pe dinaintea unuĭ mare boschet de bambu, vĕzuĭ ivindu-se din el doĭ indigenĭ carĭ se aşezară înaintea mea, cu aerul amenintător, unul agitând un fel de satîr mare, avênd înmânerat la capĕt un baston, iar altul o puşcă veche cu o ţeavă lungă de bronz.

«Vederea acestor negrişorĭ, micĭ, păcătoşĭ, aşa de caraghioşĭ cu corpurile lor jigărite şi armele lor extravagante, produse asupra mea o acţiune bine-făcătoare. De odată, îmĭ veniĭ în simţirĭ, redeveniĭ Cladius de altă-dată. Faptul că eĭ eraŭ destul de nostimĭ, aceştĭ negri micĭ, carĭ pretindeaŭ să mĕ împiedice de a trece, eŭ care mĕ împrăncisem rînd pe rând cu un bivol şi cu un tigru!

«Mĕ daŭ înapoĭ, apoĭ mĕ reped asupra lor. «La o parte, microbilor, saŭ vĕ înghit!» Omul cu muşcheta trage şi nu mĕ ocheşte. D'abia camaradul luĭ se încercă să-şĭ ridice satârul şi i-l smulseĭ din mâinĭ. Lucrul făcut, apuc pe unul din chinezĭ de gât şi strâng, strâng, dând din picioare pentru ca să mĕ scap de cel-l'alt. Dar afurisitul de pirat isbuti totuşĭ să se strecoare aproape de mine. Mĕ muşcă de braţ aşa de crud în cât lasaĭ pe cel prins. Maĭ bine, încă, acela pe care 'l ţineam îşĭ dăduse ortul popiĭ. La rînd cel l'alt. Adunând cea ce îmĭ maĭ rĕmânea din putere, înhăţaĭ pe indigenul care mĕ muşcase, îl ridic de la pământ. La picioarele mele, Fluviul Roşiu, curgea furios. Ah! nu dură mult. Vreme să numerĭ până, la treĭ... Şi maĭ n'ainte să fi avut timp să zică «uf!» iată pe chinezul meŭ în apă. Se sbătu câte-va momente la suprafaţă, apoĭ dispăru.

«Imĭ reluaĭ drumul şi de astădată sosiĭ fără nicĭ un accident la şalupă. Mĕ aşteptaŭ de mult timp. Sub locotenentul era furios. De departe când mĕ zări mĕ apostrofă cu mâna. Dar când îmĭ vĕzu pălăria, hainele zdrenţe, şi pline de sânge, se îndulci, se linişti. Se făcu un cerc împrejurul meŭ, se zoriră cu întrebările. Vĕ las să vĕ gândiţĭ cum fu ascultată povestirea aventureĭ mele!

«Iată povestirea mea, copiiĭ meĭ. E singura dată în viaţa mea când am cunoscut frica adevĕrată. Şi acum, dacă vĕ îndoiţĭ, dacă gândiţĭ că mĕ laud, am cu ce să vĕ dovedesc că toate acestea nu e o născocire. Am dovezĭ».

Zicênd acestea, Lamigrane îşĭ desbrăcă bluza luĭ largă, îşĭ scoase cămaşa şi arătă pe umărul sĕŭ o largă cicatrice.

«Iată, făcu el, semnătura tigruluĭ, a d-luĭ Tigru, cum îĭ zic annamiţiĭ. Şi aci, pe braţ, acest semn, l'a întipărit dinţiĭ negruluĭ! — Acum, Madvic e rîndul tĕŭ, să te ascultăm.

«Nu sunt nicĭ bivolĭ, nicĭ tigri în povestirea mea, începu Madvic, şi nu a fost îngăduit să fiŭ eroŭ. Maĭ de grabă am jucat în ea un rol de idiot.

«Lucrul s'a petrecut la Ladivisian. Dar, pentru deslușirea povestireĭ mele, trebue să o reiaŭ din timpul când mĕ găseam la Hong-Kong pe «Volta» care, ciuruit de obuze şi luând apă din toate părtile, venise acolo să se repare după bătălia de la Fu-Tcheu. Straşnică bătălie! Eram aicĭ.

«Intr'o dimineaţă băusem puţin maĭ multă tafia de cât ar fi trebuit în tovărăşia unuĭ compatriot cu mine, cîrmaciul Gatien Plougmarion. Părăsind prăvălia debitantuluĭ, spuseĭ luĭ Plougmarion:

«Cunoştĭ pe Yvetta, logodnica mea? Eĭ bine! aş vrea să'ĭ duc un mic dar, un suvenir. Aidem în quartierul chinez. Acolo voĭ găsi ceea ce'mĭ trebue.»

Va urma

DE PE ŢĔRMIĬ BOSFORULUĬ

BUYUK-DERE

Orăşelul Buyuk-Dere o parte este înşiruită pe malul încinsureĭ golfuluĭ, şi alta spânzurată pe terase, prin vederea atâtor vile, ce par rĕsărite din verdeaţa tainică a uneĭ despărţiturĭ de împodobire muntoasă.

Vaporul înaintează uşurel către debarcaderul situat tocmaĭ la mijlocul semi-cerculuĭ despre munte, şi pe care, se mărgineşte în prelungul portuluĭ, o stradă curată, cu clădirĭ gingaşe, hotele elegante, cu foişoare şi verande către vederea Bosforuluĭ.

Am sărit jos de pe puntea mică, şi am intrat într'o grădină de pe marginea apeĭ.

După ce am luat o mică gustare ne am urcat în două trăsurĭ şi am apucat în lungul strădeĭ.

«Buyuk-Dere, este locuit de Grecĭ; are case frumuşele, strade curate, bărbaţĭ svelţĭ—tipul Grecilor curaţĭ, cu ţinută elegantă şi plină de viaţă. Femeile aŭ fisionomia demnă, ochĭ frumoşĭ, sprincenile arcate şi păr bogat.

Am eşit la gura văĭeĭ, dincolo de oraş. Peste toată împrejurimea de jos se destinde un şes verde, de la o parte la cea l'altă a versantelor sale. Aci este locul numit «Kerk-Aghadj», adică ceĭ patru-zecĭ de arborĭ — şi din carĭ aŭ maĭ rămas numaĭ vr'o doĭ, treĭ, îmbĕtrînițĭ. Unul, cel maĭ mare dintre toţĭ, crescut în mijlocul poeneĭ, este un platan secular cunoscut sub numele de: «Platanul luĭ Godefroy de Bouillon». — Turciĭ îl numesc «Védi-Kardaş» adică ceĭ şeapte fraţĭ, pentru că acest colosal arbore, pare că ar fi format din şeapte trunchiurĭ unite împreună într'unul singur, şi ale căror enorme rădăcinĭ, par nişte încolăciturĭ de şerpĭ giganţĭ, pe jumătate ascunşĭ în visuinele lor înfipte în goliciunea soluluĭ.—Sunt multe povestirĭ, croite pe seama seculaculuĭ platoŭ.— Inte altele că: In vremurile de de mult, şeapte fraţĭ, de la un tată ş'o mamă, ar fi fost luaţĭ în robie—şi după trecere de timp, eĭ s'ar fi salvat de surghiun, alergând în lumea întreagă, care încotro aŭ putut să-şĭ piardă urma. După oarecare timp, dorul de locul naştereĭ a apucat pe fie-care şi a plecat după unde a fost, ca să'şĭ găsească părinţiĭ şi casa unde a crescut.

Intr'o dimineaţă veselă de vară, întâmplarea ar fi făcut, câte-şi şeapte să se vadă dintr'o dată întâlniţĭ, dinaintea locuinţeĭ părinteşcĭ — ce rĕmăsese pustie — că bătrâniĭ luĭ părinţĭ muriseră de durerea perdereĭ copiilor lor. Aci, aşa de mare a fost dorul lor de fraţĭ, că sĕrutându-se toţĭ aŭ rĕmas îmbrăţişaţĭ, iar din

eĭ, ar fi crescut giganticul platan care păstrează locul şi legenda vieţeĭ lor.

Tot pe întinsul acestuĭ şes, tradiţiunea spune, că ar fi campat în *1096* armatele cruciate, ale primilor îndrumaţĭ pentru liberarea locurilor sfinte,—carĭ până la isbânda proiectată, aveaŭ să maĭ înglodească încă funestul Constantinopol, şi să întemeeze eĭ, o domnie din urmă cotropitoare, în palatele ticăloşite ale Byzantinilor căzuţĭ...

Dinainte-ne se deschide frumoasa vale, ce duce până la rezervoarele de apă (de unde se alimentează cea maĭ mare parte a Constantinopoluluĭ) şi până în fundul pădureĭ de la Belgrad.

O şosea curată, mărginită de castanĭ şi teĭ înfloriţĭ, o umbresc până în susul dinainte unde urcă pe o versantă de verdeaţă luxuriantă şi cu luminişurĭ de livezĭ, înparfumate de mirosul florilor.

Ce frumoasă este valea !... Aşĭ vrea să fie calea asta cât de lungă ;.. să ţină mult de tot, până în lume departe... şi să tot călătoresc prin mirosul florilor şi la umbră de verdeaţă !.. Să ascult cântecul priveghetorilor, să vĕd visurile mele, tot întinerind mereŭ !...

Pe tot drumul de pe vale, un şir nesfârşit de trăsurĭ şi cupeurĭ elegante, se duc şi vin ca într'o zi de sĕrbătoare.

Am apucat printr'o pajişte de florĭ.. Ah ! cât sunt de frumoase florile !... Voĭ culege un buchet; am să le aduc cu mine acasă... Florĭ de la Buyuk Dere !... le voĭ păstra suvenir...

Şoseaua merge la deal, în cotiturĭ uşurele. Iată ne ajunşĭ pe culme, tocmaĭ lângă apeduct. Haide, să ne suim sus pe el ; cine ajunge pe'ntre cute, să vedem...

Eŭ sunt cel d'ântéiŭ d'asupra, sufiu din toate puterile... Ce triumf ca de copil !...

Ce frumoasă privelişte !

Se vede tot lungul văĭeĭ până acolo departe, cu Bosforul în ultimul plan, cu munţiĭ dincolo de el, cu marea întredeschisă între cele două limite de lumĭ, cu cerul senin d'asupra.

Asia şi Europa... Să staĭ pe ridicătura asteĭ culme lăturaşe, să te uiţĭ la două marginĭ rivale, la două lumĭ vrăşmăşite : una bĕtrână şi tot barbară, şi cea l'altă maĭ tirană şi interesată.

De câte orĭ nu visasem eŭ ca să cuprind dintr'o singură privire, ăst colţ mărginit de lume şi desfăşurat de gândurĭ !..

Şi acum, mergem pe o altă vale, până când ne afundăm într'o pădure deasă, numaĭ umbră şi rĕcoare.

Dinainte, se aude un sgomot de căderĭ de apă, — suntem aproape de rezervoare.

Ne-am dat jos din trăsurĭ lângă cantonul, unde păzeşte un gardian ; d'acia în sus am luat drumul, ce duce pe o alee curată ca potecile din grădina Sultanuluĭ, şi mărginită în amêndouĕ părţile de adâncul sĕlbatic al împrejurimeĭ.

Ne am oprit la o fântână, cu apa limpede ca cristalul şi rece ca ghiaţa; ne spălăm ochiĭ şi ne potolim setea. Uite reservoarele.

Ne am suit sus pe o terasă din faţă ; dincolo se întinde un lac imens, cuprins peste toată valea şi oprit de ziďurĭ, de o înălţime prăpăstioasă şi de o grosime enormă, pe d'asupra cărora, ar putea să treacă două care alăturĭ. In partea maĭ de jos, sunt instalate filtrele şi ventilatoarele, prin carĭ apa trece de se purifică, maĭ înainte de a fi îndrumată prin marele conduct.

La o parte, în sus de intrarea apeductuluĭ, este o peatră-monument, unde se citeşte inscripţiunea, ce arată că : Sultanul Mahmud I-iŭ, zidi aceste basine la anul 1732, precum şi marele viaduct, ce traversează valea maĭ jos, ridicat pe două zecĭ şi una de arcade marĭ, în arcurĭ pline, şi a căruĭ lungime este de 510 metrĭ, pe care trece conductul ce duce apa până la Constantinopol, unde alimentează foburgurile Pera, Galata şi Beşiktaş.

Apa ce o conţine basinul, este în cea maĭ mare parte provenită din ploĭ şi din topirea zăpezilor, şi prea puţină din isvoare naturale.

In toată împrejurimea, pădurea este transformată într'un fel de parc, îngrijit de locuitoriĭ satelor lăturaşe, pentru care statul îĭ scuteşte de de toate impositele.

De-aci, începe masivul pădureĭ Belgrad, cel maĭ mare din toată Thracia. Ea cuprinde flancurile ramificaţiunilor mărginaşe ale Balcanilor Rumelieĭ orientale, şi posedă esenţele ce se găsesc şi în pădurile Europeĭ centrale.

Aci, era maĭ înainte cuibul briganzilor, ce înspăimântaŭ împrejurimile Constantinopoluluĭ ; azĭ chiar, cu toată vigoarea pedepselor şi goana ce poliţia puterilor depune pentru stîrpirea lor, totuşĭ nu sunt în deplină siguranţă.

Pe partea dreaptă, prelungirea drumuluĭ duce transversal peste deal, până la localitatea Belgrad, în apropierea căreia, sunt încă alte reservoare de ape, ce datează, unele din timpurile Bizantinilor şi altele chiar de la Romanĭ.

F. Drăgulescu

DIVERSE

Câiniĭ Regineĭ Victoria — Fosta suverana a Mareĭ-Britaniĭ iubia mult animalele. Intre altele, ea poseda 55 de câinĭ de cameră, fără a număra câiniĭ oficialĭ de sub direcţia lorduluĭ Ribblesdale, marele vînător al coroaneĭ. Câiniĭ de la Windsor sunt trataţĭ excepţional. Instalarea lor nu lasă nimic de dorit. Aŭ un museŭ unic pe faţa pământuluĭ ; câiniĭ danezĭ, pomeranĭ, carbinĭ, bassets sunt reprezentaţĭ în diferite poziţiunĭ. Uniĭ sunt pictaţĭ în acuarelă, alţiĭ pe pânză.

Pe tablourile câinilor, carĭ aŭ ocupat un loc de onoare în afecţiunea Regineĭ, li se păstrează o şuviţă de pĕr. La stânga tabloulul este scris numele pictoruluĭ, în litere minuscule, pe când în dreapta se poate ceti în litere marĭ numele defunctuluĭ.

Un personal întreg de bucătarĭ şi servitorĭ este ataşat esclusiv la serviciul acestor cincĭ zecĭ şi cincĭ de câinĭ. Dimineaţa li se oferă pişcoturĭ şi la 4 ore pişcoturĭ în bulion, legume pateurĭ, fripturĭ de viţel, bucăţĭ de roastbeef şi, ca dezert, prăjiturĭ de tot felul.

Camerile de culcare ale acestor fericiţĭ privigeliaţĭ aĭ raseĭ canine, sunt nişte celule de un metru şi jumĕtate înălţime, încălzite cu calorifer în timpul ierneĭ.

Câiniĭ din Windsor nu eraŭ sclavĭ supuşĭ uneĭ discipline severe, ci oaspeţiĭ şi amiciĭ regineĭ. Alăturĭ cu apartamentele lor este alipită o sală de băĭ sub forma unuĭ canal, ale căruĭ bordurĭ sunt acoperite de pietriş şi nisip. La extremitatea acestuĭ basin model se înalţă un pavilion circular, unde îmbăiaţiĭ vin să se repauzeze şi să se încălzească la soare.

Visul luĭ Ludovic al XIV, obosit de linguşirea oamenilor, era să fie iubit de câiniĭ sĕĭ. Cu mâna sa a tot puternică, marele rege se înjosea a oferi un pişcot câineluĭ sĕŭ Zette. Autorizată de acest mare exemplu, suverana Engliterel se simţea foarte fericită de a fi de faţă la hrana pensionarilor eĭ de la Windsor, şi rĕsplătea pe ceĭ carĭ îĭ arătaŭ maĭ multă dragoste, ataşîndu-ĭ la serviciul permanent al persoaneĭ sale. Nu ceĭ maĭ frumoşĭ dintre eĭ obţineaŭ această distincţiune, ci ceĭ maĭ credincioşĭ.

Iubirea ce o avea pentru animale dovedeşte inima sa bună.

Astă zĭ când regina Engltereĭ nu maĭ trăeşte, oare aceste blânde animale nu vor fi deranjate de la obiceiurile cu carĭ le încunjurase buna lor stăpână ?

— x —

O insulă plutitoare. — Vaporul englez «Arundel Castle», care a sosit de curând în ţara Foc, a descoperit în calea sa o insulă înotătoare. Căpitanul vaporuluĭ spune, că a trecut pe lângă o insulă, care se afla la 10.44 lăţime nordică şi 17.22 grade lungime ostică.

Insula are o lungime de 40 urme şi 20 urme lăţime. Pe insulă se află şi arborĭ, între carĭ eraŭ uniĭ înalţĭ şi de 10 urme.

Anul IV.—No. 195 | 10 Banĭ în toată ţara | Miercurĭ 7 Februarie 1901

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 5.— pe an în toată ţara
« 2.60 « ½ « « «

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARŢEA —

Cu toate sforţările călăreţuluĭ de a-l reţine, calul intră în mare şi se îndreptă spre vas.—(Vezĭ pag. 1542 col. III).

IN GALICIA

SCOICILE DE SAINT-JACQUES

Cititorul să nu-şĭ închipuiască că vroiesc să 'l întreţin despre aceste minunate scoicĭ din punct de vedere al bucătărieĭ; voiŭ vorbi cu totul alt-ceva.

Se ştie că aceste scoicĭ eraŭ atributul pelerinilor carĭ se duceaŭ la Saint Jacques de Compostella. Intorcându-mĕ dintr'o excursiune pe ţĕrmul măriĭ, avuĭ curiositatea să vizitez acest oraş altă dată aşa de vestit, şi am adus, în afară de descrierĭ interesante, o legendă destul de naivă. Să vorbim maĭ întâiŭ despre oraş, mult decăzut din strălucirea-ĭ de odinioară şi ale căruĭ strade sunt adevĕrate locurĭ periculoase. Legenda va veni pe urmă.

Saint-Jacques de Compostella, vechiul *Brigantium*, saŭ maĭ pe scurt Santiago, este situat în provincia Corogna, între douĕ rîurĭ Ula şi Tambre, la o depărtare egală de Corogna şi de portul Caril, cu care Santiago este legat printr'o linie ferată.

Vecinătatea oceanuluĭ face ca vechia capitală a Galicieĭ (provincie în Spania), cu toate că nu are de cât vre o 30.000 de locuitorĭ, să aibă hotelurĭ destul de bune, pentru cine ştie să se mulţumească cu bucatele ţĕriĭ. Scoicile de Saint-Jacques se găsesc într'adevĕr, foarte multe acolo, căcĭ sunt din belşug în golful de Biscaya; dar trebue să recunosc că maĭ bine ştie să le gătească la Paris.

De alt fel, obişnuit deja de mult cu *puchero*, cu ouăle prăjite, urezul a la Valencia şi salata de ardeiŭ roşu dulce, bazele bucătărieĭ spaniole, şi sosit maĭ mult pentru ca să vizitez catedrala, nu mĕ nelinişteam peste mĕsură de bucatele de la otel. După ce mĕ gătiĭ, mĕ hotărîĭ să mĕ duc în piaţă, a căreĭ podoabă maĭ de frunte este catedrala, împreună cu spitalul regal, care odinioară era pus la dispoziţia pelerinilor sĕracĭ, şi a căruĭ mărime enormă nu e lipsită de armonie.

Catedrala, construită în cel maĭ curat stil gotic, este unul din cele maĭ minunate monumente ale Spanieĭ. Ea a fost zidită începênd din anul 1123, pe locul uneĭ vechĭ bisericĭ din veacul al 9-lea.

Ea se compune, într'adevĕr, din douĕ bisericĭ puse una pesta alta: una sub pămînt, închinată sfîntuluĭ Jacob cel mic; alta de asupra, unde este invocat sfîntul Jacob cel mare. Dar adevĕratul patron este sfîntul Jacob cel mic, primul episcop al Ierusalimuluĭ, omorît cu pietri, după cum spune tradiţiunea, în anul 65 la 1 Maiŭ, zi în care se celebrează sĕrbătoarea sa la Santiago cu o pompă deosebită.

Toată ziua, nenumĕrate lumînărĭ de ceară aduse de credincioşĭ ard în biserică. Cerşetorilor li se aruncă mâncare şi banĭ, pe carĭ aceştĭ nenorocitĭ şi-ĭ dispută cu învierşunare. Serviciul se celebrează după vechiul rit al Goţilor, carĭ aŭ cucerit Spania. In momentul când iese preotul cu sfintele darurĭ, copiiĭ din cor, îmbrăcaţĭ în costume de ministranţĭ, dansează înaintea altaruluĭ principal şi execută figurĭ choreografice, carĭ s'aŭ trecut din generaţie în generaţie, ast-fel cum s'aŭ aranjat în cele dintîĭ veacurĭ ale ereĭ vulgare.

Visitarea bisericeĭ şi a bogăţieĭ eĭ este foarte interesantă.

Totuşĭ, n'ar trebui crezut tot ce s'a scris despre splendorile din lăuntru ale catedraleĭ.

Fără îndoială, în 1809, Napoleon I, care lua de unde găsia, a ridicat de pe pereţiĭ templuluĭ plăcĭ de aur şi de argint în valoare de treĭ sute de miĭ de francĭ, ca să plătească solda trupelor din divizia Marchand; dar acele mărgăritare, acele pietri scumpe, acele statuĭ de aur masiv, despre carĭ vorbesc uniĭ călĕtorĭ, n'aŭ existat nicĭ odată de cât în închipuirea lor.

Ceea ce e într'adevĕr foarte frumos şi merită să atragă atenţiunea, sunt geamlîcurile din veacul al XIII, de o strălucire fără seamăn, bogăţia de sculpturĭ tot aşa de delicat făcute ca şi acele din Burgos, dar din nenorocire şterse în parte de aur saŭ culorĭ, şi, înainte de toate, admirabilul interior în stil gotic al bisericeĭ.

După ce vizitaĭ totul şi rĕsplătiĭ pe conducĕtor, îmĭ veni ideea să 'l întreb dacă cunoştea originea faimoaselor scoicĭ pe carĭ le purtaŭ la pălărie pelerinii din Saint-Jacques.

— Senior, îmĭ rĕspunse el, părerile sunt foarte împărţite asupra timpuluĭ din care datează această împodobire şi motivul care i-a făcut pe pelerinĭ să o primească.

«Se zice că în biserica Sfîntul Clement, din Roma, este un tabloŭ care pare că datează din veacul al 15-lea şi în care Sfîntul Iacob este reprezintat acoperit de scoicĭ, dar nu se ştie dacă această podoabă deosebită a pelerinilor provine de la această sfântă icoană, saŭ că obiceiul de a o purta este încă dinainte de timpul când s'a făcut tabloul.

«Ştiŭ însă că ar fi un mijloc de a pune în unire opiniunile şi aceasta ar fi că să ne reamintim legenda care se spune prin Galicia.

— O ştiĭ d-ta?

— Da, domnule, şi vre-aŭ să vĭ o povestesc întocmaĭ precum o povesteşte Mauro Ferrer, un scriitor bisericesc renumit prin ştiinţa şi evlavia sa:

«Când discipoliĭ mareluĭ sfînt Iacob îĭ transportaŭ corpul luĭ pe coasta Galicieĭ, observară, în momentul când se apropiaŭ de ţĕrm, că se celebra o sĕrbătoare pompoasă. O ceată de călĕreţĭ, bogat îmbrăcaţĭ, mergeaŭ de alungul ţĕrmuluĭ măriĭ; era seniorul de Maya care se însurase şi 'şĭ ducea nevasta.

«De odată, spre marea uimire a nuntaşilor, calul mireluĭ intră în apă şi se îndreptă, cu toate sforţările călăreţuluĭ, spre vasul care aducea rĕmăşiţele pămînteştĭ ale sfîntuluĭ.

«Dar surprinderea se îndoui când vĕzură pe seniorul de Maya şi calul sĕŭ acoperiţĭ de scoicĭ carĭ se lipeaŭ de eĭ. Discipoliĭ sântuluĭ Jacob esplicară atuncĭ aceluia care se apropia într'un chip aşa de bizar că Dumnezeŭ voise să arate, prin această minune, puterea sa şi virtuţile defunctuluĭ apostol.

«Seniorul de Maya ceru atuncĭ să fie botezat şi, pe când apa curgea pe capul luĭ, se auzi un glas din cer care spunea că de atuncĭ înainte acele scoicĭ vor fi un semn vĕdit al virtuţilor minunate ale sfîntuluĭ.

«Cavalerul se reîntoarse spre uscat şi povesti asistenţilor cele ce auzise şi botezul luĭ fu începutul convertireĭ ţĕriĭ.

«In biserica din Oviedo s'a cântat mult timp un cântec care amintea acest eveniment însemnat. Maĭ mulţĭ hagiografĭ spun că aceasta s'ar fi petrecut prin anul 71 de la Christos.

«Cât despre sfîntul Jacob cel mic, onorat în aceeaşĭ biserică ca şi sfîntul Jacob cel mare, se zice că el ar fi venit în Spania însoţit de şeapte discipolĭ aĭ sĕĭ ca să predice evangelia. De aicĭ a plecat înapoĭ la Jaffa, unde a fost martirizat. Discipoliĭ îĭ luară corpul şi îl duseră în Spania, locul unde predicase. Eĭ ajunseră în mod miraculos în portul Iria Florria, numit astăzĭ El Padron, dar care acum e destul de depărtat de mare.

«In afară de această din urmă legendă, o tradiţiune, care e mult crezută în Galicia, zice că capul sfîntuluĭ, care rĕmăsese despărţit de

corp, a fost dus din Jerusalim în Spania, în timpul împĕratuluĭ Alfons, şi trimis la Santiago de mama sa Donna Urraca».

Aceasta a fost povestirea ciceronuluĭ.

Orĭ-cum ar fi, şi orĭ cât de puţin adevĕr ar coprinde legendele şi tradiţiunile acestea carĭ nu se potrivesc, pelerinagiul la Santiago de Compostella a fost foarte des până la sfîrşitul veacului al XVIII-lea. In evul mediŭ veneaŭ aicĭ pelerinĭ din toate părţile Europeĭ.

Regĭ din Franţa veniră pe jos, cu clopotul în mână. Dar din zilele noastre începênd pelerinagiul la San tiago a devenit esclusiv local.

A trecut timpul când veniturile archiepiscopieĭ întreceaŭ pe fie-care an suma de şease-sute de miĭ de pesetas şi când papiĭ dedeaŭ mitropoliţilor de Compostella puterea de a escomunica pe orĭ cine ar vinde în alt loc scoicile cu carĭ pelerinii îşĭ împodobeaŭ pălăria.

Inainte de a părăsi Santiago, am aflat explicaţia etimologică, nouă pentru mine, a cuvîntuluĭ *hidalgo*, de care locuitoriĭ sunt foarte mândri.

Goţiĭ, a căror capitală era la Toledo, isprăviseră prin a se face stăpânĭ pe întreaga ţară; romaniĭ de generaţĭ şi autochtoniĭ deveniră atuncĭ clasa de jos spaniolă, pe când urmaşiĭ goţilor, aceia carĭ puteaŭ să dovedească *la limpieza de sangue*, a dică cureţenia sângeluĭ lor, se făcură nobiliĭ. *Hijo del Godo*, care a devenit prin scurtare *hidalgo*, fiŭ de got, însemnează atâta cât gentilom.

Şi, într'adevĕr că se găsesc prin Galicia şi prin alte provinciĭ din nordul Spanieĭ, tipurĭ cu pĕrul castaniŭ saŭ blond, cu ochiĭ albaştri, ale căror trăsăturĭ reamintesc pe acele ale germanilor şi pe carĭ în zadar le-ar căuta cine va prin Andaluzia saŭ în regatul Grenadeĭ.

E. A. S.

DIN FRUMOSUL ORIENT

Insulele Prinţilor

... In portul de la Galata ne aşteaptă un vaporaş mic, pe care d. Foscolo, amabilul sĕŭ proprietar, a avut multa bună voinţă ca să ni-l ofere.

Toată «caravana» noastră este compusă din vr'o două-spre-zece persoane, cu bărbaţĭ şi femeĭ.

Obicinuitele recomandaţiunĭ ne făcură prietinĭ. Se face lesne împrietenirea în timpul călĕtorieĭ.

Ne-am aşezat toţĭ afară, ca să putem vedea maĭ bine împrejurimile pe unde treceam.

Cum înaintăm pe apă, o altă vedere se deschide, radiantă de frumos. Bosforul e în toată splendoarea.—Cornul de aur şi Marea, apoĭ oraşul Scutari pe întêiul plan de faţă, cu munţiĭ luĭ de la spate, estompaţĭ de un albastru dulce la pri vit; culmile şi versantele,—ce din toate părţile ondulează către văĭ—şi aci maĭ aproape colinele etagiate ale împrejuruluĭ, peste carĭ se înghesue un tumult de construcţiunĭ, o grămădire de case, cu o mulţime de acoperişurĭ, de pridvoare şi ferestre, toate cu privirea în spre apă. Şi jos, în tot înconjurul—portul, unde se adună atâtea vapoare şi corăbiĭ, ce în astă perspectivă par scheletele deslănţuite de furtunĭ ale căror pădurĭ de catargurĭ, înfăşurate de frînghiĭ şi de pânze trenţuite.

Aspectul acestor cordage, îmĭ deşteaptă gândirea locurilor pe unde aŭ trecut ele şi însoţitoriĭ lor, a ţĕrilor de unde sunt şi de unde vin. Imĭ descoperă traiul şi felul vieţeĭ lor de vagabonzĭ aĭ comerţuluĭ, felul omuluĭ căutător de norocul binelui, al omuluĭ ce luptă mereŭ, nesocotind furia elementelor şi uitând în tot d'a-una jurămêntul îm prietenireĭ cu semeniĭ luĭ... Lupta, lupta pentru traiŭ, lupta ce se dă între om şi natură, între bine şi rĕŭ !...

Aceste pânze soioase printre carĭ aŭ suflat vînturile desertelor, carĭ aŭ navigat în orizonturĭ de oceane depărtate, pe carĭ le-aŭ rĕcorit brisoniĭ parfumaţĭ aĭ tropicelor ; cu aceştĭ mateloţĭ, ce aŭ dormit la umbra palmierilor Africeĭ ; ce s'aŭ di vertizat sub boschetele încântate ale Mexiculuĭ, carĭ aŭ vĕzut «Ceylanul şi Munţiĭ luneĭ» Neapole cu Vesuviul eĭ aprins ; carĭ aŭ alergat peste atâtea nemărginite mărĭ şi abisurĭ nemĕsurate : de la capul Horn din Ţara de-foc, pân'la capul Nord de la marea Norduluĭ — şi de la marea Antilelor până la a Orientuluĭ, sub atâtea cerurĭ diferite — şi senine şi noroase. Imĭ plac aceştĭ îndrăzneţĭ marinarĭ şi viaţa lor încercată.

Aceştĭ oamenĭ, oţeliţĭ cu nevoia traiuluĭ şi obicînuţĭ cu moartea, ce plutesc o viaţă întreagă peste această massă de apă, fără fund şi fără marginĭ ; atât de calmă une orĭ şi atât de înfuriată alte dăţĭ ! ..

Suntem tocmaĭ, în apropierea vechiuluĭ seraiŭ. In partea despre ape este mărginit de o încinsură de zidurĭ, la carĭ vĕd urmele loviturilor, rĕmase din invasiunile ce căutară în decursul vremurilor, dominaţiunea prin cotropirea a Constantinopoluluĭ.

Pe partea aceasta de pămînt, acolo maĭ înainte, se înălţaŭ palatele somp tuase ale vechilor Byzantinĭ, şi maĭ aproape, există încă acelea, ale puternicilor Padişahĭ, ceĭ din urmă cuceritorĭ. Pe colţul ăstuĭ îndrept se petrecură scene de tot felul, orgiĭ şi revoluţiunĭ, lupte, certurĭ şi atâtea crime, de carĭ se înspăimîntă mintea, şi din tot ce istoria timpurilor are maĭ caracteristic şi maĭ tragic înregistrat, din decadenţa popoarelor şi din nestatornicia crezuluĭ omenesc.

Am ajuns la Marmara.

Inainte se întinde marea smaraldată, sĕrutând atâtea ţĕrmurĭ încântate de poveştĭ, pe unde aŭ trăit eroiĭ vechilor mitologiĭ.

Suntem lângă *Kadi Kioĭ*, frumoasă localitate, pusă tocmaĭ pe capul înaintat în mare—şi de unde vederea se repausează peste întregul privelişteĭ lăsat de deschizĕtura dintre punctul de la Seraiŭ şi insulele risipite în toată apucătura golfuluĭ Nicomedieĭ.

Orăşelul Kadi Kioĭ, poartă în trecutul sĕŭ numele localităţeĭ mitologice, ale istorieĭ din timpurile când înfloreaŭ cetăţile celebre, în lumea eroilor Orientuluĭ legendar.

Aicĭ a fost vechia *Calcedonia* (reşedinţa judecătoruluĭ). Istoriciĭ pretind, că ar fi fost fondată pe la anul 676 înainte de Christ. Purta şi alte numirĭ : ca acea de *Prokerastis* şi apoĭ *Colpusa*.

Inainte !

Imprejurul vaporuluĭ nostru aleargă un cârd de delfinĭ ! Ajung până lângă noĭ—şi când se ating de *curiosul vizitator*, se rostogolesc afund ca să iasă maĭ departe la o altă urmărire.

Acum, vĕd în de-aproape ţĕrmul colţuluĭ de pămênt ce înaintează aci. Par'că am maĭ umblat eŭ când-va pe pămêntul acesta, îl cunosc aşa de bine... îmĭ este atâta de intim !...

Intre *Moda Burnu*, de la capul Kadi-Kioĭ până la *Fanar bagce* este *Baia de Kalamah*, golful unde se opresc vapoarele de pasagerĭ şi se adăpostesc bărcile excursioniştilor din împrejurimea ţĕrmuluĭ.

Pe subt ondularea colinelor şi versantul munteluĭ vecin, trece calea ferată, ce merge de la Scutari în spre Nicomedia, şi de aicea la Angora în Asia. Aceasta este începutul mareĭ liniĭ, ce va traversa din Anatolia şi Persia până în India şi China, pe unde cu timpul se va înlesni transportul în centrul Asieĭ şi extremul Orient.

Mergem în apropiere de insule. La dreapta, întêĭ e Porti lipsită de vegeetaţiune ; formată de un masiv muntos în spre Nord ceva maĭ vesel şi coborît în pantă dulce, iar spre Sud Vest' sunt numaĭ scoriĭ stâncoase, roşite de o arsură vulcanică.

In această insulă se vĕd ruinele a două monastirĭ, ce fuseră însemnate pe timpul imperiuluĭ din Orient, prin maĭ multe evenimente petrecute în jurul lor.

Intr'una din acestea — şi în cedin apropierea măreĭ,— fuse după

de soldaţiĭ sĕĭ, *Mihail Rangabe*, nenorocosul imperator, unde muri gândind la soarta schimbătoare a omeniref — şi privind plin de obidă către metropola imperiuluĭ, căruia'ĭ fusese şi el stăpân în timp de 21 lunĭ..

Cea-l'altă monăstire situată maĭ sus, pe cel maĭ ridicat punct al insuleĭ, fuse zidită de Roman Diogen, (1071) şi ĭĭ servi maĭ în urmă de închisoare, după ce i se scoase ochiĭ de către fiul sĕŭ vitrig, Mihail al VII Parapinace.

Fie care ţĕrm al acestor împrejurimĭ păstrează suvenirul amărît al vr'uneĭ din marea dramă a trecutuluĭ omenesc, aĭ căreĭ actorĭ aŭ fost aventurieriĭ palatelor de la Byzanţiŭ, iar subiectul jucat păcatele nebunieĭ lor !...

După insula Proti, vine *Antigona*, apoĭ Halki—şi în fine, ne apropiem maĭ mult către *Prinkipo*, cea maĭ mare şi maĭ frumoasă din tot archipelagul.

In faţă, drept înainte, se vede oraşelul aşezat pe tot costişul, începând de la ţĕrm şi până d'asupra pe culminant.

La debarcader ne întâmpină întreaga familie a d-luĭ Foscolo, amabilul proprietar al vaporuluĭ cu care am venit. D-sa este cunoscut în România, ca mare armator în porturile din Brăila şi Galaţĭ, precum şi aci la Constantinopol.

După ce ne presintă familieĭ, suntem invitaţĭ acasă la o vilă frumoasă, situată pe strada principală şi în mijlocul uneĭ încântătoare grădinĭ de roze.

Cât am stătut noĭ acolo, se adunaseră la poartă o armată întreagă de conductorĭ cu caĭ, cu măgarĭ şi trăsurĭ pentru închiriat la vizitatorĭ. Era o înghesuială de nu puteaĭ să rĕsbeştĭ.

Cum am eşit din curte, am fost asediaţĭ din toate părţile de aceştĭ curioşĭ negustorĭ. Fie care, voia să fim muşteriul sĕŭ. Aceasta este singura ocupaţiune, a uneĭ părţĭ din locuitoriĭ săracĭ, şi carĭ în timpul sezonuluĭ câştigă câte-ceva de la voiajoriĭ străinĭ, închiriindu-le caĭ şi trăsurĭ pentru excursiunĭ, iar eĭ servesc ca ceronĭ de mică importanţă.

Caravana s'a pus în mers, urmată până la oare-care depărtare de tot convoiul celor rĕmaşĭ fără muşteriĭ.

Nu poţĭ să ţĭ stăpâneştĭ rîsul stîrnit de aceştĭ insularĭ, cu certele şi interesul ce pun, pentru a te face să'l primeştĭ pe el, ci nu pe vecinul sĕŭ.—Dobitociĭ lor sunt micĭ, sprintenĭ şi foarte bine dresaţĭ pentru astfel de parcursurĭ,— ca şi ceĭ de Constantinopole ; când animalul în sămărat merge maĭ iute, conducătorul sĕŭ se apucă de coadă'ĭ cu amândouĕ mâinile, şi aşa înlănţuit, aleargă în fuga mare...

Eŭ am luat'o singur pe jos, maĭ întêiŭ prin oraş şi apoĭ în împrejurime.

Strada pe care merg este mărginită de locuinţe curate, de vile şi de hotele elegante. Totul este aranjat cu gust,—cu grădinĭ de florĭ şi pomĭ roditorĭ. Locuitoriĭ ce'ĭ întâlnesc, sunt curaţĭ la port şi la faţă.

Clima loculuĭ este sănătoasă şi uşoară—aproape în tot-d'auna caldă, ferită de rigorile friguluĭ şi urîtul iernelor. Aceasta este cea maĭ importantă din toate insulele, unde trăesc mulţĭ străinĭ, maĭ cu seamă pentru băile de mare, carĭ sunt recomandate tutulor.

Numele de *Prinkipo*, ĭĭ vine de la aceea, că cele maĭ multe principese şi împărătese părăsite de iubiţĭ şi de tron, exilate din splendorile palatelor de la Byzanţiŭ, îşĭ petreceaŭ aci restul timpuluĭ de uitare şi exil.

In câte rândurĭ, ţĕrmurile astor locurĭ nu aŭ fost martore la suspinele nenorocitelor încoronate...

Am eşit tocmaĭ d'asupra colineĭ — Ce splendidă panoramă !...

Toate împrejurimile sunt oglindite de ape. Dincolo este ţĕrmul Anatolieĭ. Coline verzĭ ajung până jos la mare, iar sus maĭ departe, se prelungeşte şirul munţilor măreţĭ, resfăţaţĭ de cântecile poeţilor, şi sfinţiţĭ de numele primilor martirĭ.

Prin locurile acelea aŭ trăit eroiĭ mitologieĭ antice ; sub acele horizonturĭ de senin, se îndumnezei Christ şi se imortalisară profeţiĭ timpurilor legendare.

In partea de la vale de insulele risipite, se destinde marea, perdută subt o pulbere de zare, limpezită de adâncu-ĭ, — iar aicea maĭ în urmă, apele sale se înghesuesc în fundul golfuluĭ de Istmidt, până la Nicomedia.

Dinainte-mĭ se vĕd siluetele şuete ale minaretelor din marea metropolă, apoĭ risipitul ăstuĭ campament de vase, aruncate peste toate colinele din susul Bosforuluĭ şi împrejurul Cornuluĭ-de-aur.

Am stătut mult aci, apucat de alintare; am visat la umbra unuĭ bĕtrân măslin, şi am cântat dinaintea frumosuluĭ neîntrecut al natureĭ fericite.

(Va urma)

RICHARD BLEU

(5)

V

Un trădător

In zorĭ de zi, tînĕrul animal, ne maĭ găsind pe mama sa lângă el, se puse să nechieze, apoĭ să alerge pe câmp, până când aceste nechiezăturĭ şi săriturile sale deşteptară pe aceia carĭ adormiseră şi atraseră atenţiunea sentinelelor.

Incepură să caute calul în toate părţile, apoĭ observară lipsa indianuluĭ, în urmă conchiseseră că el plecase, că era un trădător, după cum o spuseseră vînătoriĭ.

Intr'adevĕr, era aproape imposibil ca el să fi fost un simplu hoţ, de oare-ce caiĭ nu eraŭ rarĭ şi nicĭ greŭ de prins, pentru un indian, în prerie, şi maĭ cu seamă că acest dobitoc nicĭ nu valora atâta cât era preţul convenit între eĭ pentru ca să-ĭ călăuzească.

Din acest moment începĕnd, emigranţiĭ nu se maĭ gândiră ca să doarmă. Eĭ alergară la vagoanele unde eraŭ femeile ca să le scoale, şi să ţină consfătuire ; dar emoţiunea lor era aşa de mare în cât cu greŭ ajunseră să se înţeleagă. Eraŭ înebuniţĭ cu totul. Cât despre negri, carĭ constataŭ emoţiunea stăpânilor lor fără să-ĭ cunoască cauzele, eĭ măriră şi maĭ mult turburarea şi confusiunea prin ţipetele lor şi prin alergările prin lagăr.

Snively, singur, îşĭ păstrase sângele rece ; el începuse să fie ascultat, când, de odată, una din sentinele arĕtă o masă întunecoasă care înainta cu repezicune străbătînd preria în direcţiunea lagăruluĭ ; această masă neagră o vĕzură toţĭ emigranţiĭ, căcĭ era luminată de razele luneĭ şi de primele raze ale soareluĭ care resăria.

Ea venia fără sgomot, ca şi când ar fi lunecat pe iarba înaltă. Apoĭ, de oare ce emigranţiĭ, în înmărmurirea lor adâncă, tăceaŭ, se auzi galopul uneĭ trupe de călăreţĭ.

Nourul negru deveni maĭ desluşit. Eraŭ nişte călăreţĭ carĭ soseaŭ.

Eraŭ aceştia amicĭ saŭ duşmanĭ ?

In curând, această întrebare fu resolvată. Un strigăt teribil, strigătul de rĕsboiŭ al şeienilor, se auzi de odată, umplând de groază pe emigranţĭ !

Eraŭ sĕlbaticiĭ.

Indianul choctaw ĭĭ tradase ! După ce ĭĭ dusese într'o cursă, alergase să prevină pe compliciĭ sĕĭ !

... Călătoriĭ nu avură timp să se gândească mult. Maĭ înainte chiar ca eĭ să fi avut timp să facă un plan de apĕrare, indieniĭ eraŭ la intrarea în localitatea lagăruluĭ şi, continuând să dea ţipete sĕlbatice, năvăliră ca o vijelie.

Emigranţiĭ nu eraŭ chiar de loc laşĭ. Treĭ saŭ patru dintre eĭ eraŭ chiar oamenĭ cu mare curaj şi, printre aceştia se găsia şi Snively, intendentul. Dar eĭ înţelegeaŭ aşa de bine că nu le folosia chiar de loc dacă ar încerca să se apere, în cât fu maĭ mult un instinct maşinal de cât speranţa de a respinge pe duşmanĭ, saŭ de a scăpa de soarta care-ĭ aştepta, care ĭ făcu să şĭ descarce

armele asupra sĕlbaticilor, ale căror siluete le observaseră la o depărtare de vre-o cincĭ-zecĭ de metri.

Această descărcare nu opri nicĭ o secundă năvala acestor din urmă, carĭ rĕspunseră printr'o salvă de gloanțe, urmate saŭ însoțite de strigăte îngrozitoare. In câte va minute *coralul* fu ocupat, albiĭ, omorîțĭ saŭ strîns legațĭ eraŭ întinşĭ pe iarbă; cât despre negri, eĭ, cea maĭ mare parte, se lăsaseră să cadă şi îşĭ ascundeaŭ obrazul în mâinĭ, dând țipete de groază.

Când se ridică soarele pe cer, lumină, cu primele sale raze, o scenă vaĭ! foarte puțin rară, pe acele vremurĭ, în preriile Americeĭ: vagoanele, cu coviltirile rupte, rĕsturnate, şi conținutul lor împrăştiat în toate părțile; vitele şi caiĭ împiedicațĭ a vînd aerul de a se întreba ce se întîmplase; proprietariĭ lor lungițĭ pe iarbă, cu mâinile şi picioarele legate ca şi când ar fi fost viĭ; dar maĭ mulțĭ dintre eĭ eraŭ morțĭ şi fuseseră deja scalpațĭ.

Cât despre negri, cu ajutorul curelelor găsite în vagoane, fuseseră legațĭ unul de altul, şi întinşĭ în iarbă eĭ nu maĭ pronunțaŭ nicĭ un cuvînt şi nu făceaŭ absolut nicĭ o mişcare.

Acesta era spectacolul care se putea vedea în dimineața aceleĭ zile de măcel, câte-va minute după ce şeieniĭ de sub ordinele şefuluĭ galben puseseră mâna pe caravana care însoția pe Blackadderĭ.

VI

Douĭ vînătorĭ

Scobitura în care tînĕrul şef al şeenilor şi banda sa de sĕlbaticĭ îşĭ stabiliseră lagărul, pentru noapte, nu era de cât una din numeroasele boltiturĭ, de acelaş fel, carĭ, despărțite prin locurĭ micĭ, formaŭ ca un fel de ghirlandă la poalele munților, şi puneaŭ capĕt prerieĭ.

Aicĭ nu era lanțul principal al munților Stâncoşĭ, ci numaĭ unul din stâlpiĭ lor care mergea coborîndu-se puțin câte puțin, până ce se perdea departe în câmpie.

Cam la vre-o mie două sute de metri de acest loc, şi mult maĭ aproape de rîŭ, Biju-Creeck se înfunda într'o altă scobitură de formă şi de dimensiunĭ aproape asemenea cu ale celeĭ d'ântêĭ, dar de un fel cu totul deosebit. In loc să aibă o intrare deschisă spre câmpie, ea era închisă de toate părțile de un şir de stâncĭ carĭ se înălțaŭ în sus la o înălțime de 30 saŭ 40 de metri.

Totuşĭ era o trecĕtoare pentru a pătrunde în ea: aceasta era albia unuĭ rîuleț care eşia murmurând din stâncĭ, străbătea mica prerie verde, în fundul acestuĭ circ, apoĭ, trecênd pe sub un fel de tunel, cu bolta închisă de tot, îşĭ continua drumul în depărtare, după ce 'şĭ tăiase el singur această cale ca şi pe sub pămînt.

Acest tunel era d'abia aşa de înalt şi de larg pentru a putea lăsa să treacă un om plecat; el avea o lungime de câțĭ-va metri. Ast fel, un călĕtor ar fi putut trece la câțĭ-va paşĭ de el, fără ca să observe cât de puțin această spărtură, saŭ, dacă ar fi observat-o, ar fi luat-o drept o scobitură obscură, căreia abia i-ar fi dat vre-o atențiune, fiind sigur că nu putea să conducă la vre o vale.

Interiorul acesteia se deosibea, dar dintr'un alt punct de vedere, de a ceea pe care o aleseseră indianiĭ pentru a-şĭ trece noaptea. Fundul era umbrit şi ascuns cu totul de o mică pădure de bumbac şi de alțĭ arborĭ; cât despre laturile de stîncĭ, ca şi toate crăpăturile, micĭ saŭ marĭ, ele eraŭ tapițate cu tufe de ederă, de ienuperĭ şi de cedri, piticĭ şi împleticițĭ, carĭ se cățăraŭ de toate părțile.

Această scobitură părea a fi un loc de refugiŭ destinat pentru toate paserile de noapte.

Dar, în timpul zileĭ, păsĕrĭ de tot felul îşĭ dădeaŭ întîlnire în acest loc şi umpleaŭ această mică vale de resunetele cântecelor lor dulcĭ, neavînd de ce să se teamă de cât de vulturul cu capul alb, care, din când în când se arunca asupra uneĭ victime saŭ se cocoța în vîrful stâncilor, făcând să rĕsune ecoul văiĭ de rîsul sĕŭ demonic.

Numaĭ de pe vîrful acestor stîncĭ se putea vedea în interiorul acestuĭ circ natural, şi, pentru a ajunge aicĭ, trebuia să urcĭ timp de o jumĕtate de oră, fără ca nimic să fi părut a resplăti pe escursionist de oboseala sa.

Ast-fel, călătoriĭ din preriĭ nu încercaŭ chiar de loc această ascensiune, afară de botaniştiĭ germanĭ carĭ merg să caute vre-o plantă rară, conduşĭ de iubirea pentru ştiință! Aceştĭ simpli dar geloşĭ exploratorĭ merg pretutindenea, străbat prin toate locurile, în toate crăpăturile, în toate colțurile planeteĭ noastre şi chiar în speluncele munților stîncoşĭ, unde nu este rar, pentru vînătorĭ, ca să le găsească cadavrele, despoiate de pĕr de către sĕlbaticiĭ Pieĭ-Roşiĭ.

De altă parte, turistul saŭ curiosul care, după ce s'ar fi urcat în vîrful acestor stâncĭ ar fi vĕzut această scobitură, dar n'ar fi avut nicĭ odată ideea că vre-o ființă omenească ar fi încercat să pătrunză acolo. Se părea într'adevĕr imposibil de a se coborî acolo alt fel de cât pe marginea stîncilor, cu riscul de a şĭ frânge gâtul. Uniĭ, totuşĭ, ar fi înfruntat acest pericol.

Căcĭ, în noaptea aceea, chiar când şeful şeienilor ataca campamentul emigranților—dar puțin maĭ tîrziŭ, adică aproape de rĕsăritul soareluĭ,— ardea jos un foc şi se vedea strălucind printre arboriĭ de bumbac carĭ tapițaŭ fundul acesteĭ scobiturĭ sĕlbatice. Fumul se urca uşor spre arborĭ şi se pierdea în aer înainte de a fi ajuns la vîrful stîncilor. Aşa se întâmpla aceasta în cât n'ar fi vĕzut o nicĭ chiar din vîrful stîncilor, de cât acela care ar fi fost aşezat într'un loc ales, deosebit.

Lângă acest foc, eraŭ aşezațĭ douĭ oamenĭ, privind apa cum cădea de la o înălțime destul de mare.

Aceştĭ douĭ oamenĭ nu aveaŭ între eĭ nicĭ o asemănare. Unul dintre eĭ ar fi atras esclusiv atențiunea, atât prin fisionomia sa cât şi prin costumul sĕŭ. Totul, de fapt, arĕta că acesta era un vînător: haina sa de vînătoare de piele de căprioară şi pălăria de fetru care acoperea cu greŭ lungul sĕŭ pĕr, şi ale căreĭ bordurĭ şi ruban arătaŭ origina eĭ. Pĕrul sĕŭ brunet incadra în mod minunat o față care de la natură era de o coloare închisă, şi pe care o făcuse şi maĭ închisă praful, razele soareluĭ şi suflările vînturilor puternice. Ast fel părea a fi figura unuĭ om care ar fi vĕzut aproape cincĭ-zecĭ de verĭ şi tot atâtea toamne.

Tovarăşul sĕŭ avea aproape jumĕtate din vîrsta luĭ şi costumul luĭ nu semăna cu acela al vînătoruluĭ: acesta era maĭ mult îmbrăcămintea obicinuită a oamenilor de munte.

El purta haină de vînătoare, cisme lungĭ şi o traistă de piele; dar acestea eraŭ făcute cu gust, de un om de meserie, şi toate eraŭ acoperite cu broderiĭ. Această deosebire de costum provenea poate din deosebirea lor de vîrstă, şi amêndouĭ eraŭ într'adevĕr vînătorĭ americanĭ.

Dar tînĕrul avea ce-va cu totul deosebit: aceasta era delicatețea trăsurilor sale şi a coloareĭ fețeĭ sale, şi grația manierelor sale; ceea ce se poate găsi foarte rar la oameniĭ cu ocupațiunea aceasta grea şi aventuroasă. Această idee îl preocupa chiar în acest moment pe cel maĭ vîrstă din ceĭ douĭ tovarăşĭ, pe când eraŭ aşezațĭ dinaintea foculuĭ pe care îl aprinseseră.

Soarele rĕsărise de vre o jumĕtate de oră; eĭ eşiseră numaĭ de un moment de sub cortul lor făcut din pieĭ de diferite animale sĕlbatice, şi fuseseră ocupațĭ cu pregătirea mâncăriĭ de dimineață. Eĭ aveaŭ intențiunea ca, după terminarea dejunuluĭ să viziteze repede cursele întinse de eĭ prin pădurĭ şi pe țĕrmiĭ rîurilor vecine, de cu seară încă, şi apoĭ să se ducă să vîneze maĭ departe.

O mare bucată de carne de boŭ sĕlbatec era deja aproape să fie gata,

de fript, şi ceaiul era de asemenea preparat.

De vre un moment eĭ nu prununţa seră nicĭ un cuvînt. Cel maĭ bĕtrîn întrerupse maĭ ântêiŭ tăcerea.

— Aşa, e frumos, scumpul meŭ Ned, zise el. Eŭ am visat toată noaptea numaĭ despre tine.

— Intr'adevĕr?

— Da.

— Sper că n'aĭ visat nimic care să fie o prezicere rea. D-ta ştiĭ că eŭ sunt superstiţios?

— Bah! aceasta e copilărie.

— Da, este adevĕrat. Cu atât maĭ mult că puţin mĕ impoartă acum dacă am noroc saŭ nu! Viitorul nu poate, vaĭ! să mĭ fie maĭ aspru de de cât trecutul. Atuncĭ....

— Tu exagerezĭ, amicul meŭ:

— In sfîrşit, puţin îmĭ pasă! Care era visul d tale?

— Oh! nu e mare lucru. Am visat numaĭ că te vedeam însurat cu o tînĕră fată care făcea tot posibilul ca să te răpească vieţeĭ de muntean. Ea voia să te ducă în oraşe, departe de aicĭ...

— Şi, bănuesc că n'a reuşit în intenţiunea eĭ?

— Eh! eh!

— Intr'adevĕr!. m'am lăsat să fiŭ sedus?

— Da, cred că ar fi reuşit, dar m'am deşteptat chiar în momentul acela. Şi, dacă tênĕra fată din visul meŭ ar fi revenit la însărcinarea sa, sunt sigur că ar fi avut multe şanse.

— Aide, spune-mĭ, te rog, cine era această tênĕră fată?

— Iartă-mĕ, micul meŭ, dacă-ţĭ va face rĕŭ să auzĭ pronunţarea acestuĭ nume. Dar trebue să fiĭ curajos. Era miss Clara Blackadder. Ea era care voia să te ducă departe de prerie.

Maĭ înainte chiar de a fi fost pronunţat acest nume la care se aştepta în mod evident, Ned lăsase să-ĭ scape un suspin adînc, pe care însă amicul sĕŭ nu putu să 'l auză, de alt-fel, din cauza sgomotuluĭ pe care 'l făcea apa care cădea în cascadă. Dar la lumina flacăreĭ ce se produse de odată, acesta remarcă o expresiune de tristeţă care acoperise trăsăturile camaraduluĭ sĕŭ. Tînĕrul om rĕspunse cu un ton pe jumĕtate supărat şi pe jumĕtate foarte mîhnit:

— Nu e nicĭ o primejdie ca acest vis să se realiseze.

— Pentru ce?

— Fiind-că Clara Blackadder a dat, fără îndoială, deja de mult, numele sĕŭ în schimbul altuia.— Deja de mult ea a trebuit să-l uite pe al meŭ.

(Va urma)

NOUA REŞEDINŢA A IMPERATULUI CHINEI

Călugărul lazarist pater Mauriciŭ publică, într'un ziar din Paris, o dare de seamă despre viaţa curţiĭ chineze, care se ştie că s'a refugiat în Singanfu. Părintele Mauriciŭ a predicat timp de zece anĭ, religiunea creştină în ţinutul acela unde a fugit împĕrăteasa, ducînd cu sine şi pe împĕratul prizonier.

Singanfu este înconjurat de ziduri pătrate şi chineziĭ îl socotesc ca o fortăreaţă de primul rang, de şi aceste ziduri n'ar putea să resiste tunurilor moderne nicĭ timp de cincĭ minute macar.

Oraşul are 400.000 de locuitorĭ chinezĭ, tătarĭ şi musulmanĭ. Stradele sunt neîntrerupt ocupate de cete de zdrenţăroşĭ, de oare-ce ţĕraniĭ din jur vin pîlcurĭ pîlcurĭ în Singanfu ca să vadă pe împĕrăteasă.

Impĕrăteasa stă maĭ mult în compartimentul eĭ îmbrăcat în mătase galbenă şi foarte rar iese afară; şi atuncĭ e purtată în lectică ca un idol.

Pe faţa eĭ mică, trasă, pielea seamănă cu aceea a uneĭ mumiĭ, ca un pergament, numaĭ ochiĭ eĭ vioĭ străluccsc sub pleoapele-ĭ de culoarea osuluĭ de elefant.

Din când în când se pleacă înainte cu o mişcare înceată, îşĭ scoate mâna pe fereastra lecticeĭ şi împrăştie monede heraldice cu chipurĭ de zmeĭ mulţimeĭ, pe carĭ golaniĭ îĭ adună luându se la bătaie.

Dupĕ aceea îşĭ continuă plimbarea, dar cu toată sĕrbătorirea şi demnitatea această scenă e sărăcăcioasă şi ridiculă.

In frunte merge garda tătărească, în uniforme vechĭ, cu stindarde murdare, înarmaţĭ cu puştĭ ruginite carĭ le atârnă pe umere.

Apoĭ vine împĕratul Kvangsu, trist, care îşĭ fumează pipa tăcând mereŭ; el e slab, şi pe faţa-ĭ palidă par-că domină o expresie animalică, plictisită; se miră de toate, dar totuşĭ nu vede nimic, visează şi din când în când îşĭ deschide gura largă ast fel că i-se vĕd toţĭ dinţiĭ. Nicĭ odată nu-şĭ exprimă vre-o dorinţă, nicĭ odată nu-şĭ aduce aminte că e împĕrat saŭ, dacă da, atuncĭ nu cutează s'o spună.

El se strecoară prin mulţime ca un om de rînd, nesimţitor.

Afară de Tuan, care a fost degradat şi exilat, curtea chineză a fost urmată de toţĭ prinţiĭ şi împreună cu servitoriĭ şi suitele lor militare aŭ ocupat toate hotelele şi edificiile maĭ marĭ din oraş.

In fie-care seară restaurantele şi prăvăliile sunt iluminate în onoarea lor.

Când se reîntoarce împĕrăteasa la palat, i se presintă mandariniĭ. Apoĭ sosesc unul după altul curierĭ poştalĭ, curierĭ telegraficĭ, preoţĭ (bonzĭ) şi eunucĭ.

Soldaţiĭ, în număr de zece miĭ, campează sub conducerea luĭ Tungfusiang prin curţile otelelor, pe strade şi prin pagodele deschise.

Acest comandant cu burta maro care consuma la fie-care masă $2^1/_2$ kilograme de carne şi care s'a jurat ca să mănînce Europa cu aceeaşĭ poftă de mîncare, a slăbit de tot şi e atît de întristat în cât a voit să se sinucidă în maĭ multe rînduri.

Impĕrăteasa nu s'ar fi supĕrat aşa de mult de aceasta, căcĭ nu se încrede aşa de mult în acest Tartarin al tătarilor; ea se teme de propriiĭ eĭ soldaţĭ carĭ în cea maĭ mare parte sunt musulmanĭ, şi se teme de întreaga regiune care s'a resculat în maĭ multe rîndurĭ.

Situaţia creştinilor în Singanfu era teribilă deja înainte de sosirea curţiĭ. De douĭ anĭ eĭ sunt ameninţaţĭ cu moartea, s'aŭ înarmat, dar totuşĭ aŭ căzut victime unuĭ teribil măcel douĭ episcopĭ, şeapte călugăriţe şi 160 de creştinĭ indigenĭ.

Ceĭ-l'alţĭ creştinĭ s'aŭ refugiat prin bisericĭ, dar ar fi fost omorîţĭ şi aicĭ dacă nu ar fi fost protejaţĭ de însuşĭ vice regele care ĭ-a apĕrat, periclitându şĭ propria sa viaţă.

Iulian.

H. GUY

Chiar ceĭ vitejĭ aŭ frică

(3)

«Iată-ne plecaţĭ. Umblarăm printr'un labirint de ulicioare unde mişunaŭ miĭ de oamenĭ de culoarea cafeleĭ cu lapte. Nicĭ nu făcusem o sută de paşĭ şi mĕ simţiĭ tras de mânecă. Era un neguţător chinez care îşĭ simţise clientul. Nu vĕ puteţĭ închipui nimic maĭ ciudat de cât această fiinţă ticăloasă, murdară, pleşuvă, cu aerul de hoţ, îmbrăcat cu o rochie mare galbenă. Intrarăm în prăvălia luĭ. Imĭ arătă o grămadă de obiecte lacurĭ, mătăsăriĭ, porţelanurĭ, bijuteriĭ. După multe esitărĭ, sfîrşiĭ prin a alege o cutie cu şease deschizăturĭ, în lemn de trandafir încrustat. Dar, de oare ce nu voiam să ĭ o daŭ goală, spuseĭ neguţătoruluĭ să puie oare carĭ lucrurĭ în ea, ceea ce el se grăbi să facă. Intr'una din deschizăturĭ puse ceaiŭ negru; în a doua vanilie; în cele-l'alte treĭ, scorţişoară piper, etc. Rămânea cea de a şasea. Chinezul meŭ aruncă în ea un pumn de foĭ micĭ uscate şi negre.

— Ce sunt astea? întrebaĭ eŭ.

— Oh! esclamă el, bună plantă!

— Bună pentru ce?

— «Să ucizĭ oamenĭ... Otravă.

Şi infama maimuţă mĕ făcu să în-

ţeleg că o infusiune din acele foĭ ajungea ca în câte va secunde să trimită pe cine va pe lumea cea laltă. Tot vorbind, împacheta, lega cu sfoară cutia. Eŭ crezuĭ, v'am spus, n'aveam ideile prea limpezĭ. Tafia îşĭ făcea efectul. Prostit, lăsam pe chinez să împachetez: cutia.

«Iată-ne dar plecaţĭ, eŭ şi Gatien cu pachetul. Ne întoarserăm pe navă.

— Veniţĭ iute, ne strigă camarazi îndată ce ne zăresc. Medor trage să moară. S'ar crede că e turbat. Medor era câinele vaporuluĭ, un viteaz pudl pe care îl iubeam foarte mult. Dar Gatien avea preferinţa Făcea el şi câinele o adevĕrată pereche de prietenie. Vĕ gândiţĭ ast-fel cât de emoţionat fu Plougmarion când i se spuse că câinele era bolnav. Repede se scoborî în fundul corăbieĭ. Il urmaĭ şi vĕzurăm o tristă scenă.

«Bietul animal, într'adevĕr, se sucia, se sbătea în convulziunĭ înfricoşătoare. Era turbat? Nu ştiŭ. Dar totuşĭ n'avu măcar un moment gândul să se arunce asupra noastră. Din potrivă, ne privea cu ochiĭ luĭ marĭ rugătorĭ.

— Trebue să-l ucidem, se spunea. Poate să devie periculos. Ş'apoĭ, prea mult suferă acest câine!»

— Dar Plougmarion se ruga:

— Maĭ aşteptaţĭ, spunea el, poate nu e turbat.

«Şi cedând stăruinţelor sale, îl lăsarăm singur aproape de bietul căţeluş.

«A doua-zi, tot sub efectul tafieĭ din ajun, mĕ sculaĭ cu capul foarte greoĭ, cu ideile în neregulă. Bĕutura, istoria cu câinele, toate astea mĕ făcuse complect să uit cutia primejdioasă a chinezuluĭ şi conţinutul sĕŭ. Reintrând, o aruncasem maşinal în sacul meŭ. Şi ştiĭ că noĭ ceĭ-l'alţĭ mateloţĭ, nu prea avem timp ca să ne cercetăm lucruşoarele. Cutia era în sac şi rămase acolo. Nu mĕ maĭ gândeam la ea.

«Două zile după aceea, *Volta*, reparat, reintră în mare pentru ca să se întoarcă în Franţa. Trebue să vĕ spun că, în dimineaţa echipăreĭ noastre, câinele luĭ Gatien murise. Dar lucru curios! După atâtea suferinţe, nenorocitul animal se stinsese fără mare durere, aproape de o moarte naturală.

«Multe zile se scursese de când părăsisem Hong-Kong. In sfîrşit sosim în Franţa Aveam, Gatien şi eŭ, un concediŭ de convalescenţă. Indată ce debarcarăm ne îndrumarăm către Landivisian, satul nostru, cu totul fericiţĭ la gândul de a revedea pe aĭ noştri.

«La 22 Septembrie, pe înserate, ne făceam intrarea în sat, cu sacul pe umĕr.

«Era prea târziŭ ca să mĕ duc să mĭ vĕd logodnica.

— Aidem, mĕ gândiĭ eŭ suspinând, o voĭ revedea mâine. Dar aş voi totuşĭ ca Yvetta să ştie de sosirea mea. Iată! o idee. Vreaŭ să-ĭ trimit cutia pe care i am adus o ca suvenir.

«Zis şi făcut. Daŭ pachetul unuĭ vecin al Yvetteĭ, recomandându-ĭ ca să i'l dea a doua zi.

«Apoĭ plecaĭ să mĕ culc. Eram aşa de obosit că dormiĭ tun. Fu chiar maĭ mult de cât aş fi voit, pentru-că, pe când mĕ deşteptaĭ, zece şi jumĕtate sunase de mult timp.

«Mĕ îmbrăcaĭ în grabă şi, un sfert de oră după aceea, eram la Yvetta mea. Ah! această primire, n'o voĭ uita nicĭ odată. Yvetta, părinţiĭ eĭ, toată lumea mĕ îmbrăţişa, mĕ încărca de gingăşiĭ şi îndatorirĭ. Apoĭ între bărĭ ne maĭ sfîrşite:

«Povesteşte-ne călĕtoriile tale, Jean.»

«Povestiĭ ceea ce doriră. Apoĭ, fu rîndul Yvetteĭ să 'mĭ spue de afacerile ţinutuluĭ, tot ceea-ce văzuse şi făcuse. O ascultam, încântat, fără să mĕ plictisesc. Şi aşa de plăcut trecu acest după prînz, în cât nicĭ nu băgaĭ de seamă. Se însera când ieşam de la logodnica mea.

«Intorcându-mĕ spre casă, mĕ gândeam încă la Yvetta, îmĭ aminteam cuvintele eĭ.

«De odată, îmĭ veni în minte: «Iată, că a uitat să-mĭ vorbească de «dar. Să nu fi fost mulţumită? Cutia «este totuşĭ drăguţă. Şi apoĭ ea păs«trază o mulţime de lucrurĭ folosi«toare; piper, vanilie, scorţişoară...»

«Blestem! Cel din urmă cuvânt nu l scoseĭ din gură. Otravă! Un fior îmĭ trecu prin inimă, o bănuială îngrozitoare îmĭ străbătu sufletul.

«Numaĭ ca Yvetta să nu fi gustat din nicĭ una din ele!»

«Indată, mĕ întorseĭ, şi o iaŭ la drum. Iată-mĕ din noŭ la casa prietineĭ mele. Totul era închis, stins. Dormeaŭ, fără îndoeală. Bat, strig: «Yvetto! Yvetto!»

«Ea deschise oblonul. «Tu eştĭ Jean? Ce cauţĭ?

«— Ascultă, îĭ spuseĭ serios, e o copilărie, dar nu te supăra. Nu ţĭ a fost ceva trimis din partea mea?

— Da, da. Cutia roză, o am. E foarte frumoasă. Mulţumesc, Jean. Dar, de oare-ce eram indispusă azĭ dimineaţă, mama a fert foĭ negre carĭ eraŭ înăuntru şi mĭ a dat să beaŭ puţină. D-zeule! ce rea e!

«Fără să maĭ ascult înainte, fugiĭ, prostit, prăpădit. Mergeam la întîmplare pe câmpie. Miezul nopţeĭ bătu la ceasul bisericiĭ.

«Eram ca şi nebun. Ce să fac? D-zeul meŭ ce să fac? Mergând mĕ reîntorsesem, fără să bag de seamă, în sat; eram aşa de turburat. Inaintea mea, era o uşe. Era aceea a doctoruluĭ Pigeonard, medicul satuluĭ. Un adevĕrat savant, devotat, dar grosolan cu oameniĭ, violent, morocănos.

«Va voi el să se deranjeze în mijlocul nopţiĭ?» mĕ gândeam. «Nu'mĭ pasă! Să încerc!» Inhaţ ciocanul şi isbesc puternic de treĭ orĭ. In curênd din 'năuntru un glas furios îmĭ strigă:

«— Dă te în colo. Nu-mĭ dărîma uşa.

«Câte-va secunde după aceea, uşa se deschidea şi doctorul, somnoros, în simplă ţinută de noapte, pantalonĭ şi cămaşa, apărea în capul scăreĭ.

«Ce e? Ce cạţĭ?

«Faţa luĭ respingătoare, tonul luĭ supĕrat, ne făcură de cât să crească nebunia în care mĕ găseam. Ne ştiind ce să spuĭ, rămăseĭ, mut ca un crap, cu ochiĭ plecaţĭ în jos şi rĕsucindu mĭ şapca între degete! Ah! voĭ n'aţĭ trecut prin asta!

«Nu ştiĭ ce să mărturiseştĭ într'o împrejurare ca aceasta, de frică tam nesam, să nu ţi se zică că eştĭ un otrăvitor.

Isbutiĭ în sfîrşit, sforţându-mĕ, să mĕ hotărăsc a vorbi, când de odată doctorul, din ce în ce maĭ furios, înşelându-se de înfăţişarea mea stupidă, isbucni:

«A! e o farsă. Frumoasă glumă de marinar cheflíŭ! Aide, fugĭ şi şterge o maĭ iute!»

«Intors acasă, avuĭ o pornire de durere sălbatică. Capul îmĭ ardea. Mi era frică, tremuram, clănţăneam dinţiĭ. Viziunĭ înfricoşătoare îmĭ treceaŭ pe d'înaintea ochilor. Vedeam pe Yvetta întinsă, palidă şi albă de tot, dormindu şĭ somnul din urmă. Şi eŭ sunt ca.e am ucis o! Ah! nu, era prea mult. Nu mĕ maĭ puteam reţine. Mĕ ridicaĭ de-o-dată. Hotărîrea mea era luată. Nu maĭ de cât să mĕ omor.

«O şterseĭ binişor, cu gând să mĕ arunc în rîŭ.

«Un sfert de oră de drum şi iată mĕ pe ţĕrm. Cea din urmă gîndire la Yvetta, o lacrimă pe furiş repede ştearsă. Mĕ apropiĭ, vreaŭ să sar, când o voce foarte cunoscută mĕ făcu să ridic capul:

«Bonjur, Madvíc».

«Era Plougmarion, onestul băiat, care pescuia, fără să se gîndească la vre-o nenorocire, aşezat între două trunchiurĭ de arborĭ.

«Această întâlnire, într'un ast-fel de moment, mĕ încurca; aşa că îĭ ziseĭ bună ziua cu necaz. El băgă de seamă:

«A! murmură el cu o voce smerită, parĭ a fi foarte supărat, nu e aşa, că mĕ întâlneştĭ?»

Faţa luĭ deveni încă şi maĭ tristă şi adăogă:

«De almintrelea ştiŭ foarte bine pentru ce nu'mĭ maĭ eştĭ prietin. Nu maĭ eştĭ acelaşĭ cu mine de când aĭ băgat de seamă că...

«Ce am băgat de seamă? Aide! eştĭ nebun?

«— Aĭ, nu maĭ face pe prostu. Tu ştiĭ foarte bine că era pentru câine.

«— Ce, ce era pentru câine?

«— Otrava pe care ţi-am furat'o din sac! Ah! asta nu fusese de cât să scurteze chinul căţeluşuluĭ. Scotea nişte gemete de îmĭ zdrobea inima, bietul câine. Atuncĭ, noaptea, ţĭ am şterpelit toată otrava pe care bĕtrânul chinez ţĭ o vînduse. I am dat'o luĭ Medor, care'ţĭ datorează sfîrşitul suferinţelor sale.

«Scoseĭ un aşa strigăt de bucurie în cât Gatien sări în sus. Apoĭ începuĭ să joc, să cânt. In sfîrşit, întorcêndu mĕ către Plougmarion, care mĕ privea fără să mĕ înţeleagă:

«Repetă mĭ, îĭ spuseĭ, ce mi aĭ furat!... Jură'mĭ. Dacă aĭ şti cât bine mi aĭ făcut!

«De astă dată, prietenul meŭ crezu într'adevĕr că înebunisem. In câte va cuvinte, îl puseĭ în curent cu întâmplarea. El înţelese totul şi mĕ asigură pentru cea din urmă oară.

«Iată povestirea mea. Acum, dacă sunteţĭ curioşĭ să aflaţĭ ce bĕuse Yvetta şi'l găsise aşa de amar, să ştiţĭ că era un ceaiŭ foarte puternic. Ceaiul e necunoscut la Landivisian.

— Imĭ place povestea ta, zise Lamigrane. Ea te arată în adevĕratul tĕŭ caracter, bun şi naiv. Şi tu, Cozentin, n'aĭ să ne povesteştĭ ceva?

— Nu, rĕspunse novicele. N'am avut frică nicĭ o dată. Dar fără îndoială pentru că nu sunt încă un viteaz.

T. Stoenescu

DIVERSE

Curiozităţĭ din istoria naturei.— Capetele de oamenĭ decapitaţĭ, se ştie că se agită câtă va vreme într'o mişcare convulsivă, întorc ochiĭ, deschid gura etc. Dar în mod maĭ caracteristic se observă la animale semnele de viaţă după moarte.

Raţele, după ce li se taie capul, maĭ fug încă şi bat din aripĭ, se isbesc afară din vasul în care aŭ fost aruncate, se rostogolesc departe şi-şĭ înfig gâtul tăiat în pământ. Gâştele aleargă fără gât distanţă foarte mare, strade întregĭ, numaĭ cât se lovesc mereŭ căcĭ le lipseşte facultatea vedereĭ, gâtlejul li se contractează şi iar se lungeşte. Un cap de curcan făcea mişcărĭ după un minut şi jumĕtate de la tăiere, apoĭ se ridica trunchiul, alerga, bătea din aripĭ şi şĭ întindea picioarele spre gâtlej.

Impĕratul Comod tăia capetele de la struţ, în arenă, pentru satisfacţia sa barbară şi Ĭ lăsa să alerge fără cap până în capĕtul curseĭ. Boerhave, renumitul medic, tăia capul unuĭ cocoş flămînd şi acesta alerga după grăunţele aruncate dinaintea luĭ iar trunchiul alerga în linie dreaptă până la nutriment şi se pleca la el. Broaştele ţestoase trăesc fără cap cu sĕptĕmânile.

Un cap tăiat de viperă muşcă încă după maĭ multe zile; şi trunchiul uneĭ vipere cu capul tăiat se tîra încă cu siguranţă sub o grămadă de pietri, unde avea culcuşul. Muştele din cameră se împerechează şi după ce li se smulge capul; că ele trăesc fără cap, e lucru cunoscut de toţĭ. O albină decapitată saŭ un viespe înţeapă destul de tare, ba chiar şi o mică părticică a corpuluĭ dindărăt este în stare să facă uz de acul sĕŭ. Fluturiĭ şi gândaciĭ sboară fără cap, ba fluturele poate să şi ouă regulat în această stare. Mortier tăie capul unuĭ «boŭ al luĭ Dumnezeŭ», o insectă mică, şi-l puse două zile la soare; capul îşĭ recăpătă viaţa şi pişca bine cu coarnele.

—x—

Oraşul Montezuma. — Imprejurul catedraleĭ din oraşul Mexico s'aŭ făcut în timpul din urmă nouĭ săpăturĭ carĭ aŭ condus la un rezultat surprinzător: aŭ fost descoperite resturile unuĭ oraş străvechiŭ, Montezuma.

Cercetările se fac sub conducerea luĭ Leopold Batres, directorul muzeuluĭ naţional din Mexico. Din anticităţile săpate cea maĭ interesantă este fără îndoială partea numită Coatepantli din zidul şerpilor care înconjura marea biserică Teocelli. Acest zid înconjura din spre miază noapte şi marea biserică aztek. Vîrful ziduluĭ a fost găsit la o adîncime de 12 picioare de la suprafaţa pămîntuluĭ; lăţimea luĭ e de 20 metri, iar înălţimea de 9 picioare.

Deja a început să se fărîme şi din această cauză săpăturile sunt foarte anevoioase.

Se zice, după o legendă, că acest zid era odinioară împodobit cu capete de şerpĭ, cu limbile scoase şi pentru aceasta l'aŭ numit zidul şerpilor. Până acum s'aŭ găsit zece capete de şerpĭ; ele sunt făcute din piatră şi sunt lucrate foarte primitiv.

Cel maĭ mare e lung de un metru, lat de o jumĕtate de metru, iar diametrul îĭ e de asemenea de o jumĕtate de metru. Cel maĭ mic e aproape pe jumĕtate din acesta. Cele maĭ multe capete sunt turtite, ochiĭ le sunt rotunjĭ şi bulbucaţĭ, gura căscată şi se vĕd douĭ marĭ dinţĭ veninoşĭ.

In opera scrisă de Blake despre anticităţile aztek a socotit că numĕrul capetelor puse pe perete se urcă la 208; de fie care parte câte 52, ceea ce corespunde cu numĕrul anilor din calendarul aztek.

Capetele de şerpĭ găsite pe pereţiĭ bisericilor idolilor sunt semnele netăgăduite ale adorăreĭ zeuluĭ Phallus. Ruinele oraşuluĭ Montezuma mărturisesc aceasta în orĭ-ce chip.

Zi de zi nouĭ descoperirĭ vĕd lumina zileĭ, deşi apa multă ce izvorăşte împiedică mersul săpăturilor. nu de mult a fost găsit altarul luĭ Tzomplanti (sacrificiul de oamenĭ). Prin aceasta s'a dovedit în chip neîndoielnic că la locuitoriĭ străvechĭ eraŭ la ordinea zileĭ cele maĭ îngrozitoare jertfe de oamenĭ. Altarul acesta era unul din cele 78 de capele carĭ înconjuraŭ biserica luĭ Tevcalli.

Săpăturile continuă cu ajutorul uneĭ subvenţiĭ votate de guvernul mexican.

— x—

O seminţie descoperită din noŭ.— Doctorul A. W. Nieuwenhuis care a stat douĭ anĭ şi jumĕtate în Borneo de mijloc, s'a reîntors din călĕtoria sa de descoperirĭ. Celebrul călĕtor, care a străbătut părţile până acum necălcate de europenĭ ale insuleĭ, a descoperit la graniţa statuluĭ Sarawak o seminţie până acum necunoscută.

Această călĕtorie a luĭ Nieuwenhuis este deja a doua în Borneo de mijloc. Prima călĕtorie şĭ-a terminat o în 1895 A studiat cu deosebire hydrografia ţinutuluĭ Borneo central, aşa de exemplu isvoarele fluviilor Lestna şi Mahacbam.

A doua călĕtorie şĭ a făcut o însoţit de un compatriot al sĕŭ neerlandez, începênd din anul 1899. De astă dată a străbătut departe în interiorul insuleĭ, adunând un bogat material în ce priveşte solul şi populaţiunea eĭ.

Către cititoriĭ noştri

Ca şi până acum, şi de aci înainte, vom publica cu plăcere impresiunile de călĕtorie, descrierile, şi alte lucrărĭ carĭ ni se vor trimite din partea cititorilor noştri.

Prin urmare, aceia dintre cititoriĭ noştri carĭ vor voi să publice lucrărĭ de acest gen în coloanele «Ziaruluĭ Călĕtoriilor» le vor trimite pe adresa: Redacţieĭ «Ziaruluĭ Călĕtoriilor», str. Brezoianu 11, Bucurescĭ.